

ÅRSRAPPORT

2021

JURK

Juridisk rådgivning for kvinner

FORORD

Denne rapporten gir en oversikt over Juridisk rådgivning for kvinner sin virksomhet i 2021.

Målet med rapporten er å gi interesserte innsyn i JURKs aktiviteter, økonomi, statistikk og generell drift.

Takk til alle ansatte, samarbeidspartnere og økonomiske bidragsytere som har muliggjort JURKs arbeid i 2021.

Oslo, mars 2022

Björk Gudmundsdottir Jonassen
daglig leder

Årsrapporten er skrevet av Björk Gudmundsdottir Jonassen og Thea Austgulen på bakgrunn av innspill fra alle ansatte.

INNHALDSFORTEGNELSE

<u>1 HISTORIKK OG OVERORDNEDE MÅLSETTINGER</u>	<u>6</u>
1.1 HISTORIKK	6
1.2 STRATEGISKE FØRINGER FOR JURKS ARBEID 2019-2022	6
<u>2 DRIFT OG ORGANISERING.....</u>	<u>7</u>
1.2 KORT OM JUSSHUSET	7
2.2 JURKS ORGANISASJONSSTRUKTUR.....	7
2.3 NORGES KVINNELOBBY	10
2.4 DRIFT (OG COVID-19).....	10
2.5 OPPLÆRING OG KOMPETANSEUTVIKLING AV MEDARBEIDERE.....	12
2.6 INTERN PLANLEGGING OG EVALUERING	14
2.7 ARBEIDSMETODE: SAMARBEID OG DIALOG	14
<u>3 PROFILERING OG SYNLIGHET</u>	<u>17</u>
3.1 JURK I MEDIA	17
3.2 DEBATTER, ARRANGEMENTER, INNLEDNINGER, ETC.....	21
3.3 HJEMMESIDE OG SOSIALE MEDIER	23
3.4 STANDS, ARRANGEMENT OG MARKERINGER	24
<u>4 SAKSBEHANDLING</u>	<u>26</u>
4.1 OVERSIKT	26
4.2 ANTALL BEHANDLEDE SAKER	27
4.3 PARTSREPRESENTASJON.....	29
4.4 SAKSBEHANDLINGSOMRÅDER OG TENDENSER VI SER I 2021.....	30
<u>5 VÅRE KLIENTER.....</u>	<u>46</u>
FYLLER JURK ET UDEKKET BEHOV FOR RETTSHJELP?	56
<u>6. RETTIGHETSINFORMASJON</u>	<u>58</u>
6.1 INNLEDNING	58
6.2 JURKS METODE FOR RETTIGHETSINFORMASJON.....	59
6.3 VÅR FOREDRAGSVIRKSOMHET	60
6.4 JUSSAMBASSADØRENE – ET PROSJEKT FINANSIERT AV IMDI	63
6.5 RETTIGHETSTURNÉ.....	64
<u>7 RETTSPOLITISK ARBEID</u>	<u>65</u>
7.1 RAPPORTER	66
7.2 HØRINGER/INNSPILL TIL OFFENTLIGE UTVALG	66
7.3 SVAR PÅ REPRESENTANTFORSLAG	68
7.4 INNSPILL TIL POLITIKERE ELLER ANDRE	68

7.5	FNs MENNESKERETTIGHETSKONVENSJONER.....	70
7.6	RETTSPOLITISKE PROSJEKTER	70
8	<u>INTERNASJONALT ARBEID.....</u>	77
9	<u>ØKONOMI</u>	77
	ÅRSREGNSKAP FOR 2021	77

1 Historikk og overordnede målsettinger

1.1 Historikk

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) ble stiftet i 1974. Oppstarten var resultat av et forskningsprosjekt som avdekket at kvinner hadde stor mangel på kunnskap om rettighetene sine. De kvinnene som hadde slik kunnskap, hadde dessuten vanskeligheter med å nyttiggjøre seg av den, altså å hevde sin rett. JURKs formål den gang var den samme som vi har i dag: å arbeide for å bedre kvinners rettsstilling. Utover 70-tallet kom en del avkjønnet lovgivning, der menn mistet særfortrinn. Eksempler på dette er odelsloven og navneloven. Likestillingsloven kom i 1978 og FNs Kvinnekonvensjon (CEDAW) trådte i kraft i 1982.

Til tross for at det i dag er formell likestilling gjennom lov, opplever vi i JURK at kvinner fortsatt kommer dårligere ut enn menn på flere områder. Det er store forskjeller mellom det å ha rett og få rett, og formelt kjønnsnøytrale rettsregler fører ikke nødvendigvis til reell likestilling.

Gjennom saksbehandlingen vår erfarer vi at kvinnelige innsatte soner under langt dårligere forhold enn de mannlige. Kvinner i midlertidige stillinger er mer utsatte for diskriminering enn sine mannlige kolleger på grunn av fravær i forbindelse med fødsel og permisjon. Vi ser dessuten at kvinner ofte kommer dårligere ut etter endt samboerskap enn menn. Etter vår erfaring skyldes dette gjerne manglende kunnskap om at samboerforhold ikke er rettslig regulert, samtidig som at tradisjonelle kjønnsrollemønstre bidrar til at kvinner bruker inntektene sine på løpende utgifter, mens menn betaler ned på boliglån. I tillegg opplever vi at menn gjennomgående har bedre rettskunnskap enn kvinner. I praksis viser det seg at kvinner i mindre grad enn menn benytter seg av det tradisjonelle rettsapparatet, uten at vi i dag har nok kunnskap om hvorfor det er slik. Dette gjelder spesielt enkelte grupper som f.eks. kvinner med minoritetsbakgrunn og kvinner utsatt for vold. JURKs oppsøkende arbeid rettet mot disse gruppene er derfor svært viktig. På bakgrunn av dette mener vi at JURKs arbeid bidrar til at en utsatt gruppe bedre settes i stand til å hevde sin rett.

JURKs virksomhet er delt mellom saksbehandling, rettsinformasjon, rettspolitisk arbeid og oppsøkende virksomhet.

1.2 Strategiske føringer for JURKs arbeid 2019-2022

JURKs formål og virksomhet handler om å sørge for at flest mulig kvinner får oppfylt sine grunnleggende menneskerettigheter. Vår visjon er at alle kvinner er bevisste sin rettsstilling og at likestilling praktiseres. Måten vi ønsker å nå vår visjon på er å gi tilpasset hjelp til selvhjelp for kvinner i hele landet med udekket rettshjelpsbehov. Vi gjør dette gjennom

oppsøkende virksomhet, rettighetsinformasjon, rettspolitisk påvirkning og bistand i konkrete saker.

De følgende fire overordnede prioriterte områdene er en rettesnor for JURK sitt arbeid i strategiperioden 2019-2022:

- Kvinner og integrering
- Kvinner og arbeidslivet
- Kvinner og vold
- Kvinner og økonomisk selvstendighet

Denne prioriteringen betyr at JURK må:

- Fokuserer på å gi tilstrekkelig kunnskap for å forebygge problemer og for å kunne gi relevant og god rettsinformasjon
- finne gode måter å nå målgruppene på
- gi best mulig oppfølging til klienter som har juridiske problemer knyttet opp mot disse områdene
- kommunisere tydelig utad at vi jobber med dette
- være aktive rettspolitisk og rapportere om endringer på feltet

2 Drift og organisering

1.2 Kort om Jusshuset

Siden januar 2016 har JURK hatt sitt lokale i Jusshuset i Skippergata 23. Vi deler huset med Jussbuss og Gatejuristen. Vi har siden flyttingen hatt en formidabel økning i antall klienter og saker, og har god grunn til å tro at den nye plasseringen vår er en medvirkende årsak til dette. Skippergata 23 ligger sentralt plassert i Oslo sentrum, nær de aller fleste former for offentlig transport og lett å finne fra Karl Johans gate.

2.2 JURKs organisasjonsstruktur

Studentrettshjelpstiltak

JURK er et studentrettshjelpstiltak. Alle JURKs saksbehandlere er jusstudenter og vi er tilknyttet Det juridisk fakultet ved Universitet i Oslo.

JURK blir drevet med dispensasjon fra advokatmonopolet. Vi følger de advokatetiske reglene så langt de passer.

Medlemsforening

JURK valgte høsten 2011 å endre sin organisasjonsstruktur, og innførte generalforsamling som øverste organ og et eksternt styre som skal ha ansvar for en del overordnede oppgaver. Alle ansatte er stemmeberettigede på generalforsamlingen. Etter en vedtektsendring høsten 2018, ble det åpnet for at andre kan melde seg inn som støttemedlemmer, men da uten formelle rettigheter i foreningen.

Generalforsamling

Generalforsamlingens oppgaver er blant annet å velge styremedlemmer, vedta vedtektsendringer og behandle budsjett og regnskap. Generalforsamling holdes i mai og i november hvert år.

Styret

Styret har blant annet ansvar for lønns- og ansettelsesvilkår for daglig leder, å behandle budsjett og regnskap, å fastsette strategi for virksomheten, samt å være rådgivende organ for daglig leder. Flere av styremedlemmene har også et særlig ansvar for å bistå i opplæringen av nye saksbehandlere, enten generell opplæring for alle nyansatte eller mer spesiell opplæring i saksbehandlingsgruppene.

Fellesmøtet

Fellesmøtet (FM) fatter vedtak i prinsipielt viktige saker for JURK som faller utenfor styrets oppgaver. Organet har delegasjonsadgang til andre i organisasjonen. Alle ansatte har møteplikt på fellesmøtet. Fellesmøtet avholdes hver fjerde uke.

Daglig leder

Daglig leder har ansvar for den daglige driften og utviklingen av JURK. Dette innebærer personal- og økonomiansvar, arbeid med utadrettet virksomheten, samt diverse administrativt arbeid. Daglig leder arbeider fulltid, og er ansatt for en periode på tre år med mulighet for forlengelse.

Fagrådgiver

JURK mottar prosjektmidler fra IMDI til vårt prosjekt «Jussambassadørene». Da dette er et stort prosjekt er vi avhengige av å ha en fulltidsansatt med hovedansvar for prosjektet. Midlene brukes derfor til å dekke inn en forholdsmessig del av lønnsutgiftene til JURKs fagrådgiver. I tillegg til arbeidet med Jussambassadørene, har fagrådgiveren overordnet ansvar for vårt ordinære rettighetsinformasjonsarbeid, ansvar for statistikk og overordnet ansvar for vårt arbeid med menneskerettigheter. Fagrådgiver er utdannet jurist.

Saksbehandlingsgruppene

JURK har i 2021 vært delt opp i følgende saksbehandlingsgrupper:

- Gjelds-, fengsels-, volds- og mishandlingssaker («VOF»)
- Arbeids-, trygde-, diskriminerings- og sosialsaker («Arbeid»)
- Bolig-, og utlendingssaker («Bolig»)
- Familie-, barn og samboersaker («Familie»)

I saksbehandlingsgruppene blir klientens saker drøftet anonymt i plenum. Brev utformes av ansvarlig saksbehandler. Hver torsdag har gruppene saksbehandlingsmøte, hvor brevene godkjennes av saksbehandlingsgruppen i helhet. På disse møtene deltar også en som har arbeidet som saksbehandler tidligere, en såkalt «nedtrapper». Gruppen er kollektivt ansvarlig for den enkelte sak, men det er alltid én saksbehandler som er kontaktperson og hovedansvarlig overfor den rådsøkende.

Den kollektive arbeidsformen er valgt både ut fra hensyn til kvalitetssikring, og av hensyn til den enkelte saksbehandler. Vi mener at de faglige begrensningene som kan ligge i at alle medarbeiderne er studenter, blir avhjulpet gjennom en slik arbeidsform. JURK konsulterer dessuten faglig ekspertise på Universitetet i Oslo, i de ulike departementene, på offentlige kontorer og hos enkelte privatpraktiserende advokater dersom det er nødvendig for saksbehandlingen.

Organisatoriske grupper

JURK har en liten administrasjon. I tillegg til daglig leder, har vi en kontormedarbeider som er ansatt i en 68 % stilling, samt en administrasjonsmedarbeider som har vært ansatt i en 20 % stilling. Alle saksbehandlere må bidra i organisatoriske grupper for å bistå administrasjonen.

I 2021 har JURK hatt følgende organisatoriske grupper:

MOR (Markedsføring og Rekruttering) har ansvar for JURKs profil utad. Dette omfatter informasjonstiltak rettet mot klienter, oppdatering av JURKs sosiale medier profiler og rekrutteringsarbeid.

IG (Internasjonal gruppe) er bindeledd mellom vårt internasjonale og nasjonale arbeid. IG er blant annet verter ved internasjonale besøk og arrangerer studietur.

Skrivegruppet holder i JURKs kronikkskriving. De er en kompetansebase for alle ansatte om hvordan man skriver og får publisert artikler. De har også ansvar for å arrangere interne

rettspolitiske timer hver fredag, hvor vi enten får inn en ekstern person til å holde foredrag, eller hvor saksbehandlerne selv presenterer et rettspolitisk tema.

RPG/Velferd (rettspolitisk gruppe/velferdskomité) er ansvarlig for å koordinere det rettspolitiske arbeidet på huset, samt sosiale arrangementer. Rettspolitisk gruppe har også ansvaret for å holde oversikten over høringer, vurdere hvilke JURK bør svare på, og å delegere skrivingen/høringsmøtet til ansvarlig saksbehandlingsgruppe eller rettspolitiske prosjekt.

Administrasjonsgruppa på JURK består av en saksbehandler fra hver av saksbehandlingsgruppene, samt en observatør og daglig leder. Administrasjonsgruppa er blant annet ansvarlig for oppfølging av generelle driftsspørsmål i organisasjonen, ansettelse av nye medarbeidere og behandling av permisjonssøknader.

Oppsøkende gruppe er en ny organisatorisk gruppe som ble dannet høsten 2020. Oppsøkende gruppe skal jobbe aktivt for å nå ut til nye kvinnegrupper og finne nye samarbeidspartnere til JURK i ulike deler av landet. De har også overordnet ansvar for rettighetsturneen som gjennomføres hvert år.

2.3 Norges Kvinnelobby

I januar 2014 var JURK med på å stifte Norges Kvinnelobby sammen med åtte andre kvinneorganisasjoner.

Norges kvinnelobby er et samarbeidsforum for organisasjoner som har som formål å ivareta kvinners interesser. Norges kvinnelobby arbeider for å fremme kvinners menneskerettigheter, på grunnlag av FNs kvinnekonvensjon og andre grunnleggende internasjonale avtaler. Norges kvinnelobby har lignende organisasjoner i andre land, blant dem Sveriges Kvinnelobby og European Women's Lobby på EU-nivå, som forbilder. Fra høsten 2020 har daglig leder i JURK også hatt verv som styreleder i Norges Kvinnelobby.

2.4 Drift (og covid-19)

JURK har i 2021 hatt drift fra uke 1, til og med uke 50, med unntak av påskeuken. I sommermånedene, fra uke 24, til og med uke 31, var alle saksbehandlerne fristilt fra sin ordinære kontrakt. Noen av saksbehandlerne var lønnet i full stilling på sommerkontrakt.

Saksbehandlerne fikk i 2021 kr 8250,- i måneden, med en årslønn på kr 82 500. Stillingen er en hybrid av både lønnet arbeid (12,5 timer i uken), frivillig arbeid og praksis. Dette

innebærer at kun en tredjedel av arbeidet er lønnet og da med en timelønn på kr 165, noe som er en lav timelønn for denne type arbeid. De fleste av medarbeiderne tar opp studielån eller har deltidsjobb ved siden av arbeidet i JURK og studiene blir som regel forsinket med minst ett semester. Medarbeidernes idealisme og frivillige arbeid er derfor en forutsetning for JURKs eksistens.

2021	Reell arbeidstid	Lønnet arbeidstid	Ulønnet arbeidstid	Ulønnet arbeid prosentandel
2021	37460,5	15910	21628	58%

Tabellene viser arbeid som er utført av saksbehandlerne i 2021 *utenom* sommerdrift. Vederlagsfritt arbeid utført av daglig leder, fagrådgiver, nedtrappere og prosjektmedarbeidere er heller *ikke* regnet med.

2.4.1 Virkningene av Covid-19 på JURK sin drift

I begynnelsen av 2020 ble Norge, og resten av verden hardt rammet av viruset SARS-Cov-2. Viruset forårsaker sykdommen covid-19.¹ Driftsåret 2021 har i stor grad vært preget av virusets implikasjoner på samfunnet. I første halvdel av 2021 var det svært strenge smitteverntiltak og nedstenging i store deler av landet, noe som nødvendiggjorde hjemmekontor for alle ansatte, satt store begrensninger på muligheten til å ha oppmøte av klienter på kontoret, samt muligheten til å drive oppsøkende arbeid. I perioden fra juni og fram til starten av november 2021 så vi en gradvis åpning av samfunnet, hvor vi også begynte å nærme oss normal drift. Den 9. november ble det igjen vedtatt sosial nedstenging av Oslo som medførte at vi måtte gå tilbake til begrenset drift.² JURK har heldigvis kunnet nyte godt av rutineene som ble utarbeidet i 2020, og vi har brukt færre ressurser på å stadig måtte tilpasse driften. Året har likevel vært preget av at vi har måttet raskt områ oss i perioder hvor samfunnet enten plutselig har stengt ned, eller åpnet opp igjen.

Saksmottak

JURK tar imot henvendelser per brev og telefon, på hjemmesiden vår, eller ved personlig fremmøte. Det er også mulig å sende inn saker elektronisk via vår hjemmeside. Det er en stor andel av klientene våre som benytter dette alternativet. Vi tar ikke imot saker per e-post.

¹ <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta-og-kunnskap-om-covid-19/fakta-om-koronavirus-coronavirus-2019-ncov/?term=&h=1>, besøkt 30.03.21

² <https://www.oslo.kommune.no/koronavirus/status-om-handteringen-av-korona/9-november-byradet-har-vedtatt-sosial-nedstenging-av-oslo#gref>

I 2021 hadde JURK telefonmottak av nye saker til følgende tider: mandag fra kl. 12.00-15.00, samt onsdag fra kl. 09.00-12.00 og 17.00-20.00. Klientmottak ved personlig fremmøte har vi i utgangspunktet hatt mandag kl. 12.00- 15.00 og onsdag mellom kl. 17.00- 20.00.

Vi har vært nødt til å tilpasse tilbudet om personlig oppmøte ut i fra den til enhver tid gjeldende status på antall smittede og myndighetenes smittevernstiltak. På grunn av periodevis økningen i antall koronasmittede og innskjerpinger i myndighetenes tiltak, har vi vært nødt til å stenge for klientmottak ved personlig fremmøte i store deler av 2021. Vi hadde mottak ved personlig fremmøte høsten 2021.

Oppsøkende arbeid

For å nå særlige utsatte grupper, jobber vi mye oppsøkende, blant annet overfor kvinnelig innsatte og ved besøk på voksenopplæringer og kvinnekafeer. Vi har i løpet av 2021 planlagt for mottak i Bredtveit, Kragerø, Ravneberget, Evje avdeling i Arendal fengsel, Bergen fengsel og Trondheim fengsel.

I likhet med 2021 har smittesituasjonen påvirket vår tilgang til fengslene. Våren 2021 fikk JURK kun gjennomført tre fengselsmottak, men dette ble forsøkt korrigert for ved å ha høyere frekvens på fengselsmottakene på høsten. Fra slutten av august til slutten av november gjennomførte fengselsgruppa 17 fengselsbesøk.

2.5 Opplæring og kompetanseutvikling av medarbeidere

JURK er en organisasjon med hyppig utskiftning av medarbeidere. God kunnskapsoverføring er derfor avgjørende for driften. Det foregår en kontinuerlig og omfattende skoloring som den enkelte medarbeider, organisasjonen, samfunnet og våre klienter har stort utbytte av. I tillegg gjennomfører vi både evalueringsdager og planleggingsdager hvert semester, slik at alle medarbeidere til enhver tid har god kjennskap til gruppenes mål- og handlingsplaner.

Opplæring av nye medarbeidere

Hvert semester organiseres opplæring for nyansatte i JURK. Hensikten er å lære medarbeiderne om organisasjonen, interne rutiner og HMS, gi en generell innføring i saks- og klientbehandling, samt oppdatere og øke den faglige kompetansen på sentrale juridiske emner. De første opplæringsukene har dessuten en viktig sosial funksjon.

I tillegg til intern opplæring, inviterer vi personer fra både offentlig og privat sektor, for å holde innlegg og lede diskusjoner under opplæringsukene. Eksempler på besøk under opplæringsukene i 2021 er blant andre kritesenteret i Oslo, Namsfogden og LDO.

Fellesseminaret

Hvert år samles de fire studentdrevne rettshjelpstiltakene Jussbuss, JURK, Jusshjelpe i Nord-Norge og Jussformidlingen i Bergen på fellesseminar. Fellesseminaret er et viktig arrangement både faglig, politisk og sosialt for alle rettshjelpstiltakene. Seminaret gir saksbehandlerne mulighet til å utvikle seg faglig ved at de deltar på flere foredrag og workshops som går over seminardagene. I tillegg skal seminaret legge til rette for at studentene og tiltakene kan utveksle verdifulle erfaringer og opprettholde samarbeid på tvers av organisasjonene. Det faglige innholdet under seminardagene vil derfor også styrke kunnskapsgrunnlaget til hvert rettshjelpstiltak. Videre er også fellesseminaret en flott anledning for deltakerne å knytte kontakt med andre jusstudenter, og knytte større nettverk innad i jussmiljøet.

I 2021 var det JURK sitt ansvar å arrangere seminaret på vegne av tiltakene. To saksbehandlere, Vårin Bronx og Aurora Rosén, ble ansatt i prosjektstillinger og fikk hovedansvar for å arrangere seminaret på vegne av JURK. Seminaret fant sted i Oslo den 10. – 12. oktober. Tema for seminaret var likestilling og diskrimineringsrett. Programmet besto av en rekke foredrag fra blant annet Likestillings- og diskrimineringsombudet, NIM, Sivilombudet, advokat Maria Hessen Jacobsen og statssekretær Nancy Herz, en workshop ledet av arbeidsgruppa hos JURK og en bolk med «rettspolitisk kjepphest» hvor representanter fra hvert tiltak fremmet sin rettspolitiske kjepphest. På kveldene var det fokus på sosialt samvær mellom rettshjelpstiltakene, med felles middag, quiz og en underholdningskonkurranse.

Studieturen/ Rettspolitisk forenings høstseminar

Studieturen har som formål å gi større innsikt i internasjonale kvinnespørsmål. Det er i tillegg et viktig tilbud til studentene som jobber et helt år i JURK, hvor mye innsats er basert på frivillighet. Turen bidrar også til å styrke det sosiale samholdet blant de 24 saksbehandlerne som deltar sammen på turen. Turen gjennomføres vanligvis i mai hvert år. Det var ikke mulig å gjennomføre en utenlandstur i 2021 på grunn av de strenge smittevernrestriksjonene som gjaldt både i Norge og i store deler av Europa.

Det ble derfor besluttet at alle saksbehandlere som var ansatt i 2021 fikk delta på Rettspolitisk forenings høstseminar som ble avholdt på Geilo i september 2021. Tema for seminaret var «Domstolenes rolle i rettsstaten». Saksbehandlerne fikk stort utbytte av seminaret, både faglig, rettspolitisk og sosialt.

2.6 Intern planlegging og evaluering

JURKs organisasjonsmodell krever systematisk evaluering og dokumentasjon av utførte aktiviteter og oppnådde resultater, samt kontinuerlig arbeid med kollektiv læring og erfaringsoverføring. Dette sikrer kontinuitet i driften og opprettholdelse av kompetanse.

Hvert semester settes det av flere dager til både planlegging og evaluering. Noen overordnede mål ligger fast (se årsrapportens kapittel 1), men innenfor dette har hver gruppe også stor frihet til å bruke tiden som saksbehandler på JURK til det de er engasjerte i. Gruppene utarbeider i fellesskap halvårslige planer, og de andre ansatte på JURK får mulighet til å komme med innspill.

I tillegg evaluerer vi egen virksomhet og måloppnåelse ved slutten av hvert semester.

I 2021 har det vært ekstra utfordringer knyttet til Covid-19-pandemien. Blant annet har det vært behov for mer kontinuerlig evaluering av smittevernstiltak, rutiner, kompetanseoverføring, mm. Dette har vi løst ved å ha jevnlig samtaler i fellesskap og i gruppene, samt utarbeide egne dokumenter med erfaring og innspill til forbedringer. Det har krevd mye ekstra kapasitet fra administrasjonen og saksbehandlere, men JURK har klart å snu seg raskt om, og funnet gode løsninger for å tilpasse driften til pandemien.

2.7 Arbeidsmetode: samarbeid og dialog

Samarbeid er en helt grunnleggende del av vår arbeidsmetode. Dette gjelder saksbehandling, rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid. Dette gjelder både internt og eksternt.

Helt konkret gjennomfører vi dette på følgende måter:

1) *Samarbeid internt*

Vi har et sterkt fokus på samarbeid om saksbehandling i saksbehandlingsgruppene, bl.a. ved at gruppene er kollektivt ansvarlig for hvert brev som sendes ut. I tillegg deltar alle saksbehandlerne i et rettspolitisk prosjekt og en organisatorisk gruppe.

2) *Fast faglig samarbeid*

På JURKs initiativ organiserer Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) hvert halvår et halvdagsseminar.

Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings- og diskrimineringsrett (KVIBALD) ved Juridisk fakultet er en viktig faglig støttespiller.

Saksbehandlingsgruppene har også en rekke advokater og andre samarbeidspartnere som kan kontaktes for faglig hjelp i vår behandling av enkeltsaker.

Vi samarbeider også med de andre studentrettshjelpiltakene om både faglige og praktiske spørsmål. Samarbeidet og nettverket mellom de daglige lederne i studentrettshjelpiltakene er en svært viktig støtte for daglig leder.

Jusshuset har skapt en ny arena for JURKs eksterne samarbeid, og vi har ett særlig tett samarbeid med Jussbuss, både faglig og politisk. Jussbuss står i en særstilling når det gjelder samarbeidet vårt utad. Det er flere likheter mellom de to rettshjelpstiltakene, både når det gjelder det organisatoriske, men også rettspolitisk. Samtidig har vi tidvis ulike perspektiver, og dette gjør også at Jussbuss er en høyt verdsatt motdebattant. I Skippergata 23 har vi en internt rapp mellom oss og Jussbuss, og denne brukes flittig.

I 2021 har vi også startet et tettere samarbeid med Gatejuristen og Barnas Jurist. De daglige lederne ved tiltakene har blant annet hatt månedlige møter og startet planleggingen av et felles arrangement for alle saksbehandlerne ved Jusshuset.

3) Andre samarbeid

Vi har også en rekke møter med våre samarbeidspartnere om konkrete temaer eller prosjekter. Eksempler på dette er:

- Møter med innvandrersorganisasjoner og andre representanter for minoritetsmiljøer.
- Jevnlige møter og dialog med våre samarbeidspartnere på konkrete prosjekter som vold mot kvinner, eks. kampanjen Stopp vold mot kvinner, rapportering på FN-konvensjoner, arbeidet for en samtykkelov, mv.
- Diverse møter vedrørende rettspolitisk samarbeid, med bl.a. fagbevegelse, politikere og andre organisasjoner.

Her er et lite utvalg av noen av våre samarbeidsorganisasjoner:

Alle de fire studentrettshjelpstiltakene i Norge, Den thailandske kvinneforening, den filippinske kvinneforening, Dixi, Senter mot incest, Dinutvei, Krisesentersekretariatet, Norske kvinners sanitetsforening, Kvinnesaksforeningen, Reform, Advokatforeningen, Juristforbundet, FOKUS, Ottar, Kvinnefronten, LDO, Fri, Antirasistisk senter, Norges kvinne- og familieforbund, Amnesty og Sex og Politikk.

4) Besøk i opplærings- og informasjonsutvekslingsøyemed

JURK drar også på flere besøk til ulike organisasjoner og offentlige myndigheter i løpet av året. Vi gjør dette for gjensidig erfaringsutveksling, for å informere om JURK, og for å heve kompetansen vår. I 2021 har det vært få muligheter for fysiske besøk. Der det har vært hensiktsmessig har vi derfor gjennomført digitale møter i stedet for.

Disse er noen av de mange vi har vært på besøk hos, eller fått besøk fra i 2021:

- Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)
- Sivilombudsmannen
- Leieboerforeningen
- Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM)
- Kontoret for voldsoffererstatning
- Oslo krisesenter
- Namsfogden
- FOKUS (Forum for kvinner og utviklingsspørsmål)
- Kontoret for Fri Rettshjelp
- ROSA
- CELL
- Rettshjelpssentralen
- Stiftelsen Rettferd
- Statens Sivilrettsforvaltning
- Advokatforeningen

5) Deltakelse på eksterne seminarer, foredrag et.

Vanligvis deltar vi med minst to medarbeidere, slik at vi sikrer at kompetansen i større grad kan omsettes til arbeid og for best mulig informasjonsflyt til resten av organisasjonen. Dette er noen av de kursene, seminarer og debatter vi har vært på i 2021:

- 08.01.21: Veronika Wiese deltok på faglunsj om ansvarsfordeling etter misbruk av BankID.
- 28.01.21: Veronika Wiese deltok på et digitalt parolemøte vedrørende 8-mars markeringen i Oslo. JURK fikk, i samarbeid med Samtykkealliansen, gjennomslag for vårt paroleforslag: «All sex skal være frivillig – samtykkelov nå!».
- 09.02., 10.02, 11.02, 17.02, 18.02: Veronika Wiese deltok på digitalt kurs i forbrukerrett i regi av Forbrukerrådet.

- 19.03.21: Veronika Wiese deltok på et digitalt oppdateringsmøte med Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet om status i årets forhandlinger under CSW65.
- 25.03.21: Veronika Wiese deltok på en nasjonal konferanse om barrierer som hindrer unge jenter og kvinners deltakelse i det offentlige liv: «Bringing CSW home».
- 07.05.21: Veronika Wiese deltok på et kurs i klarspråk i regi av Språkrådet.
- 11.06.21: Veronika Wiese deltok på et klarspråktreff om klarspråk i store organisasjoner i regi av Språkrådet.
- 29.07.21: Hanna Berntsen-Øybø og Helene Eidsvåg deltok på Sosialistisk ungdoms sommerleir på Utøya og snakket om behovet for en samtykkelov.
- 17.08.21: Veronika Wiese fulgte et arrangement under Arendalsuka digitalt. Arrangementet gjaldt samtykkelov i lovgivning og i praksis. Varighet: 1 time.
- 31.08.21: Veronika Wiese fulgte LDO sitt lanseringsarrangement om rapporten «Lengst inne i fengslet – kvinnelige innsatte med behov for helsehjelp».
- 11.10.21: Arbeid (Sivaani Nirmalanathan, Mathea Holden, Maria Reiten Hindahl, Johanne Sophie Lindberg, Christiane de Soysa, Amalie Krosvik og Ingunn Viken Taksdal) deltok på forhandlingskurs i regi av advokatfirmaet Storeng, Beck & Due Lund.
- 04.11.21: Thea Austgulen og Bjørk Jonassen deltok på CORE debatt om seksuell trakassering og metoo på biblioteket Deichman Bjørvika
- 05.11.21: Thea Austgulen deltok på Resilient democracies: how to protect our values against extremist threats - Perspectives from Norway and Germany
- 15.11.21: Likelønnsdagen 2021: to satsninger for den nye regjeringen, arrangert av LO på kulturhuset
- 24.11.21: Thea Austgulen deltok på Statens Sivilrettsforvlatnings digitale møte om rettfærdsvederlagsordningen.
- 30.11.21 – Feminisme for fremtiden. Arrangert av Norges Kvinnelobby, på Kulturhuset

3 Profilerings og synlighet

3.1 JURK i media

3.1.1 Avis / Blogg

- 23.02.21: Seksuell trakasseringssprosjektet (Amalie Krosvik, Eline Skogerbø Sørhaug og Mia Emilie Fagereng) fikk publisert kommentaren «Falske anklager kan ødelegge mer for en selv enn for den anklagde» i Rett24. Kommentaren var et svar til Nicolay Skarning sin kommentar fra 18. januar om HR-dommen om seksuell trakassering som ble avsagt i desember.

- 05.03.21: Vårin Hildridatter Brox og Thora Standal Aarrestad skrev om hvordan innstramninger i asylpolitikken rammer voldsutsatte kvinner på Kritisk Juss-bloggen.
- 07.03.2021 Ingrid Karoline Lien ble intervjuet i artikkelen «Advarer samboere mot fattigdomsfella» på Gjensidiges artikkelside «Godt forberedt». Artikkelen handlet om de økonomiske problemene mange samboere møter på ved samlivsbrudd.
- 07.03.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen, Sivaani Nirmalanathan og Arjeta Kuka ble intervjuet av Universitas om hvordan koronapandemien rammer kjønnene skjevt. Overskriften til intervjuet var «-Tradisjonelle kjønnsroller har blitt forsterket».
- 08.03.21: Veronika Wiese ble intervjuet av Advokatbladet på kvinnedagen i forbindelse med lanseringen av Samtykkealliansen og behovet for en samtykkelov i Norge. Intervjuet ble publisert under overskriften «Ny allianse slåss for samtykkelov».
- 10.03.21: Emily Svendsby skrev i papirutgaven av Dagsavisen om hvordan kvinnelige innsatte vil rammes særlig hardt av innføring av spyttette i fengsel. Overskriften var «Spyttette er ikke løsningen»
- 15.03.21: Veronika Wiese og Helene Eidsvåg fikk publisert artikkel med overskrift «Slett samtykke-appen fra samtalen om voldtekt» i Dagsavisen.
- 16.03.21: Maria Hindahl og Hanna Berntsen-Øybø skrev i papirutgaven av Dagsavisen om graviditetsdiskriminering. Overskriften var «Gravide diskrimineres i et stort omfang».
- 16.03.21 Åsne Solberg, Martine Klein og Zunera Waheed skrev artikkel om økonomisk vold og svingervold. Artikkelen ble publisert i både nettutgaven og papirutgaven av Dagbladet. Overskriften var «Volden ingen snakker om».
- 22.03.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen ble sitert i Advokatbladet om kutten i støtten til rettshjelpstiltakene. Bjørk snakket om konsekvensene av å konkurranseutsette tilskuddsordningen.
- 22.03.21 Ingeborg Skov Høye skrev artikkel om hvorfor man bør engasjere seg for fri rettshjelp i papirutgaven av Dagsavisen. Overskriften var «Hvorfor du bør bry deg om fri rettshjelp».
- 23.03.21: Veronika Wiese fikk publisert artikkelen «Ikke behov for konkurranse i markedet for fri rettshjelp» i Advokatbladet.
- 26.03.21: Ingrid Karoline Lien ble intervjuet av Gjensidige angående de økonomiske problemene mange samboere møter på i forbindelse med at forholdet tar slutt.
- 10.04.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen ble intervjuet for en sak i Dagbladet Magasinet. Saken handlet om utenlandske kvinner som utsettes for mishandling av norske menn.
- 14.04.21: Veronika Wiese ble intervjuet av Universitas om behovet for en samtykkelov. Intervjuet ble publisert under overskriften «Elsa (27) opplevde at «nei» ikke var nok».

- 15.04.21 Vårin Brox skrev en artikkel i samarbeid med Jussbuss om ringetid for innsatte i papirutgaven i Dagsavisen. Overskriften var «Kriminalomsorgen har grodd fast i 80-tallet».
- 19.04.21 Thora Standal Aarrestad skrev et debattinnlegg om leietakeres behov for et bedre vern. Det ble publisert i både nettutgaven og papirutgaven av Klassekampen. Overskriften var «Utleiers verden».
- 21.04.21 Thora Standal Aarrestad skrev et debattinnlegg om at bruken av innvandringsregulerende hensyn i utlendingsloven § 49 rammer urimelig hardt. Det ble publisert i papirutgaven av Dagsavisen. Overskriften var «De menneskelige konsekvensene av en nådeløs innvandringspolitikk».
- 16.05.21: Ingeborg Skov Høye skrev et innlegg for FlytFrem om fri rettshjelp i forbindelse med kampanjen #HaRettFåRett i samarbeid med Gatejuristen, Jussbuss og Barnas Jurist.
- 06.21: Veronika Wiese ble intervjuet i artikkelen «Hun håper sex uten samtykke kan bli voldtekt». Veronika mener at en samtykkelov vil sende et viktig signal om at all sex skal være frivillig. Hun tok også til orde mot bruk av en samtykke-app. Videre forklarte hun hvorfor en samtykkelov er viktig for å bedre kunne forebygge voldtekt.
- 19.07.21 Eline Skogerbø Sørhaug, Ingrid Karoline Lien og Mia Emilie Fagereng skrev et debattinnlegg i VG om utstedelse av pass til barn, med tittelen «Ferien står for tur – men må barna bli hjemme?».
- 31.08.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen ble intervjuet av VG. I artikkelen snakket Ida Hansen om det å bli utsatt for bedrageri av sin tidligere ektemann. Bjørk fortalte om at JURK har hatt en økning i antall henvendelser av ID-tyveri de siste årene, og ga tips til hva man kan gjøre for minske sannsynligheten for å bli utsatt.
- 15.09.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen ble intervjuet av Khrono. Artikkelen handlet om studentrettshjelpstiltakene.
- 16.09.21 Ingeborg Skov Høye skrev et debattinnlegg i Aftenposten om BankID-tyveri med tittelen «BankID kan åpne for identitetstyveri, bedrageri og økonomisk vold». <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/66BqQO/bankid-kan-aapne-for-identitetstyveri-bedrageri-og-oekonomisk-vold?fbclid=IwAR1g9VA-faymNO9RLhA8AvnGT18aaE3uZqToJJdtsiyyEhGAmA3lpfT6RHc>
- 19.09.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen ble intervjuet av Dagens Næringsliv. Artikkelen handlet om at rekordmange har blitt kastet ut av au pair-ordningen i 2021, blant annet fordi UDI sier at de har tatt igjen et etterslep. Bjørk mener at UDI må behandle bekymringsmeldinger fortløpende og ikke kan nedprioritere disse sakene.
- 20.10.21 Ingeborg Skov Høye skrev innlegg til Kritisk Juss-bloggen om krisesentrenes økonomi med tittelen Krisesentrene kan redde liv – hvis kommunen har råd. https://kritiskjussblogg.wordpress.com/2021/10/20/krisesentrene-kan-redde-liv-hvis-kommunen-har-rad/?fbclid=IwAR1HDtchYf2x4KJXQBdskplqEc--CQns6hapot-Qa_uSXltdl12Jj4u37Cw

- 18.11.21 Emily Svendsby og Ingeborg Skov Høye skrev et debattinnlegg i NFF-magasinet om kvinners soningsforhold. Overskriften var «Hvor er kvinnes plass i mennenes kriminalomsorg?». <https://frifagbevegelse.no/debatt/hvor-er-kvinnenes-plass-i-mennenes-kriminalomsorg-6.490.833120.6ff0fd855b>
- 20.11.21 Ingunn Viken Taksdal og Vilde Rasmussen skrev et debattinnlegg på Kritisk Juss-bloggen om fri rettshjelp. <https://kritiskjussblogg.wordpress.com/2021/11/20/en-illusorisk-rett/>
- 20.12.21 Amalie Krosvik skrev et innlegg til Kritisk Juss-bloggen om verneplikten og Diskrimineringsnemnda. Overskriften var «Seksuell trakassering og Diskrimineringsnemnda: hit, men ikke lenger». <https://kritiskjussblogg.wordpress.com/2021/12/20/seksuell-trakassering-og-diskrimineringsnemnda-hit-men-ikke-lenger/>

3.1.2 Radio / Podcast

- 08.03.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen snakket på NRK P1 Troms i anledning den internasjonale kvinnedagen.
- 06.04.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen snakket på Nyhetsmorgen om kutt i støtten til rettshjelpstiltakene.
- 01.06.21: Sivaani Nirmalanathan, Emily Svendsby og Vårin Brox fra fengselsprosjektet snakket om kvinnelige innsattes rettigheter på podcasten FemiHelse. Den ble publisert 21.10.21.
- 02.09.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen snakket om økonomisk vold og id-tyveri på programmet Studio 2.
- 09.10.2021 Aurora Valdivia Rosen og Ingrid Heyerdahl Janzon snakket om økonomisk likestilling og viktigheten av å inngå en samboerkontrakt i podcasten Voice Femina.
- 18.11.21: Vilde Rasmussen og Ingeborg Skov Høye spilte inn en episode om fri rettshjelp i justudent-podcasten PodJur. <https://podtail.com/en/podcast/pod-jur/rettshjelp-med-jurk/>

3.1.3 TV

- 08.02.21 Ingrid Karoline Lien ble intervjuet på NRK Nyhetsmorgen i forbindelse med Kjærlighetsuka og snakket om samboerkontrakter og behovet for en samboerlov.
- 06.06.21: Veronika Wiese ble intervjuet av TV2 om behovet for en samtykkelov. Innslaget ble sendt på nyhetene søndag klokken 21.00.

3.2 Debatter, arrangementer, innledninger, etc.

- 25.02.21: Menneskehandelgruppen arrangerte en samtale på appen «Clubhouse» med Line Kolstad Rødset fra Pro Senteret. Temaene for samtalen var vold mot mennesker som selger sex, Pro Senteret sitt nye prosjekt «Det er nok nå», voldtekt og samtykkelov, menneskehandel, og offer-problematikken ved å arbeide med utsatte grupper. Ca. 45 deltagere i samtalen. Flere av deltagerne jobbet i organisasjoner som bistår voldsutsatte og er tett på «gatemiljøet».
- 05.03.21: Veronika Wiese deltok i en panelsamtale på Clubhouse om voldtekt og behovet for en samtykkelov. Samtalen fikk god oppslutning og det ble stilt mange spørsmål fra tilhørerne.
- 08.03.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen deltok på 8. mars samtalen til Money Penny – Kvinner om aksjer og personlig økonomi. Bjørk snakket om hva JURK jobber med og kvinners økonomiske rettigheter, blant annet i samboerforhold.
- 12.04.21: Hanna Berntsen-Øybø og Veronika Wiese deltok på et temamøte i regi av Nasjonalt SRHR-nettverk om samtykke og samtykkelovgivning.
- 03.06.21: FOKUS Kompetansegruppe der JURK er representert ved Veronika Wiese, arrangerte et digitalt seminar hetende «From crisis to opportunity: Women seizing equality». Beskrivelsen av webinarret lød som følger: «This webinar will bring together experts on womens participation and leadership in peacebuilding, conflict prevention, and people who are actively involved in decision-making at various levels. Based on their real life experience and practical work, they will address how women and girls can turn crisis into an opportunity to seize gender equality.»
- 20.06.21: Hanna Berntsen-Øybø deltok i en debatt om Norge trenger en samtykkelov under Oslo Pride 2021. Arrangementet var i regi av samtykkealliansen. Debatten ble streamet og kan ses her:
<https://www.facebook.com/events/1214237192328951/?ref=newsfeed>
- 10. til 12.11.21: JURK arrangerte “Fellesseminaret”, et seminar med opplegg på dag- og kveldstid for alle de studentdrevne rettshjelpstiltakene. Temaet var likestilling og diskriminering, og vi fikk blant annet foredrag fra LDO, Juristforbundet, NIM og Sivilombudet.
- 25.11.21 Ingeborg Skov Høye holdt appell på markeringen av den internasjonale dagen for avskaffelse av vold mot kvinner 25. november i Stavanger.
- 20-21. november: Fagrådgiver Thea Austgulen arrangerte Jussambassadørseminaret for 34 jussambassadører.
- 01.12.21: Ingeborg Skov Høye, Ingunn Viken Taksdal og Vilde Rasmussen i FRG arrangerte panelsamtale om fri rettshjelp med tittelen *Hvorfor du burde bry deg om fri rettshjelp* på Litteraturhuset. Panelsamtalen handlet om hvorfor fri rettshjelpsordningen er viktig, hva som er problematisk med dagens ordning, og hvordan ordningen burde være. Ordstyrer var (Frøydis Patursson, tidligere daglig leder i JURK og advokat i Advokatfirmaet Sulland). Paneldeltakere var Merete Smith (generalsekretær i Advokatforeningen), Bente Roli (seksjonsleder ved Kontoret for fri

rettshjelp), Ingvild Wetrhus Thorsvik (stortingsrepresentant for Venstre og medlem av Justiskomiteen) og Andreas Sjalg Unneland (stortingsrepresentant for SV og medlem av Justiskomiteen). Det var greit oppmøte, rundt ca. 20-30 i publikum. Veldig spennende faglig samtale om rettshjelpsordningen. Vi snakket med SV og Venstre etter samtalen om å arrangere en konferanse på Stortinget. Dette virket de positive til.

Rekruttering:

- MOR v/ Åsne Solberg, Martine Klein, Rebekka Lister, Emma Holloman og Ingrid Janzon deltok på digital ALD Bergen den 4.02.2021.
- MOR v/ Åsne Solberg, Martine Klein, Rebekka Lister, Emma Holloman og Ingrid Janzon deltok på digital ALD Oslo den 12.02.2021.
- MOR v/ Åsne Solberg, Ole, Rebekka Lister, Martine Klein laget promoteringsvideo for JURK 20.02.2021 som skal vises på forelesninger på UiO.
- MOR v/ Åsne Solberg, Emma Holloman, Martine Klein og Rebekka Lister arrangerte digital åpen dag i JURKs lokaler over facetime den 23.04.21, for å gi potensielle søker en omvisning av vårt lokaler. Formålet var å rekruttere nye saksbehandlere.
- MOR v/CELL-samarbeid har vist en rekrutteringsvideo på skjermene på UiO. 19.04.21-1.05.21.
- MOR v/CELL samarbeid hadde slides med info om søknadsfrist på skjermene på UiO. 13.04.21-01.05.21
- MOR v/ Ingrid Janzon publiserte søknadstekst på rett24 den 16.04.2021.
- MOR v/ Johanne Lindberg, Christiane de Soysa, Anna Kleppe og Emma Skreppedal Holloman deltok på omvisning på fakultetet for nye studenter ved det juridiske fakultet på UiO den 17.08.2021, for å gjøre nye studenter klar over JURK og rekruttere nye saksbehandlere.
- MOR v/ Rebekka Lister og Emma Skreppedal Holloman deltok på bedriftspresentasjon for nye studenter ved det juridiske fakultet den 18.08.2021, for å presentere JURK for nye studenter, og for å rekruttere nye saksbehandlere.
- MOR v/ alle saksbehandlingsgruppene hadde takeover på insta for å rekruttere nye sakbehandlere, ca uke 36-39.
- MOR v/CELL samarbeid hadde slides med info om søknadsfrist på skjermene på UiO. Ca uke 37-39.
- MOR, alle, arrangerte åpen dag i JURK sine lokaler 01.10.21, for å rekruttere potensielle nye saksbehandlere.
- MOR v/ Rebekka Lister og Emma Skreppedal Holloman deltok som aktør ved Arbeidslivsdagen på Lillehammer 26.10.21, for å rekruttere potensielle nye saksbehandlere.

Oppsøkende/Rettighetsinformasjon

- 10.02.21 Samboerprosjektet v/Ingrid Karoline Lien, Mona Bayat og Ingrid H. Janzon lagde en video om samboerlov og samboerkontrakter til Instagram
- 15.03-21.03.21: Denne uken ble det gjennomført en digital rettighetsturne hvor alle saksbehandlerne holdt en rekke digitale foredrag for tilhørere over hele landet.
- 15.03.21: Emma Holloman og Rebekka Lister hadde møte med Caritas og laget en kort infofilm om JURK som skal vises på deres hjemmeside. Formålet er at kvinner lettere skal finne frem til JURK.
- 15.23.04.21: Veronika Wiese deltok i et møte med FHS (Det filippinske hjelpesamfunn i Norge). FHS tilbyr gratis språkopplæring, karriereveiledning, helserådgivning, informasjonsutveksling mv. Arbeidet deres er primært rettet mot filippinere som er bosatt i Norge. Det ble avtalt at JURK skal holde foredrag for FHS fremover.
- 28.05.21: Amalie Krosvik og Veronika Wiese deltok i et møte med Stiftelsen Rettferd. Stiftelsen bistår blant annet med praktisk hjelp i møte med NAV, i saker vedrørende gjeld og rettferdsvederlag. Vi ble enige om mer erfaringsutveksling fremover, blant annet knyttet til ordningen med rettferdsvederlag.
- 22.11.22-26.11.22: Denne uken ble det gjennomført en fysisk rettighetsturne hvor saksbehandlerne reiste til Finnmark, Nordland, Trondheim, Stavanger og Oslo-området.

3.3 Hjemmeside og sosiale medier

JURKs nettside er <https://foreninger.uio.no/jurk/>. Sidens innhold er tilpasset for å nå ut til mer utsatte grupper og innholdet er lagt opp for å at det skal være enkelt for potensielle klienter å navigere seg rundt på siden.

Hjemmesiden skal først og fremst formidle *hva* vi kan bistå med, *når* klientene kan kontakte oss, og *hvordan* de kontakter oss. Dette kommer tydelig frem på nettsiden. Vi har fortsatt elektronisk saksmottak på siden, og dette fungerer godt. Vi har fortsatt å se en økning i antall saker som kommer inn via nettsiden, og i 2021 var det hele 51 %. Dette tyder på at mange synes det er lett å finne fram til skjemaet hvor man kan registrere sin sak.

Nettsiden til JURK har i flere år kun vært på norsk og engelsk, men i begynnelsen av 2021 ble det satt opp oversettelse på arabisk, nordsamisk, somali og thailandsk. Vi har fortsatt et ønske om å få oversatt siden til flere språk.

JURK er aktive i sosiale medier, spesielt Facebook og Instagram. Vi opplever dette som spesielt effektivt når vi vil spre et budskap til aktuelle grupper raskt. Det kan være alt fra at vi har problemer på sentralbordet vårt, til å gi generell rettighetsinformasjon, skape blest

rundt kampanjer eller reklamere for kommende arrangementer. Nyhetssaker publiseres på Facebook og Instagram i stedet for på hjemmesiden, men artikler legges ut under «Publikasjoner». Hjemmesiden skal først og fremst være rettet mot klienter, mens sosiale medier brukes for å kommunisere med samarbeidspartnere, samt å rekruttere nye jusstudenter.

Alle de fire studentrettshjelptiltakene i Norge har en felles hjemmeside, www.gratisrettshjelp.no

3.4 Stands, arrangement og markeringer

- **Markering av valentinsdagen**

JURK har tradisjon for å bruke tiden rundt valentinsdagen til å jobbe med rettighetsinformasjon rundt samboeres rettigheter, blant annet gjennom å dele ut våre standard samboerkontrakter. I tillegg deler vi ut våre brosjyrer som inneholder rettighetsinformasjon om samboerskap, samt generell informasjon om JURK. På grunn av svært strenge smitteverntiltak i denne perioden, var det ikke mulig å ha stands ved universitetene slik som tidligere. I stedet for var samboergruppas leder, Ingrid Karoline Lien, på NRK Nyhetsmorgen og snakket om JURKs arbeid i Kjærlighetsuka, behovet for at flere skriver samboerkontrakter og behovet for en samboerlov.

- **Markering av 8. mars – Den internasjonale kvinnedagen**

Den 8. mars var i 2021 på en mandag. På grunn av pandemien var det likevel ikke tillat med offentlig tog. Vi markerte likevel dagen ved å ha en liten intern markering på kontoret. I tillegg snakket daglig leder Bjørk Gudmundsdottir Jonassen på NRK P1 Troms om behovet for å markere den internasjonale kvinnedagen. Hun deltok også på 8. mars samtalen til Money Penny – Kvinner om aksjer og personlig økonomi, hvor hun snakket om hva JURK jobber med og kvinners økonomiske rettigheter, blant annet i samboerforhold. Videre ble JURKs fagrådgiver Veronika Wiese intervjuet av Advokatbladet på kvinnedagen i forbindelse med lanseringen av Samtykkealliansen og behovet for en samtykkelov i Norge. Intervjuet ble publisert under overskriften «Ny allianse slåss for samtykkelov».

- **Markering av 25. november – FNs internasjonale dag for avskaffelse av vold mot kvinner**

Formålet med denne dagen er å rette oppmerksomhet mot vold mot kvinner som et globalt problem.

I anledning dagen arrangerer Rød knapp-alliansen årlig en konferanse med et aktuelt tema for dagen. Årets konferanse het «Nok en handlingsplan- faktisk frihet fra vold?» og tema var vold i nære relasjoner med fokus på Regjeringens nye handlingsplan. Emma Holloman og Mathea Holden var våre representanter i Rød knapp-samarbeidet, og bidro med organisering og gjennomføring av arrangementet. Under seminaret var Madeleine Schultz ordstyrer. I tillegg deltok Kamzy Gunaratnam fra Ap, Taran Knudstad fra LDO og Hanne Beate Stenvaag fra Tromsø krisesenter, for å gi tilhørerne et politisk, juridisk og praktisk blikk på handlingsplanen og vold i nære relasjoner.

I tillegg deltok JURK i organiseringen av den årlige markeringen av dagen utenfor Stortinget. I 2021 var det Norges Kvinnelobby som koordinerte markeringen, og Bjørk Gudmundsdottir Jonassen hadde derfor hovedansvar for gjennomføringen. I tillegg deltok saksbehandlerne Anna Kleppe og Emily Svendsby i planleggingen i forkant.

- **Profilering mot studenter**

JURK profilerer seg mot studenter – både for å få jusstudenter til å søke jobb hos oss, for å få studenter med problemer til å henvende seg til oss for hjelp og for å være deltakende aktører i studentmiljøet. Vi anser oss dessuten selv som en viktig motvekt til det trykket den kommersielle delen av advokatbransjen har mot jusstudentene. Ved å være en synlig aktør i studentmiljøet bidrar vi til å vise frem andre jobbmuligheter og karriereveier, øke bevisstheten omkring rettspolitiske og kvinnepolitiske problemstillinger og synliggjøre hvordan jurister kan bidra til bedre rettssikkerhet for sårbare grupper. Ikke minst leverer vi ett viktig undervisningstilbud til de studentene som arbeider hos oss. De får et helt unikt år, og blir godt forberedt på et arbeidsliv innen forskning, rettshjelp, politikk eller annet juridisk arbeid.

Vi profilerer oss mot studenter som trenger hjelp fra oss. I likhet med i 2020, har 2021 gjort det vanskelig å ha faste stands ved de ulike universitets- og høyskolene. Dette er noe vi planlegger å begynne med igjen i 2022 såfremt smittevernstiltakene tillater det. I 2021 har vi holdt stand ved Handelshøyskolen BI, Oslo Met, Politihøyskolen, NTNU Gløshaugen, utenfor Sølvberget i Stavanger. Daglig leder, fagrådgiver og saksbehandlerne har videre etterstrebet å være synlig i studentavisene. Saksbehandlerne Vilde Rasmussen og Ingeborg Skov Høye deltok også på en episode av Jusstudentenes podcast hvor de snakket om fri rettshjelpsordningen.

For å vise frem jobbmulighetene hos oss er vi alltid til stede på arbeidslivsdagene i Oslo og Bergen, og Lillehammer. Vi holder også bedriftspresentasjoner for de nye fadderbarna ved juridisk fakultet i Oslo, og har i tillegg flere stands ved Det juridiske fakultet i Oslo i

forbindelse med rekruttering. I 2021 har vi også hatt en digital presentasjon av JURK som har vært spilt i enkelte av forelesningen, for å gjøre studentene kjent med hva vi jobber med.

4 Saksbehandling

4.1 Oversikt

Vi definerer en sak som én juridisk behandlet problemstilling. All vår saksbehandling er skriftlig. Unntaket er når vi bistår klienter i forhandlingsmøter, forliksråd, husleietvistutvalg, motpartsmøter og liknende, der vi naturligvis opererer muntlig. I tillegg gir vi ofte henvisninger og annen praktisk informasjon muntlig.

Vi mener at den skriftlige saksbehandlingen er den beste måten å ivareta våre klienters rettssikkerhet på. Når klienten får informasjonen skriftlig kan hun lese det flere ganger over lengre tid. Hun trenger ikke å være avhengig av egen hukommelse eller nedtegne muntlig mottatt informasjon selv. Det skriftlige svaret er godkjent av hele saksbehandlingsgruppen noe som sikrer den juridisk-faglige hjelpen klienten mottar.

JURK legger stor vekt på at informasjonen vi gir er skrevet på et *lett og forståelig språk* og at informasjonen er tilpasset den enkelte klient. Vi vurderer hver klients behov for hjelp, noen har behov for mer inngående hjelp enn andre. Ressurssterke klienter kan ha god nytte av en brosjyre, mens mer ressursvake klienter trenger brev på lett norsk med informasjon konkret i sin sak.

I 2021 fikk vi inn totalt 5 657 henvendelser. Av disse ble 969 henvist videre direkte fra sentralbordet. En henvendelse kan for eksempel være saker innenfor rettsområder vi ikke behandler, at klienten trenger å få saken sin juridisk behandlet raskere enn vår saksbehandlingstid, at vi ikke har mottak den dagen klienten ringer inn eller at det er klart at henvendelsen til klienten er av praktisk art og ikke juridisk. Noen ganger må vi også henvise klienter grunnet manglende kapasitet. Vi henviser alltid til en annen organisasjon eller offentlig etat som vi mener at kan hjelpe klienten. Ettersom disse henvendelsene ikke er blitt direkte saksbehandlet fra JURKs side, kategoriserer vi dem ikke som «saker». Vi gjør oppmerksom på at dette praktiseres ulikt hos de forskjellige tiltakene, og at JURK nok tolker en «sak» snevrere enn andre. Det store antallet av «henvendelser» viser imidlertid at vi også gjør en betydelig innsats ved å henvise personer videre til rette instans.

4.2 Antall behandlede saker

I 2021 behandlet vi 4 688 unike saker. Dette er en oppgang fra 2020, men fortsatt noe færre enn 2019. Som gjennomgangen i kapittel 4.5 vil vise har vi i 2021 hatt mange store, og krevende saker. Vi er derfor godt fornøyd med antall saker oppnådd i 2021.

Det er også naturlig at de lengre periodene med hjemmekontor og omfattende restriksjoner på sosialt samvær har fått noe konsekvenser. JURKs drift- og arbeidsmodell er basert på tett samarbeid mellom studentene og kontinuerlig kompetanseoverføring mellom det kullet som har jobbet et halvår, og det kullet som er nylig ansatt. Dette har vært vanskeligere å opprettholde når alle ansatte har vært spredd på hjemmekontor, selv om vi har fått god utnytte av rutine som ble utarbeidet i 2020.

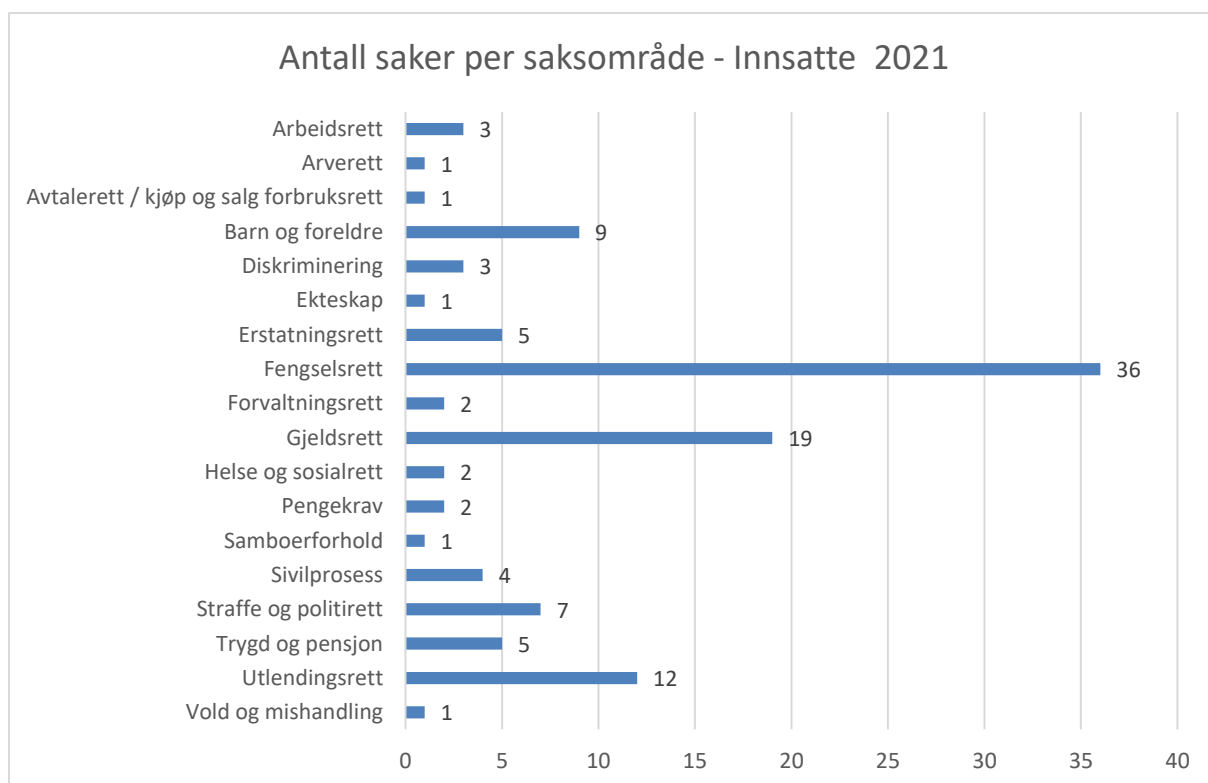
Vi har også sett en negativ effekt av at vi fram til sommeren ikke kunne drive fysisk oppsøkende virksomhet og fysiske saksmottak. Dette påvirker hvor godt vi når ut til kvinner som ikke kjenner til JURK eller vårt tilbud fra før av og de som har behov for personlig oppmøte.

Nedenfor finnes en oversikt over antall saker vi behandlet på ulike saksområder i 2021. Det er saker om ekteskap vi har behandlet klart flest av. Deretter følger arbeidsrett, generell og annen forvaltningsrett, saker om barn og foreldre, husleierett og trygd og pensjon. I kategorien som heter «vold og mishandling», er det kun registrert saker hvor klientens hovedspørsmål er relatert til vold og overgrep, for eksempel om anmeldelse. Dersom spørsmålet omhandler voldsoffererstatning, skilsmisse eller oppholdstillatelse, registreres sakene under disse kategoriene selv om vold er en del av sakene.

Siden 70-tallet har JURK gitt rettshjelp til kvinner i soning, både ved å ha saksmottak, ved å holde foredrag i fengsel og ved å jobbe rettspolitisk for å bedre soningsforholdene deres. I løpet av 2021 har vi kun i høstsemesteret hatt mulighet til å gjennomføre jevnlig saksmottak i de fem kvinnefengslene. Vi har mottatt 114 saker fra 45 kvinnelige innsatte i 2021. Dette er et lavere antall saker enn i 2020 (131 saker) og 2019 (161 saker). Nedgangen skyldes sannsynligvis at det har vært begrensninger på besøk i fengslene store deler av 2021 grunnet covid-19. Vår opplevelse er at de kvinnelige innsatte har hatt et stort behov for rettshjelp og rettighetsinformasjon dette året, blant annet som følge av innstramningene som ble innført grunnet smittesituasjonen. Derfor er det ekstra beklagelig at vi ikke har fått større tilgang til å kunne ta inn saker fra de innsatte i deler av 2021.

Statistikken viser at de kvinnelige innsattes behov for rettshjelp er noe annerledes enn det behovet JURKs øvrige klienter har. Ikke overraskende er spørsmål om fengselsrett det saksområdene flest innsatte har spørsmål om. Det er også flere som har spørsmål om gjeld og om utlendingsrett. Vi hadde ni saker om barn og foreldre, og syv saker om straffe- og politirett.

4.3 Partsrepresentasjon

Vi hjelper våre klienter med partsrepresentasjon både i saker hvor motpart er privatperson og når motpart er en offentlig instans. Skriftlig partsrepresentasjon kan for eksempel innebære at vi korresponderer skriftlig med motparts advokat på vegne av vår klient eller at vi klager på offentlige vedtak. Muntlig partsrepresentasjon kan innebære at vi representerer vår klient i forhandlingsmøter med arbeidsgiver, eller at vi bistår i forliksrådet.

JURK har i løpet av 2021 skrevet 234 brev eller påkrav til motpart og 108 klager og tilsvaret til instanser som blant annet UDI, UNE, NAV, Fylkesmannen, Husleietvistutvalget, Trygderetten, Forliksrådet, Politiet og fengsler. I tillegg har vi hatt 31 tilfeller av muntlig representasjon i saker, inkludert representasjon i forliksrådet. Det har vært en betydelig økning i saker med representasjon fra 2020. Dette er ressurskrevende arbeid, men vi velger å prioritere dette for klienter med behov for hjelp ettersom det er av avgjørende betydning for å ivareta deres rettssikkerhet.

JURK er det eneste rettshjelpiltaket som hjelper voldsutsatte kvinner med å orientere om og skrive søknader om voldsoffererstatning og rettferdsvederlag.

4.4 Saksbehandlingsområder og tendenser vi ser i 2021

Arbeidsrett

Våren 2021 har arbeidsgruppa sett en økning i saker som omhandler permittering i forbindelse med korona, og vi har sett flere tilfeller av at fast ansatte permitteres samtidig som bedriften ansetter nye ringevikarer. I disse sakene har vi primært gitt rettighetsinformasjon.

På vårsemesteret har vi mottatt mange henvendelser fra utenlandske arbeidstakere som blir utnyttet på arbeidsplassen. Flere kvinner kontaktet oss og fortalte at de hadde blitt presset til å takke ja til vakter utover kontrakten deres, ikke mottok overtidsbetaling, ikke ble ansatt i faste stillinger og at de ble behandlet dårlig av arbeidsgiver. En del av disse hadde få norskkunnskaper og manglende kjennskap til sine rettigheter som arbeidstaker i Norge. Det var derfor lett for arbeidsgiver å utnytte dem i en periode. I disse sakene har vi gitt både generell rettighetsinformasjon, men også representert klienter i forhandlinger ovenfor arbeidsgiver.

I høst har vi hatt mange klienter som har hatt spørsmål om innholdet i arbeidskontrakten sin. Vi har også fått flere henvendelser fra klienter som jobber som tilkallingsvikarer og lurert på hvilke rettigheter og plikter det medfører. I slike saker har vi gitt rettighetsinformasjon. På grunn av antall henvendelser om disse spørsmålene har vi i desember laget et nytt standardskriv om arbeidsrettslige spørsmål som kan oppstå rundt innholdet av en arbeidskontrakt. På denne måten kan vi på en mer effektiv måte hjelpe flere klienter.

Videre har vi hatt mange klienter som har spørsmål rundt reglene om oppsigelse og avskjed. Flere forteller at de opplever at arbeidsgiver forsøker å presse de til å si opp selv, for å unngå stillingsvernreglene i arbeidsmiljøloven. Mange har også spørsmål rundt prosessen ved oppsigelse og om forhandlings-/drøftelsesmøter.

I tillegg har vi i 2021 har vi hatt mange saker hvor arbeidstaker har blitt trukket i lønn uten rettslig hjemmel i lov eller avtale. Mange klienter har ikke fått utbetalt lønn, feriepenger og/eller sykepenger i arbeidsgiverperioden. Vi oppfordrer ofte klientene våre til å forsøke og selv ta kontakt med arbeidsgiver, enten ved å sende et påkrav basert på JURKs påkravsmal eller en mindre formell e-post. Men gjennomgående ser vi at arbeidsgiver ikke svarer på disse henvendelsene fra klienten og vi ender derfor med at JURK skriver påkrav på vegne av klienten i et flertall av sakene. Vi ser at det har en større innvirkning/effekt på motparten når påkrav sendes fra JURK, enn når det kommer fra klienten selv. Vår erfaring er at arbeidsgiver ofte betaler det utestående kravet når JURK har sendt et påkrav.

Både på våren og høsten 2021 har JURK representert flere klienter i forhandlinger med arbeidsgiver med advokat om utestående lønnskrav og ved oppsigelse/avskjed. Vi har også

bistått noen klienter i forliksrådet. Disse sakene krever mye kapasitet fra JURK. Vi anser likevel at det er viktig å prioritere denne typen saker ettersom utestående lønn og en uriktig oppsigelse/avskjed rammer klienten svært hardt, og kvinnene står ofte helt uten inntekt.

Gjennom hele året har vi hatt saker om psykososialt arbeidsmiljø. Vi har hatt flere saker der klienter opplever mobbing og dårlig behandling fra sjef eller ledelse på arbeidsplassen. I slike saker har vi i hovedsak gitt rettighetsinformasjon. Vi har også fått et par saker om psykososialt arbeidsmiljø der klienten har forsøkt å henvende seg til fagforening, men ikke får bistand fra disse til tross for at de er medlem. I disse sakene har JURK kontaktet fagforeningen på vegne av klienten. Vår erfaring er at klientene får hjelp av fagforeningen etter at JURK tar kontakt på deres vegne.

Flere av sakene vi har hatt innen arbeidsrett høsten 2021 har vært komplekse og berørt andre rettsområder. Noen eksempler er GDPR og personvern, skatterett, spørsmål om selskapsrett ved virksomhetsoverdragelse og spørsmål pengekravsrett ved feilutbetaling av lønn. Flere av disse sakene har også vært tidkrevende på grunn av sin kompleksitet.

Diskrimineringsrett

Våren 2021 mottok vi flere diskriminerings saker og noen saker om seksuell trakassering. I en del av sakene om diskriminering ser vi at det kan være en utfordring å skille mellom å bli behandlet dårlig av kolleger eller ledelse og ha blitt usatt for diskriminering eller trakassering etter loven. Vi hadde imidlertid noen saker om graviddiskriminering hvor vi valgte å klage saken inn for Diskrimineringsnemnda i samråd med klienten.

Sommeren/høsten 2021 har JURK opplevd en stor økning i diskrimineringsrettssaker. Vi har høsten 2021 hatt flere saker om diskriminering som ikke bare har vært tilknyttet kjønn, men også etnisitet og funksjonsnedsettelse. Vi har også, som tidligere år, hatt en del saker om graviditetsdiskriminering i arbeidslivet. I disse sakene har vi gitt rettighetsinformasjon til klientene. Vi har også bistått flere klienter med å klage inn saker om diskriminering på ulike diskrimineringsgrunnlag til Diskrimineringsnemnda.

I 2021 har vi opplevd en stor økning i saker om seksuell trakassering. I mange av tilfellene dreier det seg også om grove tilfeller av seksuell trakassering og i flere av sakene har det vært snakk om grove seksuelle overgrep som også omfattes av straffeloven. Ofte er det saksforhold som strekker seg over lengre tid. Dette er svært bekymringsverdig. I disse sakene er vi alltid tydelige ovenfor klienten på at det også er mulig for klienten å forfølge saken i et strafferettslig spor, og vi gir klienten informasjon om de ulike alternativene. Vår erfaring er likevel at noen av klientene ønsker å forfølge i det sivilrettslige sporet fordi de føler seg tryggere på at de vil bli hørt i Nemnda enn i en straffesak.

JURK har bistått flere klientene med å klage inn saker om seksuell trakassering til Diskrimineringsnemnda. Mange av kvinnene som henvender seg til JURK har blitt utsatt for seksuell trakassering på arbeidsplassen, men vi har også hatt flere saker om seksuell trakassering på andre samfunnsområder, blant annet i leieforhold.

I flere av sakene vi har fått om seksuell trakassering på arbeidsplassen har heller ikke arbeidsgiver overholdt sin lovpålagte plikt til å forebygge og søke å hindre seksuell trakassering. Svært mange klienter arbeider steder der det ikke finnes rutiner for varsling av seksuell trakassering på arbeidsplassen. Flere klienter forteller også at arbeidsgiver ikke har gjort noe for å følge opp varsler om grov seksuell trakassering. JURK har høsten 2021 klaget inn flere arbeidsgivere til Diskrimineringsnemnda for brudd på plikten til å forebygge og søke å hindre seksuell trakassering.

Klagesaker om diskriminering og seksuell trakassering er ressurskrevende saker for JURK, men vi anser disse sakene for å ligge i kjerneområdet av JURKs mandat. I tillegg ser vi at mange klienter opplever klageprosessen til Diskrimineringsnemnda som svært krevende, selv når de får bistand fra JURK. Ofte er det nødvendig å skaffe mye bevis på det som har skjedd. Dette innebærer at klienten må gjenoppleve traumatiske detaljer rundt hendelsen. Mange klienter opplever også saksbehandlingstiden som en påkjenning. Dette er særlig tilfellet der diskrimineringen/trakasseringen har skjedd på arbeidsplassen og klienten fortsatt jobber på samme stedet. Gjennom 2021 har vi opplevd at flere klienter har unnlatt å svare oss eller ombestemt seg etter at vi informerte de om klageprosessen i Diskrimineringsnemnda. I slike saker har JURK forsøkt å gi rettighetsinformasjon til klientene.

Mange klienter vi har innen diskrimineringsrett blitt henvist til oss fra Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO). JURK har i hele 2021 hatt tett dialog med LDO om rettslige spørsmål i enkeltsaker, noe vi har hatt stort faglig utbytte av.

Trygderett

Som tidligere år har JURK i 2021 hatt mange saker der klienter har fått avslag på sykdomsbaserte ytelser fra NAV, som sykepenger, arbeidsavklaringspenger (AAP), uføretrygd og ung ufør.

Vi har hatt særlig mange saker om avslag på uføretrygd og ung ufør. I sakene om uføretrygd har klientene våre ofte fått avslag fra NAV fordi NAV mener at søkeren ikke har gjennomført hensiktsmessig behandling for å bedre inntektsevnen, samt gjennomført individuelle og arbeidsrettede tiltak. JURK opplever at vilkåret fortsatt praktiseres svært strengt av NAV.

I sakene om ung ufør gir NAV ofte avslag fordi de mener søkeren ikke har en “alvorlig sykdom” etter folketrygdloven § 12-13. JURK opplever fortsatt at kravet til alvorlighet praktiseres urimelig strengt og at NAV sjeldent foretar vurderinger i lys av hensynet bak ordningen med ung ufør, eller på bakgrunn av formålsbestemmelsene i folketrygdloven. I sin praksis vektlegger NAV i liten grad medisinsk dokumentasjon fra etter fylte 26 år, til tross for at rettspraksis har slått fast at slik dokumentasjon kan vektlegges. I flere av sakene der JURK har bistått klienter har NAV i sitt avslag vektlagt at klienten har forsøkt å arbeide eller ta utdanning etter fylte 26 år. Dette til tross for at det er lagt til grunn i folketrygdloven at man kan få ung ufør selv om man har vært yrkesaktiv etter fylte 26 år.

Flere av kvinnene som har kontaktet JURK med avslag på AAP, uføretrygd og ung ufør lider av sykdommer som utelukkende eller i hovedsak rammer kvinner, som endometriose, fibromyalgi, irritabel tarm-syndrom og ME. Vi har også hatt mange saker der klienten lider av PTSD og andre psykiske lidelser som følge av at de har vært utsatt for vold i nære relasjoner. I disse sakene ser vi at det for mange kan være utfordrende å skaffe legedokumentasjon på lidelsene, fordi det tar lang tid både å diagnostisere og starte på behandling. Vi har i 2021 fått medhold i flere saker der klientene til slutt har fått en diagnose og dermed “nok” dokumentasjon, etter mange år med sykdom og flere tidligere avslag hos NAV. På bakgrunn av disse sakene erfarer JURK at saksbehandlere i NAV har for liten kunnskap om kvinnesykdommer og de helsemessige konsekvensene av vold. Det er heller ikke tatt høyde for at det tar lang tid å diagnostisere og behandle denne typen sykdommer i NAV sine rundskriv.

I tillegg til sykdomsbaserte ytelser har JURK i 2021 blant annet bistått klienter med å skrive klager i saker der de har fått avslag på yrkesskadeerstatning, menerstatning, svangerskapspengene, dagpenger og hjelpestønad. Å skrive trygdeklager krever mye ressurser av JURK, fordi vi ofte må innhente og sette oss inn i store mengder dokumentasjon. Vår erfaring fra 2021 er imidlertid at mange av klientene vi bisto fikk medhold i saken sin etter at JURK skrev en klage. I tillegg er disse klientene ofte svært sårbare og føler seg som kasterballe i NAV-systemet. Vi mener derfor det er viktig at JURK prioriterer denne typen saker.

Saksbehandlingstiden hos NAV er fortsatt forlenget som følge av koronapandemien. Dette merker vi ved at pågående saker får forlenget saksbehandlingstid. Dette har særlig vært et problem hos Trygderetten, som gjennom hele 2021 har hatt opp mot ett og et halvt års behandlingstid i flere typer saker. JURK har erfart at Trygderetten ikke holder oss eller klientene tilstrekkelig oppdatert om forlenget saksbehandlingstid, og at JURKs saksbehandlere har vært nødt til å kontakte Trygderetten en rekke ganger før vi mottar et brev om forlenget saksbehandlingstid.

I 2021 har JURK fått svært mange spørsmål fra klienter som lurer på om de kvalifiserer for trygdeytelser. Høsten 2021 har JURK også fått en del henvendelser fra kvinner med utenlandsk opprinnelse som har midlertidig oppholdstillatelse i Norge og lurer på om de kvalifiserer for ytelser fra NAV.

Som tidligere år har det gjennom hele 2021 vært svært mange klienter som trenger praktisk bistand i møte med NAV. Dette gjelder særlig klienter med begrensede norskkunnskaper. Under koronapandemien har det vært begrensede åpningstider på NAV-kontor, og mange har opplevd å ikke få svar på spørsmål over telefon. Vår erfaring er at mange ikke kjenner til NAV veiledningsplikt eller at mange ikke får tilfredsstillende veiledning fra NAV dersom de forsøker å ta kontakt selv.

Videre har flere klienter som ikke har klart å kommunisere på norsk eller engelsk, ikke fått tilbud om tolk i møte med NAV, til tross for at NAV er pliktig til å tilby dem dette som en del av veiledningsplikten. Tidligere har JURK i stor grad henvist denne klientgruppen til "Den uavhengige sosialarbeideren" (DUS). DUS har vært ute av drift siden sommeren 2020. Høsten 2021 har JURK henvist et stort antall klienter til "Hjelp med NAV" ved Stiftelsen Rettferd, som gir praktisk bistand med NAV. Dette har vi gode erfaringer med. Prosjektet "Hjelp med NAV" ble dessverre lagt ned på starten av 2022 på grunn av kutt i finansiering. Vi er bekymret over at behovet for praktisk bistand våre klienter har i møte med NAV i stor grad vil være udekket.

Familierett

I likhet med tidligere år opplever vi at vi mottar svært mange henvendelser om reglene rundt skifteoppgjør. Vi opplever at hovedregelen om likedeling av felleseiet og unntaket om skjevdeling er ukjente for mange. I tillegg får vi mange saker knyttet til den konkrete verdimessig fordeling av felles bolig, og noen spørsmål om fordeling av innbo, bil og hytte.

Det er også flere som har spørsmål om reglene for skjevdeling, opparbeidelse av eierandel i felles bolig, skjæringstidspunkt, gjeldsfradrag, gjeldsansvar utad og innad og ektefellebidrag. I løpet av første halvdel av 2021 har vi også sett en økning i antall saker hvor den ene ektefellen ønsker vederlag for forøkning av den andres særeie/skjevdelingsmidler. Mange av sakene våre dreier seg om hvilke regler som knytter seg til felles bolig, og vi har hatt noen saker om muligheten til å overta felles bolig på grunn av «særlige grunner» etter el. § 67, og noen saker om bruksrett til felles bolig. I tillegg har vi hatt økning i saker om gjeldsansvar under og etter ekteskapet, blant annet spørsmål om at en ektefelle har dekket den andres forpliktelser.

I de overnevnte sakene gir vi både generell og konkret rettighetsinformasjon til klientene.

Vi har også fått flere spørsmål knyttet til det praktiske sidene ved separasjon eller ved gjennomføringen av et skifteoppgjør. I noen tilfeller tar klienten fordi ektefellen nekter å signere på separasjonspapirer fra Statsforvalteren, eller nekter å starte skifte, og har da spørsmål om hvilke muligheter man har dersom man ikke blir enige og om det gjelder regler om foreldelse. I disse sakene gir vi som hovedregel informasjon om at man ikke kan nekte å gjennomføre separasjon, samt henviser til domstolen og fylkesmannen for spørsmål rundt den praktiske gjennomføringen av separasjon og skilsmisse, samt saksbehandlingstid.

I andre halvdel av 2021, har vi hatt en økning i saker om ektepakter. Mange klienter har spørsmål om gyldighet av konkrete ektepakter og skifteavtaler. Disse sakene springer ofte ut av at klienten har skrevet under på en ektepakt som hun ikke har forstått innholdet av. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor kvinnen har utenlandsk bakgrunn og dårlig norskkunnskaper. I flere av disse sakene ser vi at klienten har skrevet under på dokumenter, blant annet ektepakter, uten å ha fått muligheten til å gjøre seg kjent med innholdet i ektepakten, eller at de har fått presentert at dokumentene har et annet innholdet enn det viser seg at det har i realiteten. Dessverre ser vi at klientene i mange tilfeller har signert på ektepakter eller avtaler der de stilles i en veldig dårlig økonomisk situasjon etter en skilsmisse. Vi fortsetter i 2021 å se en økning i antall klienter fra Sørøst-Asia hvor dette har skjedd, men det har også vært en økning i antall spansktalende og portugisisktalende klienter. I disse sakene bistår vi med å tolke avtalene, og gir rettighetsinformasjon om formreglene for ektepakt og reglene for ugyldighet. Vi opplever likevel at mange av disse sakene er vanskelige fordi terskelen for ugyldighet på grunn av urimelighet er høy, samtidig som det er vanskelig å bevise at klienten ikke signerte frivillig eller ble forledet om innholdet av avtalen.

Samboere

JURK har stor pågang i saker som omhandler samboerforhold. De fleste sakene som omhandler samboerskap omfatter spørsmål om det økonomiske oppgjøret i forbindelse med et samlivsbrudd. Vi har også klienter som ønsker informasjon om hva som skal være med i samboeravtalen eller som ønsker at vi skal tolke samboeravtalen de har skrevet.

I de fleste sakene vi får om økonomisk oppgjør ser vi at kvinnen kommer dårligst ut. Vi opplever at mange samboerpar har en tradisjonelle rollefordeling der kvinnen betaler for forbruksutgiftene, mens mannen betaler ned på boliglånet. Vi opplever at kvinnene i liten grad har kunnskap om at samboerforhold reguleres annerledes enn ekteskap, eller at de tror at det inntreffer ekteskapslignende regler etter et visst antall år. Den største og mest problematiske forskjellen er at formuen ikke deles likt for samboere. Vi gir ofte informasjon om opparbeidelse av eierandel i felles bolig. Videre ser vi at mange kvinner også spørsmål om vederlag på grunn av arbeid i hjemmet, og at de har en forventning om at slikt arbeid skal kompenseres for i større grad enn det som er realiteten i mange tilfeller.

I likhet med høsten 2020 har vi i 2021 fortsatt å se at vi får inn flere saker der paret har inngått en samboerkontrakt. Vi erfarer likevel at de ofte vil ha hjelp til å tolke avtalen eller få bistand til hva som bør være med i en samboeravtale. Sistnevnte saker henviser vi som oftest til JURKs samboerkontrakt som ligger på våre nettsider, med tilhørende veiledning til utfylling.

Det er ikke alle som har skrevet en skriftlig avtale, men flere har kun inngått muntlige avtaler som ikke blir overholdt når samboerne går fra hverandre. Da oppstår det vanskelig bevissituasjoner om hva som egentlig var avtalt mellom partene. Familiegruppen arbeider mye med opplysningsarbeid når det gjelder det økonomiske oppgjøret, og vi anbefaler ofte klientene å regulere dette i en skriftlig kontrakt.

En annen tendens vi har sett i år er en stor økning i antall saker der samboere eier ting sammen som kun den ene får tilgang til ved et brudd, at partneren ødelegger den andres ting ved bruddet, eller nekter å la partneren hente sine ting etter bruddet. Vi har også sett dette i tilfeller hvor paret deler omsorg for felles barn, og hvor barnefar ikke lar barna få med seg nødvendig klær og utstyr når de skal over til mor, selv om det er mor som har kjøpt disse tingene til barna. Vi ser at dette blir en måte som ekspartneren kan bruke for å fortsette å terrorisere klienten. På bakgrunn av disse sakene har vi utarbeidet en egen påkravsmal som vi har sendt til flere av våre klienter. Denne malen har vi også brukt i saker hvor den ene samboeren har et pengekrav mot den andre. Da pleier vi også å sende brosjyren "Inndrivelse av pengekrav".

Barn

JURK jobber i hovedsak kun med privat barnerett. De fleste sakene vi får inn omhandler samværsavtaler, enten at foreldrene ikke klarer å bli enige eller at den ene parten ikke oppfyller samværsavtalen. I slike saker gir vi generell informasjon fra brosjyrer og standardskriv, henviser til familievernkontor, tingretten, barnevernet eller politiet der det er aktuelt.

Under koronaepidemien har vi hatt saker der forelderen hvor barnet har fast bosted ikke har latt barnet dra til forelderen med samvær. Vi har også hatt saker der barnet har blitt værende hos den ene forelderen fordi de har vært syke med koronaviruset. Når barnet deretter har blitt friskt, har det ikke ønsket å dra til den andre forelderen fordi det er så lenge siden de har sett hverandre. Siden familievernkontorene har vært stengt i perioder, har vi hovedsakelig anbefalt foreldrene om å prøve å bli enige selv eller å snakke sammen med en nøytral tredje part til stede, inntil familievernkontorene åpnet igjen.

Dette semesteret har vi fått flere henvendelser om barn og helsehjelp. Vi har hatt saker hvor mor forteller at far nekter barnet deres å få helsehjelp, selv om mor og barn selv har ønsket hjelp. Vi har også hatt tilfeller hvor barnefar blir med på barnets helseundersøkelser, selv om

det er mors tid til å ha samvær. I disse sakene har vi gjort en del juridiske utredninger og skrevet informasjonsbrev. Vi har også hatt noen saker der far har kunnet nekte barnet å få de medisinerne det trenger eller at de ikke får ta den operasjonen de er anbefalt, fordi behandlingen går utover det som regnes som en del av «den daglige og ordinære omsorgen av barnet», men ikke regnes som helsehjelp som er «nødvendig for at barnet ikke skal ta skade» etter pbrl. § 4-4.

Vi får også spørsmål om barnebidrag og reisekostnader i forbindelse med samvær. Far vil ofte betale så lite som mulig, uten forståelse for at dette er penger til barnet. Til stadighet ser vi slik sammenblanding av avtaler om barna og avtaler om skifteoppgjør. I slike saker henviser vi til NAV og gir generell informasjon.

Vi gir bare informasjon om foreldreansvar alene dersom en klient spesifikt spør om dette. I slike saker gir vi generell informasjon om domstolene, men kan ofte ikke hjelpe klienten mer enn det. De siste årene har vi sett tilfeller hvor klienten ønsker å få foreldreansvar alene på grunn av konflikt rundt utstedelse av nytt pass til barnet, eller at det er for alle praktiske formål er umulig å få tak i barnefar for å få samtykke.

Vi har også fått henvendelser fra klienter som forteller at de har mistet fast bosted for barnet sitt i en foreldretvist for domstolen. I flere av disse sakene har barnefar vært voldelig overfor mor i perioden før de gikk fra hverandre, noe som medfører at mor ikke har klart å møte far ukentlig for overlevering av barnet. Hun har dermed fått beskjed i retten om at hun ikke samarbeider med barnefar, og at barnet skal bo hos far. Det er flere som sier at barnefar fremstiller mor som hysterisk i retten, og de opplever at de ikke blir trodd når de forteller om volden. I disse sakene er det dessverre lite JURK kan bistå med, annet enn å henvise til advokat dersom klienten ønsker å gå til ny sak.

I løpet av våren 2021 har hatt flere saker hvor en mor skal være selvprosederende i retten, mens barnefar blir representert ved advokat. Mor har verken råd til å betale for advokat eller krav på fri rettshjelp. JURK kan ikke bistå klientene i retten, men har i enkelte tilfeller laget en oversikt over ulike rettsavgjørelser for å vise hvilke momenter retten vektlegger.

Høsten 2021 har vi sett en økning i antall saker knyttet til barnebidrag. Enkelte spørsmål knytter seg til at far ikke lenger følger avtale om privat fastsatt barnebidrag, eller saker der mor mener fars lønn har økt at han bør betale mer. Disse sakene blir som hovedregel henvist til NAV for en fastsettelse av barnebidrag der, hvor vi opplever at klientene får god hjelp. Vi gir også ut noe generell informasjon om reglene rundt barnebidrag.

Videre har vi fått flere henvendelser som gjelder klage på fastsettelsen og beregningen av barnebidraget. Vi ser at foreldrene i en del tilfeller har en annen faktisk fordeling av bosted og samvær enn det avtalen som er registrert hos NAV tilsier. I disse sakene ser vi at NAV

krever mye dokumentasjon for å kunne fastsette barnebidrag etter de reelle forholdene. Basert på en vurdering av klientens ressurser og kompleksiteten i faktum har vi i noen tilfeller besluttet å bistå klienten med å klage på vedtaket.

Vold i familiesaker

Svært mange av klientene som tar kontakt med spørsmål om ekteskap, samboerskap eller barn, har vært utsatt for vold. Klientene har både vært utsatt for psykisk, fysisk, økonomisk, materiell og seksuell vold. I en del av tilfellene får klienten da også en saksbehandler fra voldsgruppa, som kan veilede om ulike hjelpetilbud. Vi erfarer at en del kvinner tror at de i rettslig forstand ikke kan bli utsatt for seksuelle overgrep av sin ektemann. Vi har også klienter som har blitt fortalt av ektemannen sin at det er straffbart å skille seg i Norge, at man må være enige i skilsmisse og at man må ha gode grunner til å skille seg. Vi har opplevd flere ganger at det å gi dem generell informasjon om at dette ikke stemmer er til stor lettelse for disse klientene.

Arv

JURK har de siste årene sluttet å ta inn saker om arv. Vi mottar likevel svært mange henvendelser til vårt sentralbord om arvesaker. Disse blir henvist direkte til blant annet rettshjelpsentralen.

Utlendingsrett

I 2021 har vi hatt en økning i utlendingsrettssaker sammenlignet med 2020. Vi får ofte saker der klienten er i Norge på en familieinnvandringsstillatelse, og lurer på hvordan en eventuell skilsmisse vil påvirke oppholdstillatelsen. Vi har hatt mange saker om opphold etter skilsmisse. Det er ofte svært varierende årsaker til at samlivet ender, og dette byr på mange forskjellige problemstillinger i tilknytning til oppholdsstatus. Blant annet har det her kommet opp spørsmål om familiejenforening med barn.

I forbindelse med dette er det mange som lurer på hva som skal til for å få permanent oppholdstillatelse. Særlig selvforsørgelseskravet kan være vanskelig å oppfylle for mange, og vi har skrevet mange informasjonsbrev om innholdet i kravet og når det kan gis unntak. Vi har også hatt flere klienter som har hatt spørsmål etter endringene i kravene om permanent oppholdstillatelse i utl. § 62, hvor botidskravet steg fra tre til fem år for enkelte grupper. Det er tydelig at endringer i utlendingsloven skaper forvirring, særlig når det er ulike regler for ulike grupper og at vi i denne sammenheng får flere som henvender seg til JURK for å få vite hvordan det påvirker deres mulighet til å få permanent opphold.

Litt i forlengelse av dette har vi hatt mange saker hvor klienten har vært utsatt for vold og mishandling under samlivet, og frykter for oppholdstillatelsen sin hvis de forlater ektemannen. I disse sakene gir vi informasjon om muligheten til å søke om opphold på selvstendig grunnlag etter utlendingsloven § 52 første ledd bokstav b, i tilfeller hvor vi ser at

vilkårene for permanent opphold ikke er oppfylt. Vi opplever at klientene sjelden er klar over denne oppholdstillatelsen og at de ikke alltid er klar over hva som omfattes av voldsbegrepet. Dette medfører at mange føler seg tvunget til å bli i ekteskap, siden deres oppholdstillatelse er avhengig av at de er gift og bor med ektemannen sin.

I disse sakene gir vi utfyllende informasjon om oppholdstillatelsen, og kravene UDI stiller til begrepet «mishandling» og sannsynliggjøringen av denne. Her er det også flere klienter som får hjelp via en hjelper/tredjeperson. Vi henviser også til krisesentrene i disse sakene. På grunn av det høye antallet av denne type saker bruker vi i noen tilfeller et standardskriv med generell informasjon om den aktuelle bestemmelsen. Vi opplever at det er særlig viktig at vi har dette på flere språk, og vi har derfor fått det oversatt til engelsk, thai og arabisk.

Det har også vært en stor andel av klientene våre som er sårbare og som har lite kunnskap om sine rettigheter. Dette gjelder særlig i en del saker om familieegjenforening, og vi ser at disse klientene har et stort behov for å få rettighetsinformasjon.

Vi erfarer også at en del av klientene vegrer seg for å kontakte UDI, og etterspør at vi gjør dette for dem. I forlengelse av dette, erfarer vi mange av disse klientene har lite eller ingen kunnskap om at de kan ta kontakt med UDI på generelt grunnlag, at UDI har veiledningsplikt og at de kan kreve tolk.

Videre har vi sett hatt koronasituasjonen også har påvirket utlendingssakene. Vi opplever at klienter sliter med å få timer til f.eks. intervju, fordi dette har vært stengt eller satt på vent under korona. I denne sammenheng ser vi at også en del klienter som allerede har saker hos UDI, henvender seg til oss da de har ventet lenge på svar. Vi har også fått en del spørsmål om endringer i regelverket som følge av korona, herunder spørsmål om innreiserestriksjoner.

Utover høsten har vi også opplevd å få mange spørsmål knyttet til den ekstraordinært lange saksbehandlingstiden hos UDI, som følge av koronapandemien. Her har det dukket opp nye spørsmål, som klienters manglende mulighet til å få diverse ytelse fra staten mens hun venter på svar fra UDI. Vi har også fått spørsmål om hvilke rettigheter klienten har når UDI bruker lengre tid på å behandle sakene. I tilknytning til dette har vi også fått henvendelser fra flere som ønsker å søke om prioritert behandling hos UDI. I noen tilfeller har vi selv søkt om dette, men i hoveddelen av disse sakene har vi henvist til SEIF.

JURK har også mottatt en del saker om utvisning. Selv om klientene har hatt advokat i saken, ser vi at de har et stort behovet for rettighetsinformasjon. Ofte har det vært spørsmål om hvorfor de har fått et utvisningsvedtak og hva konsekvensene av dette er. I disse sakene har det vært særlig innsatte som har henvendt seg til JURK. Vi har sett et behov for å strekke oss ekstra langt i disse sakene da mange av klientene er særlig utsatt og sårbar.

Til slutt har vi også mottatt spørsmål om reglene for vilkårene for statsborgerskap, EØS-reglene om varig opphold, en del spørsmål i tilknytning til Brexit, spørsmål fra utvekslingsstudenter, og sannsynliggjøring av identitet for transkvinner.

Husleierett

Gjennom året har vi mottatt et høyt antall saker innen husleierett. I 2021 har vi bistått leietakere, både i saker mot utleier og i saker mellom leietakere. I tillegg har vi i enkelte tilfeller bistått leietakere som har vært framleier.

Mange av sakene vi har hatt denne våren har vært kompliserte saker innenfor husleierett, gjerne med sammensatte problemstillinger hvor det rettslige har vært utfordrende og uklart. Vi har derfor gitt mye konkret rettighetsinformasjon ved å skrive lange informasjonsbrev, hvor vi svarer på de aktuelle spørsmålene.

I husleiesakene står klienten vår ofte i en konfliktsituasjon, enten med utleier, et kollektiv eller en samboer/kjæreste. Gjennom året har det vært flere saker som har omhandlet reglene om solidaransvar mellom samboere eller personer som bor sammen i kollektiv.

De fleste sakene gjelder en konflikt mellom leietaker og utleier. Det er både private utleiere, profesjonelle utleiere, eller et meglerfirma som fungerer som representant på vegne av en privatperson. I de sakene hvor motparten er en profesjonelle utleier, er det en tendens at utleier ofte har forsøkt å kreve ulike gebyrer for ulike «tjenester», f.eks. bytte av leietaker før bindingstiden er ute. Dette kan for eksempel være for utgift for annonse, meglerhonorar, eller et rent administrasjonsgebyr. Leietakerne som kontakter JURK opplever at det er vanskelig å komme frem til en løsning med utleier, og at de blir tvunget til å betale penger for noe de ofte ikke har.

Et gjennomgående tema er hvilke rettigheter leietaker har dersom hun oppdager at leiligheten er i dårlig stand. Vi har sett flere tilfeller hvor klienten raskt etter innflytting har oppdaget både mugg og skadedyr i leiligheten. I disse sakene gir vi først og fremst klienten informasjon om reglene rundt prisavslag og heving av kontrakten. En utfordring i disse sakene er at utleier i nesten alle tilfeller har tatt et "som den er"-forbehold i kontrakten, noe leietaker sjeldent vet betydningen av.

En tendens vi har sett dette året, som vi mistenker skyldes restriksjoner som følge av koronapandemien, er at flere opplyser å ha inngått en husleiekontrakt uten å ha sett leiligheten først. Vi har i denne sammenheng gitt en del rettighetsinformasjon om angrerett i husleieforhold. En annen konsekvens av pandemien synes å være at flere har problemer med å betale husleien sin, og vi mistenker at dette er som følge av at mange har blitt permittert. I disse sakene ser vi noen ganger at tvistebeløpet er høyere, fordi det er tale om flere måneders med utestående leie. Dessverre er det ofte begrenset hva vi kan gjøre i en del av disse sakene.

I 2021 har vi sett mer av saker hvor utleier har seksuelt trakassert leietaker eller andre medlemmer av leietakers familie. Dette er svært vanskelige saker fordi vi opplever at rettstilstanden er uklar på dette punktet. Det er vanskelig å gi klienten et tydelig svar på hvor terskelen ligger for når hun kan heve leiekontrakten som følge av utleiers handlinger, og om disse handlingene er seksuell trakassering eller ikke. I forlengelsen av dette har også spørsmål knyttet til utleiers adgang til husrommet vært et tema som har gått igjen. Her er det lettere for oss å gi tydelige svar. Enkelte av disse sakene har vi klaget inn for Husleietvistutvalget (HTU).

Også i 2021 har vi sett behov for å representere flere klienter i saker mot utleier. Vi har klaget inn flere saker til HTU på vegne av klienter. Dette er svært tid- og ressurskrevende arbeid, og det gjøres derfor alltid en konkret vurdering i sakene av hvor ressurssterk klienten er, herunder språkkompetanse. Vi opplever likevel at JURKs representasjon ofte har vært utslagsgivende for klienten.

Volds- og mishandlingsaker

Våren 2021 opplevde vi å få inn mange voldssaker, og vi har gjennomgående opplevd at det har vært flere tilfeller av alvorlige og langvarige voldssaker enn i 2020. Dette har både vært tilfellet i akutte voldssaker og i saker som omhandler hendelser som skjedde for lang tid siden. I vårsemesteret var det en økning i potensielle avvergingssituasjoner, og vi har ved flere anledninger rådført oss med politiet for å vurdere risiko og behov for avverging på generelt grunnlag. Vi hadde derimot ingen slike saker i høst.

Vi opplever at det i år har vært en oppgang i akutte voldssaker. I disse sakene har vi henvist til politiet, støttesenter for kriminalitetsutsatte og krisesentrene. Der det er aktuelt har vi gitt rettighetsinformasjon om anmeldelse og beskyttelsestiltak. Vi har sendt mange standardskriv om anmeldelse. Vi har opplevd at mange unnlater å anmelde fordi de er redde for gjerningspersonen og potensielle represalier.

Mange av voldssakene er kombinerte voldstyper, deriblant økonomisk vold. Vi opplever at det for mange er vanskelig å identifisere volden de utsettes for. Derfor er det utfordrende for mange å vite at de er utsatt for vold. Vi opplever likevel at mange blir mer bevisst på at de er utsatt for vold etter de mottar informasjon fra våre brosjyrer, standardskriv og foredrag. Vi ser imidlertid at flere blir i forholdet fordi de er økonomisk avhengig av gjerningspersonen.

Videre har vi også opplevd en økning i saker om digital vold, hovedsakelig spredning av nakenbilder. Vi erfarer at disse sakene ofte blir henlagt av politiet, og i disse tilfellene har vi bistått klientene med å klage på henleggelsen. Vi har også klaget på henleggelse av andre kriminelle forhold, hovedsakelig vold. Så langt i år har 2 av 3 klager på henleggelse blitt tatt til følge.

I år har vi også opplevd at mange klienter kontakter oss i forbindelse med gamle voldssaker. Mange klienter uttrykker at nedstengingen som fulgte av koronapandemien har gitt de tid til å tenke på det de tidligere har vært utsatt for og at de endelig tør å be om hjelp og råd. I disse sakene er det ofte rettferdsvederlag som er aktuelt. Da har vi gitt klientene rettighetsinformasjon. I noen har vi også gitt informasjon om voldsoffererstatning.

Det har vært få saker som gjelder klage på avslag på voldsoffererstatning i 2021. Vi har derimot hatt flere tilfeller av førstegangssøkere som trenger veiledning og rettighetsinformasjon i forbindelse med søknad. Vi har derfor sendt ut mange standardskriv om voldsoffererstatning. Mot slutten av året fikk vi noen henvendelser om klage på avslag, og vi har derfor skrevet noen. Den ene saken besluttet vi også å klage inn for Sivilombudet. Det har også vært en del henvendelser som gjelder rettferdsvederlag.

Gjeld og pengekrav:

ID-tyveri

Det har i år, som tidligere, kommet inn mange saker om ID-tyveri. I de fleste tilfellene har ID-tyveriene blitt begått av personer i nær relasjon til den utsatte. Vi ser at gjerningspersonene kan være alt fra tidligere eller nåværende partner, foreldre eller venner. I disse sakene ser vi særlig tre ulike måter gjerningspersonen har tilegnet seg BankID-informasjon på. Et mer typisk tilfelle av ID-tyveri ser vi når en nærstående har fungert som hjelper eller tolk i den utsattes møte med det norske samfunn, og slik tilegnet seg all nødvendig informasjon. Klienten står i disse tilfellene i et avhengighetsforhold til den som har utført tyveriet. Den andre kategorien omhandler de rene trusseltilfeller, hvor klienten er utsatt for svigervold og/eller partnervold og trues til å gi fra seg BankID informasjonen sin. I disse tilfellene har JURK forsøkt å forfølge et mer avtalerettslig spor for å bistå klienten (tvang eller grov tvang). I den tredje kategorien ser vi tilfeller handler det mer om at gjerningspersonen er generelt kontrollerende, og den utsatte ikke har hatt en reell mulighet til å handle annerledes enn det de har gjort, uten at det kan påpekes en konkret utløsende trussel. Vår erfaring er at ID-tyveri i familieforhold ofte oppstår i kombinasjon med andre straffbare forhold, som for eksempel fysisk, psykisk og seksuell vold.

Vi har også fått inn enkelte saker begått av ukjente gjerningspersoner.

Et gjennomgående trekk ved ID-tyverisakene vi får inn er at tyveriet har blitt oppdaget og fulgt opp for sent. Mange av kravene vi mottar fra kreditorer har allerede gått til Namsmannen, eller den utsatte har fått en fraværdom i sin disfavør før JURK blir involvert i saken.

De fleste som kontakter JURK om ID-tyverisaker har selv lite kontroll og oversikt over hva de har blitt utsatt for, og vet ofte ikke hvor de skal begynne å sortere. Mange av sakene er

kompliserte og kaotiske, og JURK bruker mye tid på innledende undersøkelser for å få oversikt over hendelsesforløpet og kartlegge det totale skadeomfanget. I flere saker opplever vi at vi må purre mye på motpart for å få innsyn og svar på bestridelser. Dette er en stor utfordring som også gjør at JURK tvinges til å bruke unødvendig mye tid på å purre på svar eller få bekreftet at klienten ikke har flere utestående krav hos den samme kreditoren.

Vi ser generelt at svindlene blir mer avanserte, både teknologisk og i form av hvilke krav som stiftes. I enkelte av sakene er det tatt opp en mengde ulike lån, og klienten mottar krav fra mange kreditorer. Klientene våre opplever generelt avmakt overfor situasjonene de står i, og har stort behov for bistand.

Klientene ønsker ofte hjelp til å bestride ansvaret overfor kreditorene, noe JURK ofte bistår med der det fortsatt er en mulighet i saken. JURK erfarer at kreditorer ofte er tilbakeholdne med å fri kunden fra ansvar selv om det er gode beviser for at gjelden er stiftet gjennom ID-tyveri. Dette fører til at flere av våre klienter havner i uløselige situasjoner. Likevel har vi opplevd å få gjennomslag i flere saker det siste halvåret. Om dette er som følge av en rettsutvikling eller fordi JURK mottar saker hvor det har vært grove tilfeller av vold, er vanskelig å si. Vi ser at det skjer en rettsutvikling på dette området, men opplever ikke at kreditorene i betydelig grad ser seg bundet av ny praksis. Vi håper det blir en større endring når loven trer i kraft.

I høst har vi sett en stor pågang når det kommer til klienter som blir klaget inn til Forliksrådet. Vi opplever at det for mange av klientene er helt avgjørende å få bistand av JURK eller andre rettshjelpstiltak i disse situasjonene, da de ellers stiller alene mot profesjonelle advokater fra kreditors side.

Vi ser også at mange av ofrene for ID-tyveri får anmeldelsen sin henlagt av politiet. En annen utfordring er at selv der saken har blitt etterforsket og gjerningspersonen dømmes for forholdet, står ofrene uten bistand når det kommer til å ta opp kampen mot kreditorene. Vi har hatt som en følge av dette hatt flere saker hvor klienten har problemer med å få slettet krav selv om gjerningspersonen er dømt.

Egen gjeld

I saker der klienten kontakter oss på grunn av egen gjeld, henviser vi ofte videre til Økonomiformidlingen eller NAV gjeldsrådgiver. Dette fordi spørsmålene som regel ikke er juridiske. I fengslene er det varierende hvor godt kjent klientene er med fengselets NAV-kontakt og hvor mye de benytter seg av den. Ofte blir fengsels-klientene henvist til oss av NAV-kontakten, noe vi opplever som problematisk.

Vi har bistått enkelte klienter som har egen gjeld med å søke om betalingsutsettelse og søke innsyn. Videre har vi i flere saker fått spørsmål om hvorfor kreditor kan holde klienten vår ansvarlig for et lån hun kun er medlåntaker på. Vi opplever at mange mangler kunnskap om solidaransvar ved lånopptak, og trenger informasjon om regress. Vi sender i slike tilfeller

ofte JURK sin brosjyre om gjeld og JURKs brosjyre om inndrivelse av pengekrav, slik at klienten kan forstå hvorfor kreditor handler som han eller hun gjør.

Inndrivelse av pengekrav

I 2021 har vi mottatt flere henvendelser om inndrivelse av pengekrav. Flere av våre klienter har lånt ut penger til partner, familie, venner eller delvis bekjente og har problemer med å få pengene tilbake. I slike tilfeller hjelper vi med hjelp til selvhjelp, hvor vi som regel sender JURK sin brosjyre om inndrivelse av pengekrav. På denne måten får klientene se hvordan prosessen fungerer og en påkravsmal som viser hvordan de kan forsøke å kreve inn pengene på egenhånd. Vi opplever også en del spørsmål om forliksrådet, hvor vi sender ut JURK sin brosjyre om forliksrådet.

Fengsel:

JURK har i mange år hatt faste mottak i alle kvinnefengslene, med jevnlig besøk til de fengslene som ligger nærmere til. På våren 2021 var det færre fengselsbesøk på grunn av svært strenge smitterestriksjoner i enkelte av fengslene. Våren 2021 var det kun Ravneberget fengsel og Bergen fengsel som ønsket å ta imot oss slik at vi kunne ha mottak i fengselet. Flere av fengslene har forsøkt å sette opp digital mottak, men ingen av de innsatte har ønsket å dele sin sak på denne måten. utfordringer i kommunikasjonen med flere av fengslene, samt plutselige avlysninger eller endring i reiseplaner, har skapt store utfordringer for fengselsgruppa som har endt opp med å bruke mye tid og ressurser på å planlegge mottakene.

I løpet av høstsemesteret har vi fått flere henvendelser fra innsatte som opplever forholdene i fengsel som urettferdige som følge av covid-19-pandemien. Flere ønsker fradrag i straffen på grunn av den tiden de har måttet sitte isolert som følge av karantenetid. Også fravær av fysisk kontakt med familie og nærstående har vært utfordrende for innsatte.

Vi opplever at mange innsatte har ubehandlede lidelser mens de soner og at dette senker livskvaliteten for dem. I tillegg ser vi at rusmestringstilbudet er begrenset for kvinnelige innsatte. Det kommenteres eksempelvis i blandingsfengslene at kvinnelige innsatte opplever dårligere soningsforhold enn de mannlige innsatte. Vi observerer at det er stor forskjell mellom fengslene, og at hvilket fengsel du soner i kan få stor betydning for tilgangen på et tilbud. Det er for eksempel store ulikheter når det gjelder aktiviseringstilbud for de innsatte. Kvinnelige innsatte opplyser videre om at de sitter mange timer på cella i løpet av en dag, særlig i helgene. De forteller også at de har dårlig råd i fengsel.

Stor gjeld er også en utfordring for mange innsatte, som opplever at gjelden fortsetter å vokse mens de soner, uten at de har noen reell mulighet til å kunne betale ned på avdragene.

Pengene de får under soning ikke er nok til å dekke gjeld i tillegg til nødvendige kostnader til livsopphold inne i fengselet.

Mange innsatte opplever at de får dårlig veiledning fra fengselet i forbindelse med ulike søknader knyttet til soningen, eksempelvis krav på begrunnelse for avslag. JURK har også mottatt flere spørsmål angående utvisning, og hvilke rettigheter og begrensninger dette medfører for de innsatte, både under og etter endt soning.

Vi har fått gjennomført mange besøk i ulike fengsler i løpet av høstsemesteret. Likevel opplever vi at de innsatte i noen fengsler får for dårlig informasjon i forkant av besøkene våre og vi mistenker at noen av fengslene glemmer å gi beskjed om når kvinnene kan få snakke med oss. Enkelte innsatte har fortalt at de har ønsket å snakke med oss, men at de har fått vite at vi har hatt saksmottak først etter at vi har dratt. I enkelte fengsler har det gjennom hele året vært vanskelig å komme i kontakt med klientene våre.

Annet:

Vi får en del henvendelser som gjelder helse relaterte spørsmål, for eksempel om pasientskadeerstatning og pasientrettigheter. Dette er for eksempel kvinner som ønsker hjelp med å klage på avslag på pasientskadeerstatning eller som lurere på sine muligheter for å søke om pasientskadeerstatning. I disse sakene henviser vi til Pasient- og brukerombudet eller Norsk pasientskadeerstatning som har veiledningsplikt.

Vi har også fått en del henvendelser om utdanning. Dette er ofte ressurssterke klienter som har god kunnskap om regelverket, slik at infobrev fra JURK er mindre aktuelt. Vi opplever at klientene ønsker konkret hjelp til å løse en vanskelig situasjon, eksempelvis tap av studieplass på grunn av fravær eller sykdom. Vi har i mange saker henvist til studentombudet på de aktuelle universitetene, men hvor det ikke finnes studentombud, eller hvor klientene ikke føler de har fått hjelp fra studentombudet sitt, er disse sakene vanskeligere å løse. Vi opplever at en del av de som kontakter oss angående utdanning føler seg litt rådløse. I løpet av høsten har vi fått flere spørsmål om lånekassens regelverk. Klientene har typisk spørsmål om omgjøring av lån til stipend, men viser også tilfeller av personer som sliter med å betale studielånet i tillegg til annen gjeld. I enkelte saker får vi inn studielån som kreves inn via Statens innkrevingsentral. Hovedandelen av disse sakene henviser vi til Lånekassen selv.

Vi har fått noen henvendelser om vergemål. I denne typen saker gjør vi en konkret vurderingen av situasjonen til klienten og hva vi eventuelt kan bistå med. Vi pleier normalt å henvise til Statsforvalteren i slike saker, men vi har også tilbudt oss å skrive et informasjonsbrev, når vi vurderer at klienten har behov for det.

Dette året har vi også fått noen forbrukerkjøpsrettslige spørsmål. I disse sakene henviser vi til Forbrukerrådet. I noen av sakene er grunnen til at de tar kontakt med oss at Forbrukerrådet har seks måneders saksbehandlingstid. Vi velger likevel å henvise dem dit, fordi forbrukerkjøp ikke er et av våre kompetanseområder og at sakene som regel ikke er av stor velferdsmessig betydning.

I løpet av høsten har vi fått en del henvendelser om å klage på advokat. Dette har både knyttet seg til at klienter har vært misfornøyd med advokatens bistand og spørsmål knyttet til salær og fakturaer. I disse sakene tipser vi om advokatforeningens advokatklageordning.

5 Våre klienter

Hvert år samler JURK inn statistikk om våre klienter og om hvilke saker vi behandler. Klientene gir opplysninger i et anonymisert statistikk skjema om blant annet alder, bosted, inntekt, gjeld, sivilstatus, antall barn og andre relevante opplysninger. Målet er å kunne si noe mer generelt om hvem det er som har behov for rettslig bistand, og hva slags saker klientene våre trenger hjelp til å løse. I tillegg er det et mål for JURK å kunne gi tilpasset hjelp til selvhjelp. Vi strekker oss ofte lenger der vi ser at klienten har et særlig velferdsmessig behov for hjelp, for eksempel dersom hun snakker lite norsk, har lav inntekt eller annet, som kan gjøre det vanskelig å hevde sin rett på egenhånd. Statistikken hjelper oss å finne de klientene som har størst behov for hjelp. Vi ber alle klienter om å oppgi statistikk, men dersom klienten ikke samtykker, samler vi ikke inn denne. Dette er en endring fra tidligere år, og kom i stand etter vår gjennomgang av GDPR i organisasjonen. Dette innebærer at det vil være noen flere klienter som ikke er registrert, verken med sak- eller personbaserte opplysninger, og som derfor ikke er med i tallene og grafene vi presenterer i dette kapitlet.

I 2021 behandlet vi saker fra totalt 1950 ulike klienter. Dette er 7 færre klienter enn vi hadde i 2020, og 48 færre klienter enn vi hadde i 2019. Samtidig tilsier økningen i antall saker med representasjon at flere av sakene i 2021 enn i 2020 har vært store og krevende, og dermed mer tidkrevende. Dette viser også gjennomgangen av tendensene i de ulike saksbehandlingsgruppene som beskrevet ovenfor i kapittel 4.4. Vi er derfor godt fornøyd med antall klienter. Med det antall saksbehandlere JURK har, mener vi at nivået vi har lagt oss på de siste årene utgjør et forsvarlig antall av klienter, som gjør det mulig for oss å gi god og tilpasset veiledning til de som trenger det.

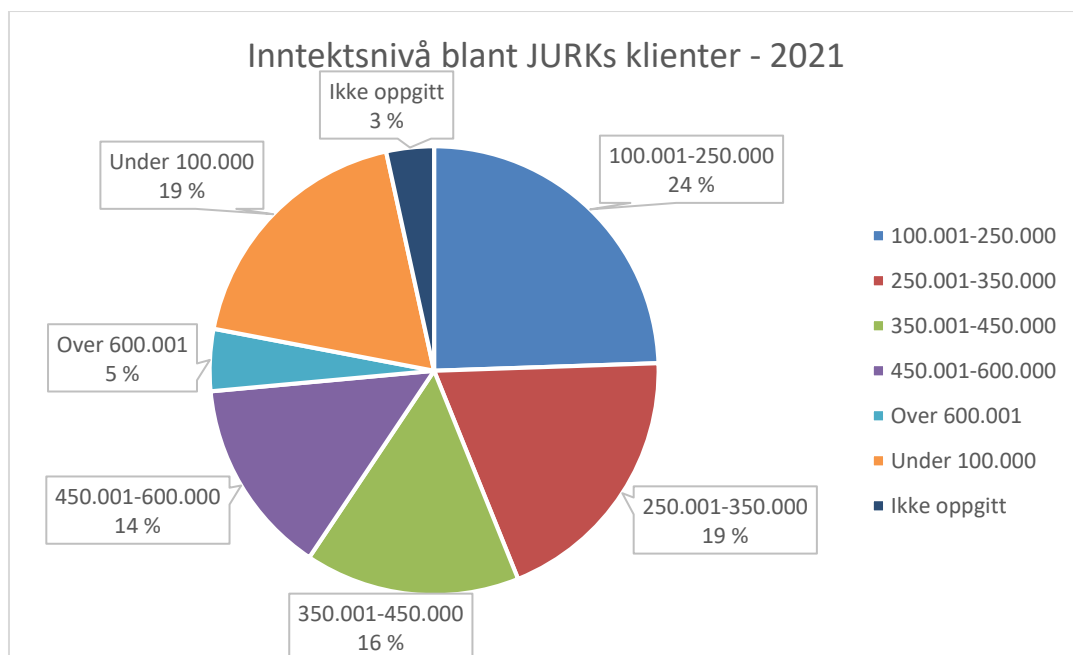
Vi har også praktisert inntektsgrensen strengt og valgt å beholde den samme inntektsgrensen i flere år, selv om prisene ellers i samfunnet har økt. Dette tilsier at klientene våre har dårligere økonomi enn tidligere år. At vi fortsatt har saker der klientene våre tjener mer enn kroner 450 000, skyldes blant annet at vi i noen saker ser at klienten har et så stort

personlig og velferdsmessig behov for å få hjelp, at vi bistår henne uavhengig av inntekt. Det gjelder blant annet i saker om diskriminering, seksuell trakassering og vold. Dersom klienter har forsørgeransvar, er eneforsørgere eller har høy gjeld, vil det også kunne tale for at hun likevel har behov for gratis, juridisk bistand fra oss, selv om hennes bruttoinntekt per år utgjør mer enn kroner 450 000. For 2021 har også mange klientene våre vært permittert, slik at selv om de vanligvis har inntekt over kr 450 000, har de vært i en økonomisk utsatt posisjon under koronapandemien. I de tilfellene der klienten har noe høyere inntekt, foretar vi alltid en helhetsvurdering av hvilket behov hun har for hjelp fra oss.

I det følgende vil vi gi en fremstilling av de dataene som vi har samlet inn om våre klienter.

Hvem er klientene våre?

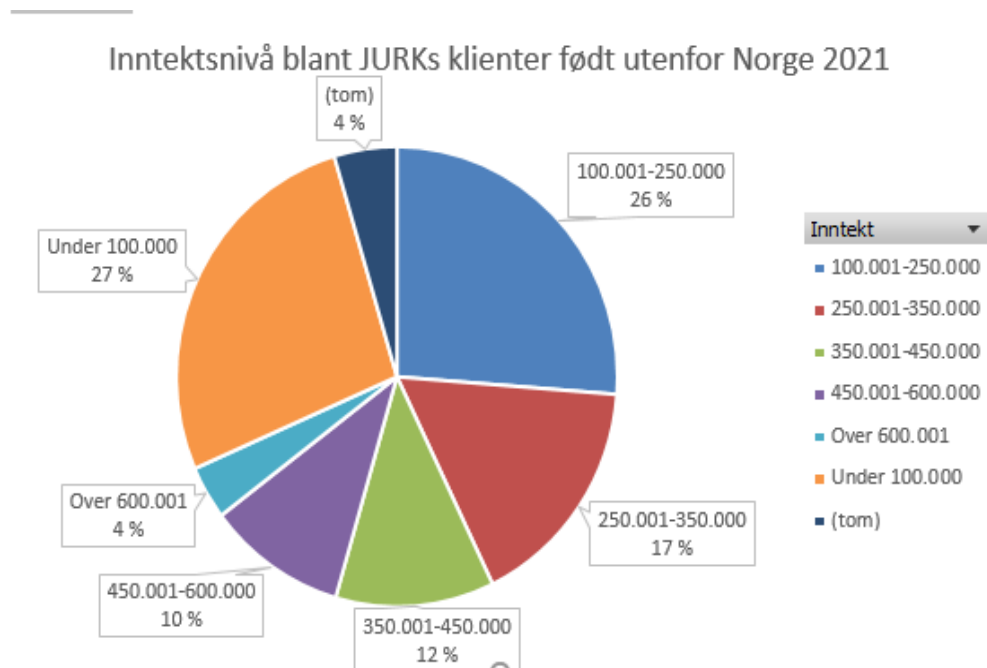
Inntekt: Så mange som 78 % av våre klienter tjener under 450.000 kroner brutto per år i 2021. Dette er mer enn 100 000 kroner under lønnsgjennomsnittet for kvinner i Norge per 04.03.2021.³ De fleste av våre klienter tjener imidlertid langt mindre enn 450 000 kroner i året. 19 % tjener under 100 000 kroner brutto per år, og 24 % tjener mellom 100 000 og 250 000 kroner brutto per år.

Blant klientene vi har med etnisk minoritetsbakgrunn, er det flere med lav inntekt enn blant kvinner fra majoritetsbefolkningen. Så mange som 53 % av klientene vi har med

³ <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/lonnsforskjeller-mellom-kvinner-og-menn-pavirkes-av-korona>

minoritetsbakgrunn tjener 250 000 eller mindre per år, og 82 % tjener under 450 000 brutto per år. Dette er nesten tilsvarende nivået i 2020. Med tanke på prisveksten i samfunnet det siste året, betyr det likevel i praksis at flere av klientene våre har dårligere økonomi.

JURK har som målsetting å være et nødvendig supplement til den statlige rettshjelpsordningen. Derfor gir vi først og fremst rettslig bistand til de som ikke faller inn under fri rettshjelpsordningen, og som ikke har de økonomiske ressursene til selv å betale for advokat. Vi undersøker derfor alltid klientenes økonomi (inntekt, formue, gjeld, sivilstatus og forsørgerbyrde), og om de har mulighet til å få rettslig bistand fra andre. Vi undersøker om klientene er medlem i fagforening eller har innboforsikring. Dersom klientene har mulighet til å få rettslig bistand gjennom slike ordninger, henvises de som hovedregel dit. Slik mener vi at vi når de klientene som ikke på annen måte har mulighet til å få den rettshjelpen de i utgangspunktet har krav på.⁴ Slik er vi også et nødvendig supplement til det eksisterende rettshjelpstilbudet i Norge.

For å være sikre på at vi når de klientene som behøver det mest, foretar vi alltid en helhetsvurdering av klientens behov. Først undersøker vi om klienten vil omfattes av fri rettshjelpsordningen. Fri rettshjelp er en sosial støtteordning som skal «sikre nødvendig juridisk bistand til personer som ikke selv har økonomiske forutsetninger for å kunne ivareta

⁴ Se blant annet Kvinnediskrimineringskonvensjonen artikkel 2 c, jf. lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettighetsloven) av 21.05.1999, der det slås fast at kvinner skal «sikres effektiv beskyttelse, via kompetente nasjonale domstoler eller andre offentlige institusjoner». Dersom det er hindre som gjør at kvinner i realiteten ikke får tilgang til domstolsapparatet eller juridisk bistand, kan det anses som et brudd mot kvinnediskrimineringskonvensjonen. Se også CEDAW general recommendation nr. 33 (2015) om kvinners tilgang på rettshjelp.

et rettshjelpsbehov av stor personlig og velferdsmessig betydning.»⁵ Det betyr at man kan få statlig økonomisk støtte til å betale for rettshjelp, oftest fra advokat. Det finnes imidlertid flere begrensninger i ordningen. Også for 2021 sto inntektsgrensen for å motta fri rettshjelp uendret på kr 246 000 årlig. I praksis har det kun vært studenter og personer på uføretrygd som kommer innunder denne grensen.⁶ En stor andel av befolkningen som ikke oppfyller inntektsgrensen har ikke økonomi til å betale for advokat, men et stort velferdsmessig behov for slik hjelp. For hvert år som går uten at inntektsgrensen til fri rettshjelp heves, utgjør denne gruppen en større andel av befolkningen. I tillegg er det flere av våre klienter som ofte har utgifter som det ikke tas høyde for når man vurderer om en person har rett på fri rettshjelp. Dette kan være utgifter i forbindelse med forsørgeransvar, høy gjeldsbyrde eller at man er enslig/alene og har høyere månedlige utgifter av den grunn. JURK anser det derfor for å være helt åpenbart at svært mange av de som har høyere inntekt enn kr 246 000 i året, i realiteten er i en slik økonomisk situasjon at det er umulig å betale utgifter til en advokat. Etter en helhetsvurdering kommer vi derfor ofte til at de likevel har behov for gratis, juridisk bistand fra JURK.

I tillegg er det et stort antall sakstyper som ikke omfattes fri rettshjelps-ordningen i det hele tatt. Selv om du tjener mindre enn 246 000 kroner brutto i året, kan du altså ikke få innvilget fri rettshjelp i en rekke saker. Dette gjelder blant annet i saker om diskriminering og i saker om seksuell trakassering. I disse sakene ser vi at det er et klart behov for et rettshjelptiltak som vårt.

I de sakene der klienten ikke faller inn under fri rettshjelpsordningen, vurderer vi om hun har de økonomiske ressursene til selv å betale for advokat, basert på inntekt, forsørgerbyrde, gjeld og formue, eller om hun har innboforsikring eller medlemskap i fagforening som gjør at hun kan få hjelp andre steder. Dersom dette ikke er tilfellet, vil vi bistå klienten.

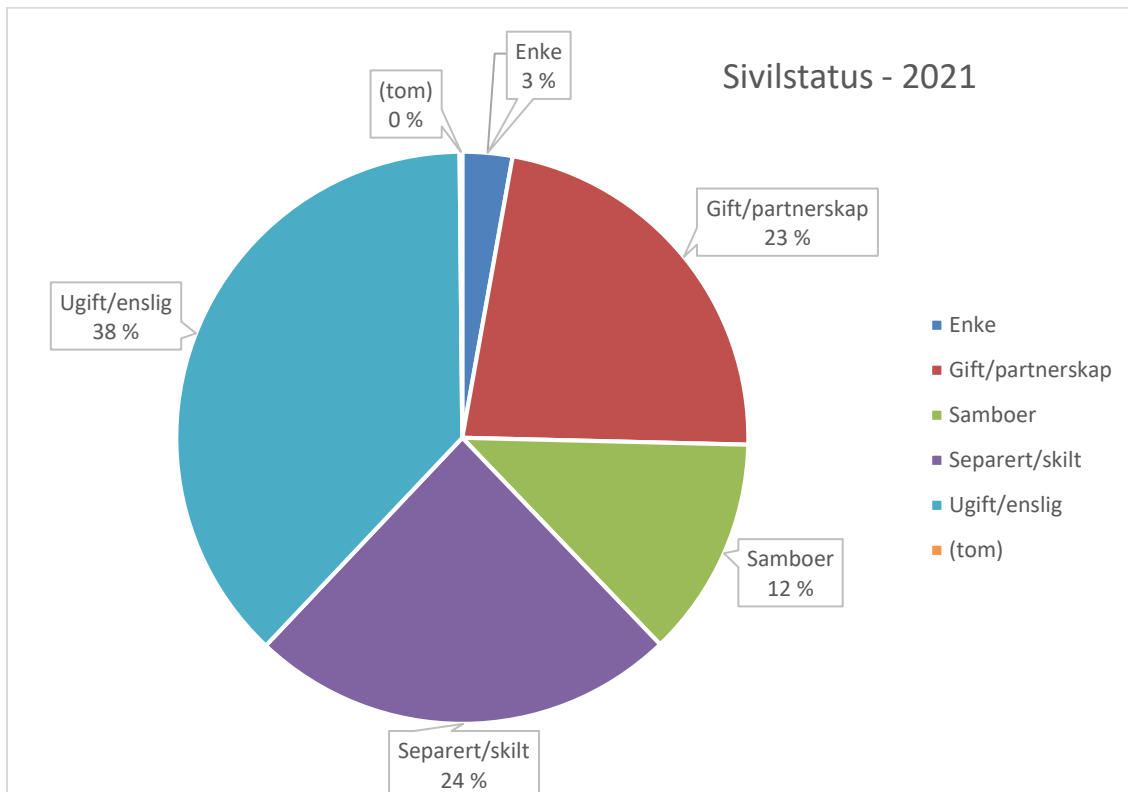
I noen tilfeller opplever JURK at klienter som i utgangspunktet kan ha rett på fri rettshjelp, vegrer seg mot å kontakte advokat. Dette kan blant annet skyldes at de tidligere har opplevd ikke å få den hjelpen de trenger. Flere klienter har også behov for å få kartlagt rettstilstanden sin, for å vite om det de lurer på er et rettslig spørsmål og om det er behov for advokatbistand. Da er det ofte tungvint, og kan være kostbart, å gå gjennom søknadsprosessen for å få fri rettshjelp. I tillegg er det slik at dersom det innvilges fri rettshjelp, er denne ofte begrenset til fastsatt antall timer. Timeantallet gir ofte ikke tilstrekkelig tid for en advokat til å hjelpe klienten med alle hennes rettslige spørsmål.

⁵ Lov om fri rettshjelp av 01.01.1981 (Fri rettshjelploven) § 1 (1)

⁶ NOU 2020: 5 «Likhet for loven», s. 130.

Dette gjelder også for klienter utsatt for vold. JURK opplever også at bistandsadvokater tar kontakt med JURK fordi de ikke har mulighet til å bistå klienten med den sivilrettslige delen av saken.

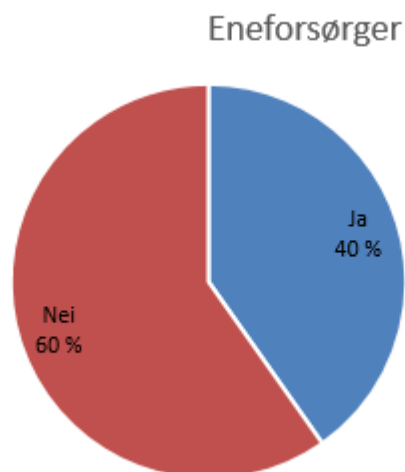
Sivilstatus og forsørgerbyrde: Av klientene til JURK, opplyser 65 % å være alene (skilt/separert, enke eller ugift/enslig).

50 % av JURK sine klienter opplyser å ha et forsørgeransvar for ett barn eller flere.

Antall barn 2021	Antall klienter	Prosent
0	952	49%
1	470	24 %
2	350	18 %
3	122	6 %
4	24	1 %
5	6	0 %
6	8	1 %
7	1	0 %
Ikke oppgitt	17	1 %
Total	1950	100 %

Av våre klienter som har barn, opplyser 40 % at de er eneforsørgere. Dette utgjør nesten 1/5 av våre klienter. Sivilstatus og forsørgerbyrde kan ha stor betydning for en persons økonomi, da livskostnadene til personer som er alene er høyere enn for de som lever i parforhold. Datamaterialet vårt tyder på at særlig eneforsørgere har behov for bistand fra JURK.

Opprinnelsesland:

Statistikken viser at 49 % av våre klienter har et annet opprinnelsesland enn Norge, og flesteparten av disse er fra Europa utenom Norden eller fra Asia. Fem prosent av våre klienter er opprinnelig fra Afrika. Så mange som 30 % av våre klienter har et annet statsborgerskap enn norsk. Dette er en økning i prosent fra tidligere år, og viser klart at vårt økte fokus på oppsøkende virksomhet har gjort at vi har nådd ut til flere innvandrerkvinner. At mange av de kvinnene som henvender seg til JURK er fra Europa utenfor Norden og Asia, kan også skyldes at vi når mange kvinner fra Thailand og fra Polen med Jussambassadør-prosjektet vi driver.

Dette viser dessuten at kvinner med minoritetsbakgrunn i Norge har et udekket rettshjelpsbehov, og at de offentlige rettshjelpsordningene som finnes, ikke klarer å fange opp det behovet som minoritetskvinner har for rettshjelp. Dette finner vi bekymringsverdig.

Fødested	Prosent
Afrika	5 %
Asia	12 %
Midtøsten	5 %
Europa	17%
Mellom-Amerika	0 %
Nord-Amerika	2 %
Norden	3 %
Norge	50 %
Oseania	0 %
Sør-Amerika	4 %
Ikke oppgitt	1 %
Total	100 %

Statsborgerskap	Prosent
Afrika	3 %
Asia	6 %
Midtøsten	3 %
Europa	12%
Norden	2,50 %
Norge	69 %
Mellom-Amerika	0 %
Nord-Amerika	1 %
Sør-Amerika	2 %
Oseania	0 %
Statsløs	0 %
Ikke oppgitt	1 %
Total	100 %

Norskkunnskaper:

Statistikken viser at 33% av klientene våre enten ikke snakker norsk eller snakker lite norsk. Dette er en økning på 6 % fra 2020. Vår erfaring er at hvor godt man snakker norsk, ofte har stor betydning for hvor god hjelp man får av det offentlige, og også for hennes muligheter til å orientere seg om egne plikter og rettigheter i samfunnet.

Gjennom vår saksbehandling opplever vi at flere opplyser å ha vansker med å klare seg selv i skriftlige prosesser hvor det offentlige er motpart (for eksempel klagesaker innen trygd-, sosial- eller utlendingsrett). Særlig kan det være vanskelig å forstå vedtak fattet av det offentlige, og noen forteller at de ikke forstår om de har fått et positivt vedtak eller avslag. Det kan få stor velferdsmessig betydning for den det gjelder, bant annet fordi det kan føre til at man oversitter frister, ikke forstår hvilke plikter man har overfor det offentlige, og så videre. Svake norskkunnskaper kan også føre til at man ikke forstår informasjon distribuert av det offentlige (problemer med å lese vanlige informasjonsbrosjyrer, problemer med å komme i kontakt med rette instans osv.). Dette kan føre til at de går glipp av for eksempel de hjelpetilbudene som eksisterer.

JURK har som målsetning å nå klienter som ikke får den hjelpen de trenger fra det offentlige. At vi gir rettshjelp på et språknivå tilpasset klienten, mener vi fører til at vårt tilbud blir et viktig supplement til det offentlige hjelpetilbudet. Blant annet forklarer vi ulike rettsregler på en enkel måte. Vi utarbeider også brosjyrer på enkel norsk, der vi forklarer rettsregler og gir praktisk informasjon. Ofte hjelper vi klienter med å svare på eller klage på vedtak fra det offentlige, særlig i de sakene der vi ser at klienten ikke har ressurser til det selv, for eksempel

på grunn av språkbarrierer. For å ha kompetanse til å gi hjelp tilpasset klientenes språknivå, har vi hvert semester et kurs i klart språk. Kunnskapen bruker vi i all vår saksbehandling, men særlig viktig er den når vi skriver svarbrev til våre klienter. Mange av brevene skrives på såkalt «lett norsk» eller «lett engelsk», eller på andre språk dersom vi ser at det er helt nødvendig. På grunn av begrensede ressurser, har vi ikke anledning til å svare alle våre klienter på deres morsmål. I helt spesielle situasjonen betaler vi tolketjenester for å oversette brevene til klientens morsmål. Dette er svært kostbart, og vi skulle gjerne ha tilbudt dette oftere.

Hvilket språk svarer vi klienten på 2021	Antall
Engelsk	251
Lett Engelsk	10
Lett Norsk	341
Norsk	1315
Eritreisk	1
Arabisk	10
Somali	1
Spansk	6
Thai	5
Polsk	1
Portugisisk	1
Tyrkisk	1
Tysk	2
Vietnamesisk	2
Urdu	2
Ikke oppgitt	1
Total	1950

Mottakssted: De aller fleste som henvender seg til JURK, gjør det via telefonmottak (43 %) eller via saksmottak på nettsiden vår (52 %). I 2021 har antall saker kommet inn via nettsiden gått forbi antall saker vi har fått inn gjennom telefonmottak. Grunnet koronapandemien har det vært færre på fysisk mottak sammenlignet med tidligere år (2 %), hvor vi vanligvis mottar en betydelig andel av sakene våre. Vi håper å se en endring i denne statistikken i 2022, hvor vi forhåpentligvis får mulighet til å ha fysisk saksmottak gjennom hele året.

Mottakssted	Antall klienter	Prosent
Brev	3	0 %
E-post	3	0 %
Fengsel	30	2 %
Hjemmesiden	1008	52 %
Klientmottak	40	2 %
Rettighetsturné	20	1 %
Telefon	846	43 %
Totalt	1950	100 %

JURK fokuserer på oppsøkende rettshjelp og på å spre rettighetsinformasjon til svakerestilte grupper i samfunnet (les mer om dette arbeidet i kapittel 6). Flere undersøkelser har vist at for å nå disse gruppene, er det ofte nødvendig å oppsøke dem der de er. For mange oppleves det som en alt for høy terskel å kontakte advokat eller rettshjelpere på eget initiativ. Det kan skyldes språkbarrierer, digital kompetanse, at man mangler kunnskap om hvilke rettigheter man har eller at problemet er av juridisk karakter, eller at man synes det er vanskelig å fremstille saken på en god nok måte.⁷ For å nå de klientgruppene som ikke selv tar kontakt med rettshjelpere, er det derfor avgjørende at det finnes rettshjelpstiltak som driver oppsøkende virksomhet.

Med dette utgangspunkt holder JURK foredrag for blant andre minoritetskvinner. Etter endt foredrag tilbyr vi å ta imot saker fra tilhørerne, dersom lokalene tillater det. I 2021 gjennomførte JURK to oppsøkende uker, såkalte rettighetsturnéer: en digital på våren og en fysisk på høsten. Formålet er å nå kvinner bosatt over hele landet med juridisk bistand (se mer om rettighetsturneen i kapittel 6.5). Alle ansatte saksbehandlere bruker uken på å holde foredrag med fokus på forskjellige deler av landet, dele ut informasjonsmateriell, ha stands og ta inn saker. På rettighetsturneen får vi vanligvis inn en god del saker, men i år ser vi at vi har fått inn færre saker (20 saker). Den uken vi hadde digital rettighetsturné var det ikke mulig å ha saksinntak i etterkant av foredragene. Under den fysiske rettighetsturneen høsten 2021, mistenker vi at det lavere antall saker skyldes strenge og varierende smitteverntiltak

⁷ For en nærmere fremstilling av ulike rettshjelpsundersøkelser, se: Mathiesen, Thomas, *Retten i samfunnet – en innføring i retts sosiologi* (2011) s. 61 flg.

rundt om i landet. I tillegg ble rettighetsturneen til på kort varsel, da landet på kort tid ble åpnet høsten 2021.

I en årrekke har JURK gitt rettshjelp til kvinner i soning, og i 2021 mottok vi 114 saker fra 45 kvinnelige innsatte. Med tanke på at det kun er omkring 200 kvinnelige innsatte i norske fengsler til enhver tid⁸, mener vi at antallet saker vi mottar fra denne klientgruppen indikerer ett stort udekket rettshjelpsbehov blant kvinnelige innsatte. Som beskrevet i kapittel 4.4 (se under «Fengsel»), påvirket koronapandemien i stor grad vår mulighet til å ta imot saker fra fengslene. Til tross for dette har vi likevel behandlet et høyt antall saker.

Hva gjør klientene våre: Under 50% av JURKs klienter er i arbeid. Av de som er i arbeid oppgir 35% å være deltidsarbeidende. At en så stor andel oppgir at de ikke er i arbeid, og at mange av de i arbeid jobber deltid, indikerer at et flertall av våre klienter har en løs tilknytning til arbeidslivet. I tillegg har vi i 2021 sett en økning i antall klienter som opplyser at de er arbeidssøkende eller mottar stønad fra NAV. Det får betydning for økonomi, og dermed for muligheten man har til å betale for advokat. Vi mener at denne statistikken klart viser at vi når utsatte kvinner.

2021 - Hva gjør du?	Antall	Prosent
Arbeidssøkende	130	7 %
Au pair	2	0 %
Er i arbeid	912	47 %
Hjemmeværende	69	4 %
NAV	514	26 %
Pensjonist	55	3 %
Sosial	26	1 %
Student	180	9 %
Under soning	45	2 %
Ikke oppgitt	17	1 %
Totalt	1950	100 %

Hvordan fikk klienten vite om JURK: For å finne ut hvordan vi best mulig kan spre informasjon om tilbudet vårt, registrerer vi også hvor klientene har hørt om oss. Vi ser at det er en forholdsvis stor spredning i hvordan klientene har blitt kjent med oss. Flere opplyser at de fikk vite om JURK via familie eller venner (28 %). Mange kjenner oss også fra før (14 %), eller har funnet informasjon om oss på internett (17 %) eller sosiale medier (4 %). At så mange som 12 % har blitt henvist til JURK fra offentlige instanser, tyder på at også det

⁸ <https://www.ssb.no/statbank/table/10530/?rxid=57178c56-f453-4c80-b3f0-488f35375898>

offentlige opplever at JURK er et nødvendig supplement til deres tilbud. At JURK er et nødvendig supplement til fri rettshjelpsordningen kan også det at 112 klienter har blitt henvist fra advokater til oss illustrere.

2021: Hvordan fikk du vite om JURK?	Antall	Prosent
Advokat	112	6 %
Andre organisasjoner (ikke rettshjelpstiltak)	156	8 %
Andre rettshjelpstiltak	115	6 %
Familie/venner (jungeltelegraf)	541	28 %
Foredrag	24	1 %
Internett/hjemmeside	338	17 %
Jussambassadørene	8	0 %
Kjenner fra før	263	14 %
Media	45	2 %
Offentlig instans	225	12 %
Oppslag plakat	20	1 %
Sosiale medier	78	4 %
Ikke oppgitt	25	1 %
Totalt	1950	100 %

Fyller JURK et udekket behov for rettshjelp?

JURK skal være et *supplement* til det ordinære rettshjelptilbudet. Vår jobb er å hjelpe kvinner med et udekket rettshjelpsbehov. Hvorvidt kvinner som henvender seg til oss har et udekket behov, vurderer vi i hver enkelt sak. Dersom de får hjelp fra andre, advokat, organisasjon, har krav på fri rettshjelp el. henviser vi videre eller avslutter saken.

Slik vi ser det kan ikke inntekt alene avgjøre hvorvidt kvinnene har behov for vår hjelp. Vi er nødt til å ta høyde for gjeld- og forsørgerbyrde. Dessuten har mange sammensatte utfordringer både praktisk, juridisk og sosialt, og har behov for at noen tar tak i saken deres og gir dem et pek i riktig retning. Dette gjelder særlig kvinner under soning og voldsutsatte kvinner. Som tidligere nevnt er JURK alene om å tilby hjelp til utforming av søknader om voldsoffererstatning. Dette rettsområdet er komplisert, og sakene vi får inn er svært omfattende. Vi opplever i aller høyeste grad at vi er med på å fylle et udekket rettshjelpsbehov for en svært utsatt gruppe.

En annen gruppe av klienter som vi opplever som sårbare og med et udekket behov for rettshjelp, er kvinner med kort botid i Norge og med manglende norskkunnskaper. Flere av disse kvinnene har spørsmål knyttet til ytelser fra NAV eller andre forvaltningsorgan, eksempelvis UDI. Rettighetene som disse offentlige instansene forvalter er av vital betydning for kvinnene og deres familier, og vårt inntrykk er at samhandlingen med forvaltningsorganene i de fleste tilfellene er svært utfordrende. Forvaltningsorganene henviser i stor grad til informasjon på egne nettsider, eller gir mye og lite tilpasset/relevant informasjon. Dette dekker på ingen måte behovet for informasjon og rettshjelp disse kvinnene har. Som vi så over har våre utenlandske klienter også i gjennomsnitt en lavere inntekt enn våre norske klienter, noe som i mange tilfeller vil forhindre dem i å kjøpe tjenester hos advokat.

For den største delen av klientene våre, som har en inntekt langt under gjennomsnittet på landsbasis, er det selvfølgelig penger som i mange tilfeller forhindrer dem i å søke juridisk hjelp hos eksempelvis advokat. Flere av klientene tjener godt under inntektsgrensen for rett til fri rettshjelp, som i lang tid har vært på kr 246 000. Vi opplever imidlertid at mange av disse klientene har saker som ikke omfattes av områdene i loven, eller at de tidligere har fått hjelp, men at tilbudet ikke har vært tilstrekkelig til å løse tvisten. Sistnevnte er typisk i saker på familierettens område; saker som både kan være juridisk svært kompliserte og med høyt konfliktnivå mellom partene.

JURK og de andre rettshjelptiltakene har gjentatte ganger tatt til orde for at inntektsgrensen for rett til fri rettshjelp er satt for lavt. I 2017 var det kun 9 % av den voksne befolkningen som oppfylte de økonomiske vilkårene for rettshjelp. Det er grunn til å tro at dekningsgraden er enda lavere i 2020.⁹ Mange av kvinnene som kontakter oss og som tjener over kr 246 000 har i realiteten få eller ingen frie midler til å engasjere advokat. Dette gjelder særlig kvinner med forsørgerbyrde, høy gjeld og liknende. Når det kun ses på brutto inntekt ved vurderingen av innvilgelse av fri rettshjelp, fører dette til at mange står uten reelle muligheter for å engasjere advokat. Sakstypene som omfattes av ordningen er også, etter vår erfaring, alt for snever.

Vi har også en stor andel klienter med voldserfaringer. Vi registrerer kun voldserfaringer på saksnivå – altså de sakene der det er voldsproblematikk vi hjelper klientene med. Det kommer imidlertid klart frem i mange klientmøter at klientene har vært utsatt for vold, selv om problemstillingen de kontakter oss for er en annen. Mange voldsutsatte kvinner har store utfordringer på andre rettsområder enn de som normalt tenkes på å omhandle vold. Både boligsituasjon, ytelser fra det offentlige, oppholdsstatus, gjeldsproblematikk og familierettslige problemstillinger kan opptre etter å ha vært utsatt for vold. Vi mener derfor

⁹ Ingebjørg Tønnessen, mfl., «NOU 2020: 5 Likhet for Loven – Lov om støtte til rettshjelp (rettshjelpsloven)», s. 16.

at vi når en svært sårbar gruppe kvinner med vårt tilbud, selv om dette aldri vil komme klart til uttrykk i vår statistikk. Vi bemerker videre at vi velger å ikke rutinemessig spørre om klientene har vært utsatt for vold, eller å registrere dette dersom klienten søker hjelp for andre problemstillinger, da vi mener registrering av slik sårbar informasjon vil være etisk betenkelig og problematisk med tanke på personvern.

Den store pågangen til JURK og de andre rettshjelptiltakene er et uttrykk for at mange mennesker i Norge har juridiske problemer som ikke dekkes av fri rettshjelp. Disse menneskene har heller ikke en reell mulighet til å kjøpe advokattjenester.

6. Rettighetsinformasjon

6.1 Innledning

Rettighetsinformasjon har lenge vært en stor satsning hos JURK, og arbeidet vårt har de siste årene blitt profesjonalisert og videreutviklet med utgangspunkt i Tina Storsletten Nordstrøm sin forskning om krav til rettighetsinformasjon.¹⁰ De siste årene har vi også hatt et IMDi-finansiert prosjekt kalt «Jussambassadørene», hvor vi har drevet rettighetsinformasjon etter en «train the trainers»-modell. Også dette innebærer en metodisk videreutvikling av rettighetsinformasjonsarbeidet vårt. I 2021 har vi holdt 119 foredrag for minoritetskvinner og på videregående skole, herunder 50 digitale foredrag under rettighetsturnéen våren 2021, og 40 foredrag i løpet rettighetsturneen høsten 2021, da vi reiste en uke til ulike deler av landet. I tillegg har vi gjennomført 17 fengselsbesøk i de ulike kvinnefengslene og blandingsfengselene i Norge.

Vi har også spredt rettighetsinformasjon gjennom rød knapparbeidet hvor vi ved et par anledninger har delt ut røde knapper for å bevisstgjøre om kampen mot vold mot kvinner.

Oppsøkende arbeid er svært kostnadskrevenende, både i reiseutgifter og arbeidskapasitet. I tillegg til vår ordinære foredragsvirksomhet kommer kursingen av Jussambassadørene, og deres videreformidling av denne informasjon til egne kvinnenettverk. Det eksakte antallet kvinner vi når ut til gjennom dette prosjektet er vanskelig å fastslå, men sett hen til antall Jussambassadører og størrelsen på nettverkene deres er et sted mellom 800-1000 et realistisk tall. Vi har også bidratt med opplæring og informasjon til ansatte i voksenopplæring og i andre frivillige organisasjoner.

¹⁰ "Minoritetskvinneres rett til rettighetsinformasjon", publisert i kvinnerettslig skriftserie nr. 81/2009

6.2 JURKs metode for rettighetsinformasjon

En av grunnpilarene i alt arbeidet vårt er nært samarbeid med andre. Derfor utvikler vi både foredrag og andre tiltak/prosjekter i tett dialog med ulike fagmiljøer, organisasjoner og representanter for målgruppene.

Vår metode for formidling av rettighetsinformasjon er basert på Tina Nordstrøms arbeid i JURK og hennes forskning ved avdeling for kvinnerett ved Juridisk fakultet, UiO. I forskningen sammenholder hun erfaringsmateriale fra JURKs mangeårige arbeid med rettighetsinformasjon, med de kravene til rettighetsinformasjon som kan utledes av FNs menneskerettighetskonvensjoner. I henhold til forskningen må informasjonen være:

- 1) reelt forståelig,
- 2) reelt tilgjengelig,
- 3) kvalitetssikret,
- 4) relevant for personen i den situasjonen hun måtte befinne seg i, og
- 5) statens plikt til å gi rettighetsinformasjon må balanseres opp mot den enkeltes ansvar for selv å innhente informasjon.

JURK sitt rettighetsinformasjonsarbeid oppfyller disse kriteriene på følgende måte:

- 1) For å sikre at informasjonen er *reelt forståelig*, arbeider vi mye med enkel norsk. Vi lager også tegninger og illustrasjoner til foredragene vi holder, og forsøker å bruke praktiske eksempler for å gi bedre forklaringer. Dersom språkkunnskapene er dårlige, setter vi ofte folk sammen i grupper etter språk, slik at de kan oversette for hverandre. Vi kan også sende ut ordliste til stedene vi besøker med sentrale ord og begreper, slik at disse kan gjennomgås på forhånd.
- 2) For å sikre at rettighetsinformasjonen er *reelt tilgjengelig*, forsøker vi å reise ut på de møteplassene folk befinner seg på: foreninger, voksenopplæringer, krisesentre osv. Vi har som målsetting å ha saksmottak etter hvert foredrag, og på den måte sikre at informasjonen følges opp av mulighet for skreddersydd rettighetsinformasjon og eventuell rettshjelp. I 2020 har vi vært nødt til å gjennomføre en del av rettighetsinformasjonen digitalt. Dette er et godt tilbud når fysisk oppmøte ikke er mulig, men vi har også fått erfare at digitale foredrag ikke kan erstatte de fysiske oppmøtene fra tidligere år.
- 3) For å *kvalitetssikre* informasjonen gjennomgår foredragene en grundig faglig sjekk før de holdes. Vi benytter også nettverket vårt, blant annet ved det juridiske fakultet, dersom vi føler at det er behov for det. Vi har jevnlig evalueringer og revideringer av foredragene våre.
- 4) For å sikre at informasjonen er *relevant*, er vi i stadig dialog med brukergruppene og kontaktpersoner. Vi legger stor vekt på dialog med tilhørerne under foredragene, og kartlegger hvilke spørsmål som stilles. Vi innhenter også systematisk evalueringer fra kontaktpersoner etter hvert foredrag, i tillegg til at vi gjør en egnevaluering.

- 5) Vi arbeider ut fra prinsippet om hjelp til selvhjelp, og gir mye informasjon om hvor man kan finne mer informasjon, og hvem man kan henvende seg til dersom man trenger hjelp.

6.3 Vår foredragsvirksomhet

6.3.1 Bakgrunn, målgruppe og evaluering

JURK har i en årrekke drevet systematisk oppsøkende virksomhet, særlig overfor kvinner med minoritetsbakgrunn. Andre grupper vi særlig søker å nå er kvinner i fengsel og voldsutsatte kvinner. Målet har vært å nå disse kvinnegruppene med samme tilbud som vi har til resten av landets kvinner; gratis juridisk rådgivning, forebyggende og rettsopplysende arbeid og rettspolitisk engasjement.

Mange minoritetskvinner har et stort udekket behov for informasjon om rettigheter og plikter i det norske samfunn. Vi ser imidlertid at gruppen "minoritetskvinner" er svært sammensatt, og at vi har behov for et omfattende samarbeid med kvinnene selv og deres ressurspersoner for å kunne gi dem den informasjon de trenger mest. Som en følge av dette startet vi i 2012 et pilotprosjekt med mer målrettet informasjon mot ulike grupper innvandrerkvinner gjennom et «train the trainers»-opplegg kalt «Jussambassadørene».

Av evalueringene vi mottar får vi gode tilbakemeldinger på vår evne til toveis kommunikasjon, at foredragene er pedagogiske og tilpasset målgruppene, og at temaene som tas opp er relevante. Som tidligere nevnt, etterstreber vi å avholde saksmottak i etterkant av foredragene våre. På den måten kan kvinnene som ønsker det få meldt inn sin sak til JURK. Sakene tas med til kontoret og behandles etter våre ordinære saksbehandlingsrutiner. Mange kvinner vil få svar på spørsmålene sine under selve foredraget. Det er først og fremst i tilfeller hvor det er kvinner som sitter igjen med mer kompliserte saker hvor det er nødvendig å undersøke det juridiske eller innhente mer konkret informasjon for akkurat hennes situasjon, at det vil være nødvendig å behandle dette som en sak. Det kan også være fordi spørsmålet er av sensitiv karakter, eller at kvinnen har behov for partsrepresentasjon. Dette har som tidligere nevnt vært vanskelig å gjennomføre de siste to årene på grunn av strenge smittevernstiltak, herunder avstandskrav.

Kombinasjonen informasjon og saksmottak er en god måte å nå mange kvinner på, siden dette senker terskelen for å søke hjelp med egen sak. Vi får tilbakemeldinger fra innvandremiljøene på at det i tillegg er et stort behov for kompetanseheving hos ressurspersoner i disse miljøene som allerede formidler mye juss og informasjon om det norske samfunnet på morsmålet. Dette er bakgrunnen for Jussambassadør-prosjektet.

De siste årene har JURK laget en rekke nye foredrag, og vi har i 2021 kunne tilby 15 ulike foredrag. Nedenfor nevnes flere av disse:

6.3.2 Innføring i norsk rett

Siden 2005 har vi holdt foredrag for innvandrerkvinner om sentrale rettigheter og plikter i Norge. Foredraget dreier seg om rettigheter knyttet til ekteskap, opphold i Norge, barn, fri rettshjelp samt vold og mishandling. Opplæringen er blant annet holdt på voksenopplæringscentre, kvinnekafeer og frivilligsentraler.

Kvinnene vi har møtt er fra mange forskjellige land og har varierende botid i Norge. Språkkunnskapene er også veldig varierende, noe som er utfordrende.

I desember 2010 holdt vi vårt første skoleprosjekt for menn – i en separat gruppe. Foredraget hadde samme innhold – i tillegg til et fokus på reell likestilling mellom kjønnene. For å gi kvinnene reell mulighet til likestilling er det helt vesentlig at mennene kan være støttespillere og ikke motstandere, og JURK innser at vi også har et ansvar i denne sammenheng. Vi tilbyr derfor i noen grad foredrag for menn. Vi prioriterer likevel først og fremst kvinner, og dersom det skal holdes foredrag for både kvinner og menn velger vi helst å dele gruppene opp dersom det er mulig. Vi merker særlig på de delene av foredragene som handler om rettigheter i ekteskap, vold og mishandling, at kvinnene spør og deltar mer dersom det er rene kvinnegrupper. Dette må vi også ta hensyn til.

6.3.3 Arbeids- og diskrimineringsrett

Foredraget som omhandler diskriminering ble startet i samarbeid mellom Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings – og diskrimineringsrett (KVIBALD) ved UiO, cand.jur. Tina Nordstrøm og professor Anne Hellum i 2010. Sammen utarbeidet disse et rettighetsinformasjonsprogram om diskrimineringsrett som skulle holdes for innvandrerkvinner.

Da det var vanskelig å få booket tilstrekkelig mange foredrag med temaene diskrimineringsrett, vold og mishandling, ble foredraget omarbeidet i 2011. Modulen som omhandlet diskriminering, trakassering og rasisme ble stående, mens modulen som omhandlet vold og mishandling ble erstattet med arbeidsrett.

Bakgrunnen for endringen var å gjøre foredraget mer attraktivt og å utvide foredraget innen temaer som tilhørergruppen selv har etterspurt. Modulen som omhandler vold og mishandling er fortsatt med i JURKs andre rettighetsinformasjonsprosjekt, innføring i norsk rett. Etter omleggingen ble foredraget noe lengre, og tar nå omtrent 2x45 minutter.

6.3.4 Trygderett

Dette er et av JURKs nyere foredrag som i utgangspunktet ble utviklet til Jussambassadørene. Foredraget gir en innføring i regler om hvilke ting og penger du kan søke om fra NAV hvis du er syk eller har sykdom i familien. Foredraget inneholder også informasjon om saksgangen i NAV.

6.3.5 Husleierett

I 2014 ble det utviklet et nytt foredrag. Dette kom til etter at en av våre rettspolitiske arbeidsgrupper var i kontakt med Kirkens Bymisjon angående problematikken med innvandrerkvinneres svekkede muligheter på leiemarkedet. Kirkens Bymisjon holder allerede kurs for minoritetskvinner i samarbeid med Skanska, hvor det gis opplæring i hvordan ting fungerer i moderne, norske boliger, og hvilket vedlikehold som forventes av leietakere. De juridiske sidene ved leieforholdet var ikke behandlet i dette foredraget, og Kirkens Bymisjon og JURK ble enige om at JURK skulle utarbeide et foredrag om de viktigste reglene som gjelder i et leieforhold. JURKs bolig- og utlendingsrettsgruppe lagde dette foredraget, og det fungerte svært godt. Etter å ha holdt foredraget noen ganger, besluttet vi at dette skulle inngå som et av de faste foredragene vi tilbyr. Foredraget ble oppdatert i 2018. Ønsket er å kunne holde foredraget også for studenter fremover, da vi ser at dette er en gruppe som ofte opplever problemer på husleiemarkedet, og der det er behov for rettsopplæring.

6.3.6 Seksuell trakassering

I flere år har JURK arbeidet for å spre informasjon om seksuell trakassering. Vi har utarbeidet et foredrag som gir informasjon om hva seksuell trakassering er, og om hva man kan gjøre dersom man opplever seksuell trakassering. Foredraget holdes både for elever ved videregående skoler, og for fagforeninger eller ungdomspartier.

6.3.7 Vold i familien

Foredraget som heter «Vold i familien», ble første gang utviklet til Jussambassadørprosjektet. Det var et svært vellykket foredrag, og året etter søkte vi midler fra Justis til å gjennomføre enda flere foredrag til andre grupper. Det inngår nå som en del av vår faste foredragsmeny, og bestilles jevnlig. Det tar for seg temaer som hva som regnes som vold, vold i nære relasjoner og vold mot barn. Hjelpeapparatet er grundig behandlet, både politi, krisesentre og barnevern.

6.3.8 Vold i familien og økonomisk vold

Dette er et av JURKs nyere foredrag. Foredraget gir en presentasjon av ulike typer vold. Videre gir foredraget en grunnleggende innføring i reglene rundt vold, med fokus på vold i familien. Siste del av foredraget fokuserer på økonomisk vold og reglene som gjelder hvis man skylder penger. Dette foredraget holder vi helst kun for rene kvinne- og manngrupper

for å skape et best mulig rom for dialog med tilhørerne. Vi holder også foredraget for ungdommer for å forebygge og veilede om grensesetting.

6.3.9 Deling av ting og penger ved skilsmisse

Foredraget gir en grunnleggende innføring om reglene ved det økonomiske oppgjøret mellom ektefeller og samboere ved samlivsbrudd. For eksempel går vi gjennom ekteskapslovens regler om likedeling, skjevdeling og særreie. Foredraget inneholder en del vanskelige begrep og passer for kvinner som kan en del norsk fra før.

6.3.7 Voldtektprosjektet

Som del av det rettspolitiske arbeidet i voldtektprosjektet, er det utarbeidet et foredrag om voldtekt, som holdes blant ungdommer. Vi får gode tilbakemeldinger på foredraget, og har også valgt å holde en del foredrag sammen med Sanitetskvinnene, som har et liknende prosjekt. Vi mener at forebygging og opplæring er helt essensielt for å bekjempe seksuell vold.

6.3.8 Sosialrett

Som følge av at JURK stadig får henvendelser fra klienter om tjenester fra NAV og sosialkontor, utarbeidet vi i 2017 et nytt foredrag som gjelder nettopp hvilke rettigheter og plikter man har overfor NAV, og om hvordan man kan gå fram og hva som skal til for å motta slike ytelser. Foredraget gir også generell informasjon om saksgangen i trygde- og sosialsaker, og om hva som kan være lurt å tenke på i møtet med det offentlige. Vi opplever at mange klienter ikke forstår hvordan trygdesystemet fungerer. Foredraget gir derfor en grunnleggende innføring i dette. Foredraget inngår som et av våre standardiserte foredrag, og er svært populært.

6.4 Jussambassadørene – et prosjekt finansiert av IMDi

Jussambassadørene er et prosjekt som har pågått siden 2013. Prosjektet ble opprettet etter en idéudgnad i 2012, hvor målet var å kartlegge hvordan et «train the trainers»- opplegg for ressurspersoner i innvandremiljøene bør se ut. Målgruppen for prosjektet er kvinner som har kommet til Norge gjennom familieinnvandring med andre enn flyktninger, og som derfor ikke har tilgang på introduksjonsordningen. De to største gruppene i denne kategorien er ifølge SSB polske og thailandske kvinner, så vi valgte å fokusere på disse.

Modellen for prosjektet ble utviklet i løpet av de første to årene, og har vist seg å fungere svært godt. Vi samler Jussambassadørene hvert år til en seminarhelg i Oslo. Der får de

opplæring i et tema de har vært med å velge ut. På den måten sikrer vi at temaet alltid er relevant for Jussambassadørene selv, og kvinnene i deres nettverk. Vi har på forhånd utarbeidet alt kursmateriell, som innebærer et foredrag med standardiserte Power point-presentasjoner og brosjyrer både på norsk, thailandsk og polsk. Etter seminarhelgen sprer Jussambassadørene informasjonen vider i sine kvinnenettverk, gjennom å holde de standardiserte foredragene og dele ut materiell.

Prosjektet har vært svært vellykket. Vår fagrådgiver reiser også hvert år på besøk til flere av Jussambassadørene for oppfølging av dem og deres nettverk. Her får vi se hvordan Jussambassadørene organiserer seg og arbeidet sitt.

I tillegg til å holde foredraget vi har utarbeidet til dem, har flere Jussambassadører arrangert temakvelder for sine kvinnenettverk der de inviterer representanter fra ulike offentlige instanser til å drive ytterligere kursing. Dette er ideer de har fått med seg fra skoleringen og opplegget som ble gjort av JURK under opplæringshelgen.

I 2021 mottok vi noe mindre tilskudd for Jussambassadør-prosjektet enn tidligere. Jussambassadør-seminaret for 2021 ble planlagt med tanke på hvor mange deltakere smitteverntiltakene sannsynligvis ville tillate i november 2021. Vi fikk heldigvis gjennomført seminaret fysisk i våre lokaler i Oslo, men smittesituasjonen skapte likevel noe utfordringer med deltakere som fikk symptomer eller ble syke rett før seminarhelgen. Temaet for Jussambassadør-prosjektet i 2021 var «Retter og plikter i velferdsstaten». Foredraget ga en oversikt over de viktigste tjenestene som velferdsstaten tilbyr, og over hvilke rettigheter og plikter du har som innbygger i Norge, blant annet helserettigheter, rettigheter hos NAV, hvis du har økonomiske problemer, eller dersom du eller noen du kjenner utsettes for vold. Vi fikk tilbakemeldinger på at det var et veldig nyttig tema, som særlig er relevant for de som ikke har bodd så lenge i Norge, og som trenger hjelp til å forstå og orientere seg i velferdsstaten.

6.5 Rettighetsturné

JURK har erfart at dersom vi har oppsøkende foredragsvirksomhet, ved å reise rundt i landet og holde foredrag og ha saksmottak, fører det til at vi når ut til flere klienter. Selv om vi ønsker å nå kvinner over hele landet, er 61 % av våre klienter bosatt i Oslo eller Viken.

Forskning viser også at det er nødvendig med oppsøkende virksomhet, for å nå de mest sårbare klientgruppene.¹¹ I 2018 startet vi derfor igjen med å gjennomføre en rettighetsturné.

¹¹ se blant annet Thomas Mathiesen, *Retten i samfunnet* (2011)

Våren 2021 var det svært strenge smitteverntiltak i hele landet, og det var uvisst hvor lenge situasjonen kom til å vare. Vi besluttet derfor å gjennomføre en digital rettighetsturne i uke 11. Vi stengte for inntak av nye saker, og alle saksbehandlerne fikk i oppdrag å sette fullt program med digitale foredrag for ulike landsdeler. I løpet av denne uka holdt saksbehandlerne ca. 50 digitale foredrag. Vi oppdaget at dette var en veldig effektiv måte å nå ut til avsidesliggende steder, samt å få holdt mange foredrag på kort tid. Likevel er det klare negative sider ved bare kunne holde digitale foredrag: vi opplevde at det var høyere terskel for tilhørerne å stille spørsmål, det ble mindre anledning for dialog og vi fikk ikke mulighet til å ta inn saker i etterkant av foredragene.

Utover sommeren 2021 åpnet samfunnet mer og mer opp. Vi besluttet derfor at JURKs kulle ha en til rettighetsturné – denne gangen ved å gjennomføre reiser til de ulike landsdelene. I uke 42 stengte vi hele kontoret, og alle saksbehandlere dro til fem ulike steder i landet i grupper på fem. Målet med turneen var å reise til fem ulike områder i Norge og spre rettighetsinformasjon til kvinner som kanskje ikke ellers får dekket sitt rettshjelpsbehov. Områdene vi reiste til var Finnmark, Trøndelag, Stavanger, Bodø/Lofoten og Oslo/Akershus/Østfold. Målet var å besøke blant annet voksenopplæringssteder, krisesenter, kvinnekafeer, fengsel, videregående skoler og asylmottak. I tillegg ønsket vi å besøke Jussambassadørene, holde foredrag, ha saksmottak og dele ut brosjyrer til dem.

Rettighetsturneen har vært vellykket over flere år. JURK ønsker å videreutviklet rettighetsturneen i 2022, og dra til andre deler av landet. Vi ønsker å reise til steder langt fra ulike rettshjelpstiltak. Ettersom vi har fulgt samme oppskrift i flere år, vil vi spre kjennskap til JURK og tilbudet vårt til nye steder.

7 Rettspolitisk arbeid

Det rettspolitiske arbeidet drives først og fremst ut i fra de erfaringer vi får gjennom den konkrete saksbehandlingen. Vi arbeider for å få frem kvinneperspektivet – da vi ser at dette i mange tilfeller er fraværende eller svakt.

Det rettspolitiske arbeidet ivaretas blant annet gjennom utarbeidelse av høringsuttalelser til nye lovforslag, påvirkning av offentlige instanser, lobbymøter på Stortinget, deltakelse i samfunnsdebatten ved foredrag, avisinnlegg, radioprogram m.m.

Alle ansatte på JURK bidrar i det rettspolitiske arbeidet.

7.1 Rapporter

Rapporter i anledning valgkampen høsten 2021

Senvåren 2021 gikk JURK sammen med en rekke kvinne- og fagorganisasjoner for å sette likestilling på agendaen i valgkampen. Daglig leder Bjørk Gudmundsdottir Jonassen deltok på flere møter om hvordan vi best kunne oppnå målet, endte vi med å bestille to rapporter som skulle gjennomgå Regjeringens likestillingsarbeid de siste fire årene, og en rapport som skulle analysere kjønnslikestillingen i partiprogrammene til Stortingspartiene. Dette resulterte i rapportene «Regjeringens innsats for å fremme kvinners rettigheter nasjonal og internasjonalt 2017-2021», skrevet av Rose Teigen-Fagerheim og rapporten «Likestillingsanalyse av partiprogrammene» utarbeidet av Agenda Rådgivning. Disse finnes i sin helhet på JURKs nettside. Rapportene ble presentert under Arendalsuka for en fullsatt sal.

7.2 Høringer/Innspill til offentlige utvalg

- 05.02.21: Helene Eidsvåg, Zunera Waheed, Emily Svendsby og Veronika Wiese skrev høringsuttalelse til forslag til regler om straffegjennomføring ved utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom eller annen ekstraordinær og alvorlig hendelse. En lovfesting av et nytt kapittel 3 A vil bedre forutberegneligheten for personer som er under soning dersom det inntreer en allmennfarlig smittsom sykdom e.l.
- 12.02.21: Astrid Tønnessen Flåtamo og Veronika Wiese leverte en skriftlig høringsuttalelse om forslag til nye regler om tilsynsråd for kriminalomsorgen. Behovet for et effektivt tilsyn i fengslene er stort.
- 10.02.21: Kaja Hjelseth, Maria Reiten Hindahl og Veronika Wiese skrev en høringsuttalelse om forslag til endringer i reglene om å kombinere dagpenger med opplæring og utdanning.
- 10.03.21: Thora Standal Aarrestad, Mona Bayat og Camilla Aamaas skrev en høringsuttalelse om forslag til endringer i utlendingsforskriften – introduksjonsstønad skal ikke medregnes i underholdskravet.
- 12.03.21: Vårin Brox og Rebekka Lister skrev en høringsuttalelse om forslag til ny boligsosial lov.
- 15.03.21: Åsne Solberg, Sivaani Nirmalanathan og Veronika Wiese skrev en høringsuttalelse om forslag til nytt arbeidsmarkedstiltak – sommerjobb for unge med bistandsbehov.
- 08.04.21: Kaja Hjelseth og Åsne Solberg skrev en høringsuttalelse om endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: midlertidig ordning med feriepengene av dagpenger).

- 12.04.21: Arjeta Kuka og Maria Reiten Hindahl skrev høringsuttalelse til Justisdepartementets utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen.
- 20.04.21: Kaja Hjelseth, Åsne Solberg og Veronika Wiese leverte et skriftlig innspill til representantforslag om endringer i arbeidsmiljøloven mv. (tiltak for å bekjempe arbeidslivskriminalitet).
- 21.04.21: Rebekka Lister og Mona Bayat skrev en høringsuttalelse om endringer i statsborgerloven og integreringsloven (endringer i kravene til oppholdstid mv.)
- 27.04.21: Sivaani Nirmalanathan, Kaja Hjelseth og Bjørk Gudmundsdottir Jonassen skrev høringsuttalelse om offentlige organers ansvar for bruk av tolk.
- 29.04.21: Mia Emilie Fagereng, Emma Skreppedal Holloman, Ingrid Heyerdahl Janzon, Ingrid Karoline Lien, Aurora Valdivia Rosén og Eline Skogerbø Sørhaug skrev høringsuttalelse til NOU 2020: 14 Ny barnelov.
- 30.04.21: Emily Svendsby, Helene Eidsvåg og Veronika Wiese skrev høringsuttalelse om NOU 2020:17 «Varslede drap?» Partnerdrapsutvalgets utredning. Behovet for forebyggende arbeid mot partnerdrap er presserende.
- 31.05.21: Veronika Wiese skrev høringsuttalelse om NOU 2021: 6 Myndighetenes håndtering av koronapandemien, med fokus på konsekvensene av smitteverntiltak på voldsfeltet og i kriminalomsorgen.
- 04.06.21: Arjeta Kuka, Amalie Krosvik og Veronika Wiese skrev en høringsuttalelse til NOU 2019: 7 og NOU 2021: 2 tilknyttet arbeid og trygdeytelser.
- 04.06.21: Åsne Solberg, Maria Reiten Hindahl og Veronika Wiese skrev en høringsuttalelse om forslag til nytt unntak fra maksimal varighet for arbeidsavklaringspenger.
- 18.10.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen, Ingunn Viken Taksdal, Vilde Rasmussen og Ingeborg Skov Høye skrev en høringsuttalelse om forslag om endring i tilskuddsordningen til spesielle rettshjelpstiltak. Forslag om forskriftsendring som ville ført til store kutt for Kontoret for fri rettshjelp.
- 18.10.21: Emily Svendsby, Johanne Hjelde og Bjørk Gudmundsdottir Jonassen svarte på høringen om forslag om å forlenge varigheten av straffegjennomføringsloven kapittel 3 A.
- 22.10.21: Martine Klein, Amanda Foss, Ane Jørdrø Øybekk og Veronika Wiese svarte på høring om forslag til endring i sosialtjenesteloven.
- 01.11.21: Saksbehandlingsgruppen Arbeid, daglig leder Bjørk Jonassen og fagrådgiver Thea Austgulen svarte på høring om Høring – NOU 2021: 9 - Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv.
- 12.11.21: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen og Ingeborg Skov Høye deltok på muntlig høring om statsbudsjettet i justiskomiteén. Vi trakk frem størrelsen på tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak, den offentlige rettshjelpsordningen, og krisesentrenes økonomi og at krisesentersekretariatet må inn på statsbudsjettet.

- 30.11.21: Anna Kleppe og Rebekka Lister skrev høringsuttalelse om når retten til permanent oppholdstillatelse skal inntre.
- 06.12.21: Amanda Foss, Emily Svendsby, Ingeborg Skov Høye og Thea Austgulen svarte på høringen om elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud (omvendt voldsalarm).
- 13.12.21: Fagrådgiver Thea Austgulen skrev høringsinnspill til høring om endringer i straffeloven og skadeserstatningsloven (skjult personforfølgelse mv.)

7.3 Svar på Representantforslag

- 21.01.21: Sivaani Nirmalanathan, Hanna Berntsen-Øybø og Veronika Wiese skrev innspill til representantforslag om et krafttak for likelønn. JURK er positive til strukturelle endringer for at lønnsgapet mellom kvinner og menn skal minske.
- 09.02.21: Amalie Krosvik, Hanna Berntsen-Øybø og Veronika Wiese skrev innspill til representantforslag om ekstra bostøtteutbetaling på grunn av høye strømpriser.
- 03.03.21: Maria Reiten Hindahl, Hanna Berntsen-Øybø, Amalie Krosvik og Veronika Wiese skrev innspill til representantforslag om bedre tilrettelegging for at unge i større grad skal unngå å bli ufør.
- 19.03.21. Åsne Solberg, Maria Reiten Hindahl, Hanna Berntsen-Øybø og Veronika Wiese skrev innspill til representantforslag om et styrket NAV.
- 19.03.21: Mia Emilie Fagereng, Amalie Krosvik og Eline Skogerbø Sørhaug skrev innspill til representantforslag om å tydeliggjøre forbudet mot seksuell trakassering i arbeidsmiljøloven.
- 09.04.21: Åsne Solberg og Maria Reiten Hindahl skrev innspill til representantforslag om å gi familien full frihet til å dele foreldrepermisjonen.
- 13.04.21: Ingeborg Skov Høye og Veronika Wiese skrev innspill til representantforslag om et styrket og gratis krisesentertilbud.
- 21.04.21: Ingrid Karoline Lien, Ingrid Heyerdahl Janzon, Mona Bayat og Veronika Wiese skrev innspill til representantforslag om å innføre en fravikelig samboerlov.
- 30.11.21 Mona Bayat, Johanne Lindberg, Ingrid Heyerdahl Janzon og Thea Austgulen skrev innspill til representantforslag om å utrede behovet for å innføre en fravikelig samboerlov.

7.4 Innspill til politikere eller andre

- 26.01.21: Veronika Wiese deltok på et digitalt informasjons- og innspillsmøte om CSW65 i regi av Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet. Veronika viste til at koronapandemien tok fokus vekk fra likestilling i 2020 og bidro til en forverring av kvinners situasjon over hele verden. Veronika sa at minoriteter må bli hørt og ivare tatt fremover, at behovet for forståelig og tilgjengelig rettighetsinformasjon for

alle er presserende og en forutsetning for å kunne ta opplyste valg i demokratiske prosesser, befolkningen må sikres en reell tilgang på fri rettshjelp mv.

- 25.02.21: Veronika Wiese skrev innspill til regjeringen om Norges integreringsarbeid. Veronika viste til at det er behov for et tydelig, tilgjengelig og forutberegnelig utlendingsregelverk, samt god og tilgjengelig informasjon om omskolering og at diskriminering mot minoritetsbefolkningen må bekjempes.
- 08.03.21: Veronika Wiese skrev innspill til Justis- og beredskapsdepartementet om hva som bør prioriteres i kriminalomsorgen.
- 11.03.21: Veronika Wiese holdt et muntlig innlegg under et innspillsmøte om kriminalomsorgens prioriteringer.
- 18.03.21: Sivaani Nirmalanathan holdt et muntlig innlegg om «viktige kvinnepolitiske saker på justisfeltet» for SVs kvinneutvalg.
- 08.04.21: Veronika Wiese skrev innspill til utkast til Norges 10. rapport til FNs kvinnekommisjon (CEDAW).
- 21.05.21: Voldtekstprosjektet utarbeidet en mal og tilhørende utkast til innspill om Straffelovrådets mandat vedrørende straffelovens kapittel om seksuallovbrudd. Malen ble sendt til flere organisasjoner med kunnskap på voldsfeltet og som kan ha interesse av og behov for et utkast som kan tilpasses deres syn. Målet er at flest mulig skal komme med innspill til hva Straffelovrådets fokus skal være det kommende året.
- 01.06.21: Voldtekstprosjektet og Veronika Wiese sendte innspill til Justis- og beredskapsdepartementet om vårt syn på Straffelovrådets mandat vedrørende seksuallovbrudd. Vi oppfordret rådet til å vurdere behovet for en samtykkebasert voldtektsbestemmelse og påpekte mangler ved gjeldende rett.
- 23.09.21: Ingeborg Skov Høye, Ingunn Viken Taksdal og Vilde Rasmussen i Fri rettshjelpsgruppa sendte «Opprop for fri rettshjelp» til Arbeiderpartiet, Rødt, SV og SP.
- 30.10.22: Bjørk Gudmundsdottir Jonassen holdt innspill om samtykkelov for SVs kvinnepolitiske utvalg i Oslo.
- 11.11.21: Thea Austgulen deltok på digitalt innspillsmøte om hatefulle ytringer og det strafferettslige diskrimineringsvernet hos bufdir. Thea viste til at det er et stort problem at kjønn ikke er en del av straffelovens §§ 185 og 186.
- 29.11.21: Fagrådgiver Thea Austgulen og daglig leder Bjørk Jonassen deltok i møte med GREVIO, som del av sivilsamfunnet som rapporterte på statens implementering av og oppfølging av Istanbulkonvensjonen. Fagrådgiver presenterte JURKS arbeid med Skyggerapporten av Istanbulkonvensjonen.

7.5 FNs menneskerettighetskonvensjoner

CEDAW: JURK har i mange år spilt en viktig rolle som en av de frivillige organisasjonene som jobber tett opp mot CEDAW. Vår fagrådgiver har et særlig ansvar for oppfølging av konvensjonsarbeid, og for å være en kunnskapsbank på huset som involverer alle andre ansatte når det er mulig. Gjennom hele året, sørger vår fagrådgiver for å holde oss oppdaterte og for at vi også anvender konvensjonsforpliktelsene i våre høringssvar, der det er naturlig.

I 2021 var det på ny tid for myndighetenes rapportering på Norges oppfyllelse av Kvinnekonvensjonen. Norge leverte sin rapport sommeren 2021.

FOKUS og Norges Kvinnelobby fikk innvilget midler for å koordinere og utarbeide sivilsamfunnets skyggerapport som sendes i tillegg til myndighetenes rapportering. JURK har gitt skriftlige innspill til skyggerapporten og daglig leder Bjørk Gudmundsdottir Jonassen sitter også i arbeidsgruppen som skal ha hovedansvar for å sy sammen dokumentet. Skyggerapporten vil ferdigstilles i løpet av våren 2022.

Istanbulkonvensjonen:

Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, også kalt Istanbulkonvensjonen, trådte i kraft i Norge i november 2017. Konvensjonen er svært viktig i kampen mot vold mot kvinner. I 2020 gikk JURK sammen med NKS og Krisesentersekretariatet for å koordinere arbeidet om en skyggerapport. Vi fikk innvilget midler fra myndighetene og Skyggerapporten ble sendt til GREVIO som tillegg til myndighetens rapport. Den endelige rapporten kan finnes på JURK sine nettsider. I 2021 fulgte JURK opp dette arbeidet ved å delta på rundebord med sivilsamfunn under GREVIOs landmøte den 29. november hvor vi ga flere innspill på hva vi mener det vil være viktig for GREVIO å ta tak i sin evaluering av Norges oppfyllelse av konvensjonen.

7.6 Rettspolitiske prosjekter

I tillegg til saksbehandlingsgruppene, deltar alle medarbeiderne i JURK i ulike rettspolitiske prosjekter. Det er stort rom for den enkelte saksbehandler til å påvirke hvilke prosjekter vi til enhver tid skal ha. Som nevnt tidligere, er det erfaringer fra saksbehandlingen som danner grunnlag for JURKs rettspolitiske engasjement. Det betyr at dersom vi opplever generelle mangler i gjeldende rett, eller at rettsregler kommer uheldig ut for våre klienter, kan vi starte nye rettspolitiske prosjekter. Målet med dette arbeidet er å belyse problemer, samt skape endring til det beste for våre klienter. Vi mener at dette arbeidet er både viktig og dessuten kostnadseffektivt, da målet er at færre skal ha behov for rettshjelp i snever forstand.

7.6.1 Samboerprosjektet

Våren 2021 hadde samboerprosjektet ved Ingrid Karoline Lien, Mona Bayat og Ingrid Heyerdahl Janzon stand utenfor Stortinget under Kjærlighetsuka for å informere om viktigheten av å skrive en samboerkontrakt. Som en del av stunt-uka ble også Ingrid Karoline intervjuet på NRK Nyhetsmorgen om behovet for en samboerlov og viktigheten av å skrive samboerkontrakt. Grappa lagde også en informasjonsvideo på Instagram om JURKs arbeid på feltet. I mars gjorde Ingrid Karoline et intervju med Gjensidige der hun fortalte om de økonomiske problemene mange samboere møter på i forbindelse med at forholdet tar slutt. I løpet av våren hadde grappa tett dialog med SV i anledning SVs representantforslag om å utrede og vedta en fravikelig samboerlov. Forslaget ble dessverre nedstemt.

Høsten 2021 ble imidlertid tematikken på ny veldig aktuell, ettersom Venstre fremmet representantforslag om å utrede en fravikelig samboerlov på Stortinget. I forbindelse med dette hadde samboerprosjektet igjen effektiv lobbyvirksomhet opp mot de ulike partiene for å sikre at det denne gangen ble flertall for forslaget. Denne gangen lykkes vi, og det ble vedtatt at behovet for en fravikelig samboerlov skal utredes.

7.6.2 «Rød knapp»-kampanjen STOPP VOLD MOT KVINNER

Våren 2021 var Arjeta Kuka og Emma Holloman JURKs representanter inn i Rød Knapp-alliansen.

JURK jobbet våren 2021 hovedsakelig med å arrangere paneldebatt om innføring av samtykke i straffeloven som skulle gå under Arendalsuka 2021. Vi ønsket dialog og debatt om hvilken eventuelle konsekvenser en slik innføring vil få i praksis. JURK satt i arbeidsgruppen for å arrangere debatten. Dette krevde en del tid og ressurser, både på å søke midler til arrangementet og til å skaffe politikere som var interessert i å delta. Det var ukentlige møter om hvordan progresjonen gikk og hvordan vi skulle planlegge arrangementet. Det var veldig vanskelig å få svar fra politikerne, da politikerne ikke kunne svare fordi de selv skulle delta på andre arrangementer i Arendalsuka. Dette var på grunn av at valgkampen fortsatt ville være pågående denne uka. Vi greide til slutt å få tak i politikere fra ulike politiske partier, med representanter som var både for og imot, og de som enda ikke har tatt et standpunkt. Aslak Bonde var ordstyrer, og i panelet satt:

- Maria Aasen-Svensrud, Stortingsrepresentant, Arbeiderpartiet,
- Petter Eide, Stortingsrepresentant, Sosialistisk Venstreparti
- Silje Hjemdal, Stortingsrepresentant, Fremskrittspartiet
- Emilie Enger Mehl, Stortingsrepresentant, Senterpartiet

Høsten 2021 var Mathea Holden og Emma Holloman JURKs representanter i alliansen. Hvert år arrangerer alliansen en konferanse den 25. november, som er FNs internasjonale dag mot

avskaffelse av vold mot kvinner. Årets konferanse het «Nok en handlingsplan- faktisk frihet fra vold?» og tema var vold i nære relasjoner med fokus på Regjeringens nye handlingsplan. Emma Holloman og Mathea Holden bidro med organisering og gjennomføring av arrangementet. Under seminaret var Madeleine Shultz ordstyrer. I tillegg deltok Kamzy Gunaratnam fra Ap, Taran Knudstad fra LDO og Hanne Beate Stenvaag fra Tromsø krisesenter, for å gi tilhørerne et politisk, juridisk og praktisk blikk på handlingsplanen og vold i nære relasjoner.

7.6.3 Seksuell trakassering

I desember 2020 kom den første Høyesterettsdommen på seksuell trakassering, den såkalte Mekaniker-dommen. På vårsemesteret har vi blant annet skrevet en artikkel om dommens betydning for saker i Nemnda på Rett24.

Dette året har vi også startet opp et nytt samarbeid med Sex og Politikk. Organisasjonen arrangerer årlig «Uke 6»-kampanjen hvor de lager et undervisningsopplegg som kan holdes på barne-, og ungdoms- og videregående skoler. JURK har bidratt inn i arbeidet med å lage undervisningsmaterieell for 2022, og vi har blant annet deltatt på flere referansegruppemøter.

I forbindelse med dette samarbeidet har vi også laget et nytt foredrag om seksuell trakassering som retter seg mot videregående elever. Vi jobbet utover høsten med å ferdigstille og tilpasse foredraget. Foredrag ble holdt for flere videregående skoler, og vi opplever at temaet engasjerer elevene. Videre har vi begynt å jobbe for å tilpasse foredraget andre målgrupper, blant annet voksenopplæring, og ønsker å kunne holde ulike versjoner av dette fremover.

I tillegg har vi skrevet innspill til representantforslag om å tydeliggjøre forbudet mot seksuell trakassering i arbeidsmiljøloven.

7.6.2 Menneskehandel/migrasjon

Menneskehandel-prosjektet brukte våren 2021 på å finne en ny retning for prosjektet. Det har vi gjort ved å bruke en del tid på å sette oss inn i problemstillingen og ha møter med aktuelle aktører som ROSA, Pro Senteret og bistandsadvokat Gro Wildhagen. Vi arrangerte en samtale på plattformen Clubhouse, hvor temaet for samtalen var menneskehandel, vold mot personer som selger sex, samtykkelov og offer-problematikk ved å arbeide med utsatte grupper. Vi har likevel opplevd det som vanskelig å jobbe med problematikken siden vi over flere år har hatt få saker om menneskehandel i vår saksbehandling. Våren 2021 besluttet vi derfor å legge dette prosjektet på is, og heller starte opp et nytt rettspolitisk prosjekt om kvinnehelse.

7.6.3 Voldtektsprosjektet

Gjennom våren 2021 har den offentlige debatten vært preget av diskusjonen om samtykkelov. Voldtektsprosjektet har derfor jobbet aktivt og målrettet mot å få gjennomslag for en lovendring i voldtektsbestemmelsen § 297.

Fokus dette vårsemesteret har derfor vært på å holde presset for en lovendring oppe, både i form av kampanjer på sosiale medier, opprettelse av www.samtykkelov.no og påvirkning av politikere.

Helene Eidsvåg, Camilla Aamaas og Veronika Wiese har vært med i samtykkealliansen, og de har hatt stort fokus på å opprette og utvikle innholdet på alliansens hjemmeside www.samtykkelov.no. Vi har også brukt mye ressurser på lobbyvirksomhet opp mot politikere. Alle saksbehandlerne på gruppen har holdt innspill for politikere hvor vi har snakket om behovet for en lovendring. Vi har også hatt fokus på å delta i det offentlige ordskiftet, og både fagrådgiver og saksbehandlerne har både skrevet artikler og blitt intervjuet, bl.a. av Universitas til en artikkel om samtykkelov.

I april deltok Hanna Berntsen-Øybø og Veronika Wiese på et temamøte i regi av Nasjonalt SRHR-nettverk om samtykke og samtykkelovgivning. Hanna holdt en presentasjon på 10 min om hvorfor det trengs en lovendring og Veronika svarte på spørsmål. I juni deltok Aurora Valdivia Rosén og Hanna Berntsen-Øybø på ungdomspartimøte, i regi av SNU - Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom. Aurora holdt et 10 min innlegg om hvorfor vi bør ha en samtykkebasert lovbestemmelse i voldtektslovgivning, og Hanna stilte og besvarte spørsmål fra ungdomspolitikere. Gjennom vårsemesteret har vi også holdt voldtektsforedraget flere ganger, stort sett for elever på videregående skole.

Høsten 2021 ble det regjeringsskifte, med en regjering bestående av Sp og Ap. I Hurdalsplattformen står at regjeringen vil utrede hvordan det kan gjøres endringer i straffeloven slik at ordlyden gjenspeiler at seksuell omgang uten samtykke er forbudt og definert som voldtekt. De skal også legge frem forslag om dette. I forlengelsen av dette satte voldtektsprosjektet seg et mål om å utforme en ordlyd i forbindelse med en eventuell lovendring i voldtektsbestemmelsen. Vi har startet utredningen av fordeler og ulemper ved å benytte ordet «samtykke» sammenlignet med å bruke ordet «frivillighet». Vi er fortsatt i startfasen av denne utredningen.

I september deltok Johanne Hjelde, Kristoffer, Aurora Valdivia Rosén, Helene Eidsvåg og Amanda Foss på Sex og Samfunns prisutdeling av Skamløsprisen, på vegne av Samtykkealliansen. Alliansen var blant årets topp 10 nominerte.

Gjennom høstsemesteret har vi fortsatt bidratt aktivt inn i alliansens arbeid, vi har deltatt på møter og blant annet jobbet med å oppdatere alliansens nettside. Vi har også jobbet mot en konferanse som vi planlegger for høsten 2022. Voldtektsprosjektet har også drevet med forebyggingsarbeid i form av å holde voldtektsforedraget. Dette ble blant annet holdt for et helt 9. klassetrinn på Ramstad skole.

I november innledet Johanne Hjelde og Camilla Aamaas om samtykkelov på Rødts Kvinnesamling. Tema var hva en samtykkelov innebærer og hvorfor en samtykkebasert voldtektsbestemmelse bør innføres, Hurdalsplattformen og veien til en samtykkelov. Innlegget skapte engasjement.

I tillegg har vi gjennom høsten hatt fokus på å fortsette opplysningsarbeidet rund voldtekt, og sammen med Rød Knapp- gruppa holdt vi totalt 7 foredrag for ulike 9. klassinger om voldtekt- og spredning av nakenbildeforedrag på Ramstad skole.

7.6.4 Fængselsprosjektet

I år har fængselsprosjektet hatt fokus på å formidle informasjon og spre kunnskap om kvinners rettsstilling i fængsel. Dette har vi gjort ved å få publisert artikler, laget en kampanje og vært gjest i en podcast. Vi har også prøvd å få i gang en debatt om straffegjennomføring på rettspolitisk time internt hos JURK. Vi har jobbet jevnt og trutt gjennom hele året, og har også vært i dialog med Jussbuss om mulig samarbeid og utveksling av kunnskap og erfaringer.

På vårsemesteret deltok Vårin Brox og Lisa Wang på muntlig høring om blant annet forslag til innføring av spytthette i fængsel. Vårin Brox skrev videre en artikkel i samarbeid med Jussbuss om ringetid for innsatte i papirutgaven i Dagsavisen. Overskriften var «Kriminalomsorgen har grodd fast i 80-tallet».

I løpet av året har vi hatt to Instagram-kampanjer for å opplyse om kvinners soningsforhold. Den første kampanjen gikk over fire dager og ble laget i samarbeid med Anne Lise Ladegård. Temaene i kampanjen var isolasjon, sysselsetting, psykisk helsehjelp og kontakt med omverdenen. Kampanjen fikk god oppslutning. I starten av desember hadde Anna Kleppe, Emily Svendsby og Sivaani Nirmalanathan en kampanje som mer spesifikt dreide seg om kvinners rett til helse i fængsel.

Videre deltok Sivaani Nirmalanathan, Emily Svendsby og Vårin Brox på podcasten FemiHelse hvor de snakket om kvinners helse og diskriminering i fængsel.

7.6.7 Fri Rettshjelp

Våren 2021 har Fri rettshjelp-gruppa (FRG) fokusert på å spre kunnskap om behovet for fri rettshjelp og jobbe for at NOU 2020:5 Likhhet for loven, om ny rettshjelpsordning i Norge, ikke skulle havne i en skuff. Arbeidet med å styrke ordningen med fri rettshjelp har lenge vært en viktig del av JURK sitt rettspolitiske arbeid.

Dette året har vi hatt rekke møter med sentrale politikere fra SV, MDG, Venstre, KrF og Høyre, i tillegg til møter med lederne m.fl. i AUF, SU, RU og KrFU. På disse møtene har vi snakket om behovet for å styrke rettshjelpsordningen, og vist til gode sider ved forslaget i NOU 2020:5 som vi mener bør innføres, samtidig som vi har pekt på de områdene JURK mener det er viktigst å prioritere å styrke i første omgang.

FRG har også tatt initiativ til og arrangert SoMe-kampanjen #HaRettFåRett om fri rettshjelp i samarbeid med Gatejuristen, Barnas jurist og Jussbuss. FRG produserte materialet i form av videoer i samarbeid med og av Bjørk Gudmundsdottir Jonassen (daglig leder i JURK), Pål Nesse (generalsekretær i NOAS), Anine Kierulf (NIM og UiO), Tina Nordstrøm (advokat i LO), Hanne Krogenæs (advokat i Sulland), Forandringsfabrikken, Stian Øby Johansen (UiO) og Kristin Berntsen (Oslo krisesenter).

FRG har også skrevet og fått publisert artikler for å spre kunnskap om behovet for endring og engasjement rundt ordningen med fri rettshjelp.

Høsten 2021 har FRG arbeidet målrettet med politisk påvirkningsarbeid og prøvd å skape en sterkere front blant likesinnede organisasjoner for en ny fri rettshjelpsordning. Som et ledd i dette initierte FRG et opprop for fri rettshjelp, som i dag er signert av 16 organisasjoner. Samarbeidet har også jobbet sammen mer strukturert, og det ble i november 2021 nedsatt et arbeidsutvalg som skal skrive en større uttalelse fra medlemsorganisasjonene. Målet er å vise en samlet front i arbeidet for fri rettshjelp i perioden frem mot at ny lov skal vedtas i 2023. Vi håper arbeidet høsten 2021 vil kunne tilrettelegge for videre samarbeid med de involverte organisasjonene fremover.

FRG har sammen med andre i samarbeidet deltatt på en rekke politikermøter, med Venstre, SP og SV. Vi har i tillegg arrangert en panelsamtale på Litteraturhuset om fri rettshjelp og deltatt i jusstudentens podcast ved UiB.

7.6.8 Økonomisk vold mot kvinner

Våren 2021 hadde gruppen fokus på å nå ut til JURKs målgruppe med informasjon om økonomisk vold. Gruppen skrev en artikkel om svingevold. Gruppen hadde et ønske om å samarbeide med andre som hadde kompetanse på området, slik at vi kunne utveksle erfaringer. Gruppen hadde møte med «Søster til søster» og NORA-gruppen. SODI-prosjektet

ved universitetet i Oslo ble lansert våren 2021, og vi starte samarbeidet med de andre bidragsyterne i prosjektet.

Høsten 2021 fortsatte gruppen å ha et fokus på hvordan vi kan nå ut med informasjon om økonomisk vold til JURKs målgruppe. Vi hadde våre første møter i SODI-prosjektet. I prosjektet bidro gruppen med erfaringsutveksling, samt å utvikle fagkompetansen blant alle bidragsyterne. Gruppen svarte på høring om søknad om og utbetaling av økonomisk stønad som et ledd i økonomisk vold. Gruppen møtte også Cecilie Fjellhøy, som den siste tiden har vært kjent gjennom media for å være utsatt for økonomisk svindel. Vi delte erfaringer fra vår saksbehandling, og hun delte erfaringer fra hennes opplevelse i møtet med rettssystemet.

7.6.9 Kvinnehelse

Høsten 2021 besluttet vi starte opp et nytt rettspolitiskprosjekt om kvinnehelse. Vi valgte dette temaet fordi vi gjennom flere år har sett hvordan manglende kunnskap på «kvinnesykdommer», påvirker kvinners mulighet til å få innvilget ulike stønader fra NAV. I tillegg ser vi også en klar sammenheng mellom kvinner som søker om stønader og har erfaringer med vold og overgrep. Videre har vi i mange år sett at kvinner i fengsel har en særlig dårlig helse, og mange ulike helseutfordringer. På bakgrunn av dette har valgt disse tre områder å fokusere på i prosjektet. Vi ønsker å sette fokus på vold mot kvinner som et helseproblem, kvinner i fengsel og kvinners mulighet til å motta trygdeytelser. Deler av høsten har gått med til å opparbeide seg kompetanse på feltet og gjøre undersøkelser i eget saksmateriale for å finne eksempler fra vår saksbehandling som kan belyse disse temaene. Vi har også vært i kontakt med ressurspersoner på feltet, blant annet førsteamanuensis Ingunn Ikdahl ved UiO.

I 2021 ble det opprettet et Kvinnehelseutvalg. Utvalget har fått mandat om å se på kvinners helse i Norge, kvinners bruk av helse- og omsorgstjenester, og hvordan kjønnsforskjeller- og kjønnsperspektivet blir håndtert i av ulike aktører.¹² Utvalget skal levere sin innstilling 8. mars 2023.

Vi opplever at JURK er en av få organisasjoner som ser kvinnehelse i en rettslig perspektiv, i tillegg til at vi har inngående kunnskap om kvinners helse i fengsel. Derfor fikk vi til et møte med sekretariatet til kvinnehelseutvalget. I løpet av våren 2022 skal vi også skrive et lengre innspill til utvalget. I dette innspillet skal vi legge særlig vekt på hvordan manglende kunnskap om kvinnehelse fører til at kvinner kommer dårligere ut i NAV-systemet, da særlig med hensyn til trygdeytelser. Videre tar vi for oss vold mot kvinner som et helseproblem og kvinner i fengsel.

¹² <https://www.kvinnehelseutvalget.no/mandat/>

8 Internasjonalt arbeid

Solidaritet med kvinner og kvinnebevegelsen verden over er viktig for JURK. Vi har tidligere hatt samarbeid med blant annet Guatemala og Tanzania gjennom paraplyorganisasjonen Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål (FOKUS). Vi måtte legge ned disse prosjektene i 2018 fordi vi ikke klarte å møte kravene om egenandel stilt av NORAD. Vi har i 2021 forsøkt å finne andre måter å fortsette vårt internasjonale arbeid på.

I 2018 ble det bestemt at en Kompetansegruppe for prosjektsamarbeid med land i sør skulle nedsettes i regi av FOKUS. Denne startet opp på høsten i 2019. JURK er representert ved fagrådgiver i Kompetansegruppen. Det ble i 2019 bestemt at målet til gruppen er at kvinner skal kunne bestemme over egen kropp i Guatemala og Colombia.

Vi ønsker å fortsette å jobbe med å finne flere måter, men fordi mange av tilskuddsmidlene våre er øremerket drift i Norge, vil dette aldri kunne være vårt hovedperspektiv, men det er naturlig at vi bidrar som best vi kan for å støtte kvinner og kvinnekamp i andre land. Vi får jevnlig henvendelser fra ulike nasjonale organisasjoner som ønsker et samarbeid. Det er tidkrevende å vurdere disse henvendelse og muligheten for et godt samarbeid, men vi forsøker likevel å prioritere det i håp om å finne en aktuell mulighet. Så langt har ikke de prosjektene vi har knyttet oss til fått innvilget sine søknader om EØS-midler.

9 Økonomi

Årsregnskap for 2021

For 2021 skriver JURK et overskudd på kr 20 000. Dette stammer fra en gave fra Help Forsikring som vi mottok i desember 2021. Ettersom dette er frie midler har vi besluttet å spare disse midlene. Etter hvert som driften til JURK har økt har vi behov for å øke egenkapitalen noe, slik at den kan være på et forsvarlig nivå sett opp mot antall ansatte, lønnsnivå og utestående fordringer.

I tillegg har vi registrert en gjeld på kr 75 612. Av dette er kr 13 908 ubrukte midler som gjenstår fra IMDi som finansierer Jussambassadørprosjektet. Disse midlene skal tilbakeføres til IMDi. Dette stammer fra at fagrådgiver i 2021 ikke kunne gjennomføre noen av de planlagte fysiske besøkene til Jusambassadørene som bor utenfor Oslo. De strenge smittebegrensningene og variasjonen i hvor langt de ulike kommunene var kommet i vaksineringsprogrammet, medførte at det ikke var mulig med fysiske besøk. Fagrådgiver gjennomførte i stedet for digitale foredrag for Jussambassadørene.

Mens kr 61 704 er midler som kan føres tilbake til tilskuddet fra Statens sivilrettsforvaltning. Disse ubrukte midlene stammer fra utfordringer knyttet til forutberegnelighet av JURKs økonomiske situasjon i 2021. Det meste av bidragene JURK mottar gis for ett år av gangen og innebærer nye søknadsprosesser hvert år. Vi mottar hoveddelen av vår økonomiske støtte fra Statens sivilrettsforvaltning som forvalter tilskuddsordningen for spesielle rettshjelpstiltak. I 2021 fikk vi først innvilget lavere støtte fra denne ordningen enn forventet. Det så ut som vi kom til å gå med et kraftig underskudd dersom vi planla for vanlig drift, og vi besluttet derfor å holde stengt i to uker over sommeren for å forhindre dette. Etter en klagerunde fikk vi i juni svar på at vi fikk innvilget en økning i støtten. Vi kastet oss da rundt og forsøkte å holde åpent en uke til i sommerperioden for å kunne ha et tilbud til våre klienter. Det var likevel for sent å hente inn saksbehandlere til begge ukene. Den ene uken vi holdt stengt utgjorde i overkant av kr 70 000. I tillegg har vi opplevd at koronasituasjonen fortsatt har medført en uforutsigbar situasjon med tanke på driften. Da samfunnet stengte ned igjen i november 2021, måtte vi avlyse enkelte arrangementer i siste liten og hadde derfor færre utgifter.

I 2022 vil derimot ha normal drift gjennom hele året. Vi har også ett behov for å øke saksbehandlerlønnen og nedtrapperlønnen, ettersom disse satsene har stått stille over en lengre periode. Vi håper derfor at vi vil få overført midlene fra Statens sivilrettsforvaltning til bruk i 2022.

Våre bidragsyttere

For 2021 har vi mottatt drifts- eller prosjektstøtte fra Justisdepartementet ved Statens Sivilrettsforvaltning, Oslo Kommune, Viken Fylkeskommune, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Den norske advokatforeningen, Bergesenstiftelsen, Studieforbundet Solidaritet, Velferdstinget i Oslo og Akershus og Juristforbundet. Vi takker alle støtteyttere for bidragene som alle er uvurderlige for at JURK kan fortsette å gi rettshjelp til alle kvinner i Norge.

Årsregnskap 2021

Juridisk Rådgivning for Kvinner

Resultatregnskap

Balanse

Noter til regnskapet

Juridisk Rådgivning for Kvinner

RESULTATREGNSKAP per 31.12.2021

	Noter	2021	2020
Salgsinntekter		24 950	3 060
Annen driftsinntekt	4	6 681 374	6 579 627
Sum driftsinntekter		6 706 324	6 582 687
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2, 3	5 147 470	5 127 922
Avskrivninger og kjøp av varige driftsmidler		0	0
Annen driftskostnad		1 540 789	1 376 294
Sum driftskostnader		6 688 259	6 504 216
Driftsresultat		18 065	78 471
Renteinntekter		2 039	4 867
Rentekostnad		0	0
Annen finansinntekt		0	0
Andre finanskostnader		104	0
Finansresultat		1 935	4 867
Årsresultat	5	20 000	83 338

Juridisk Rådgivning for Kvinner

BALANSE PR. 31.12.2021

EIENDELER	Noter	2021	2020
OMLØPSMIDLER			
Kundefordringer		0	0
Andre fordringer		80 431	129 657
Sum fordringer		80 431	129 657
Øvrige bankinnskudd	6	2 339 779	2 779 798
Sum bankinnskudd, kontanter o.l.		2 339 779	2 779 798
SUM OMLØPSMIDLER		2 420 210	2 909 455
SUM EIENDELER		2 420 210	2 909 455
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Resultat		20 000	83 338
Annen egenkapital		1 366 416	1 283 078
Sum annen egenkapital		1 386 416	1 366 416
SUM EGENKAPITAL		1 386 416	1 366 416
Gjeld			
Leverandørgjeld		269 645	267 840
Skyldige offentlige avgifter		275 306	259 716
Annen kortsiktig gjeld	8	488 843	1 015 484
Sum kortsiktig gjeld		1 033 793	1 543 039
SUM GJELD		1 033 793	1 543 039
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		2 420 210	2 909 455

Oslo, 29 mars 2022

Nadja Rosenqvist
Styreleder

Thomas Michael Benestad
Styremedlem

Anne Hellum
Styremedlem

Susanne Ulven Børsum
Styremedlem

Runa Næss Thomassen
Styremedlem

Anniken Sørli
Styremedlem

Vilde Jalleni Tennfjord
Styremedlem

Hanna Kristiane Rummelhoff
Styremedlem

Sara Eline Grønvold
Styremedlem

Ingunn Viken Taksdal
Styremedlem

Bjørk Gudmundsdottir Jonassen
Daglig leder

Juridisk Rådgivning for Kvinner

Noter

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og NRS - God regnskapsskikk for små foretak.

Gaver blir som hovedregel inntektsført når de blir mottatt.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives som hovedregel over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Ved bevilgninger/driftstilskudd som dekker kostnaden ved kjøp av varige driftsmidler, vil driftsmidlet bli kostnadsført umiddelbart.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi (laveste verdis prinsipp).

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige fordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap

Skatt

Juridisk Rådgivning for Kvinner er en ideell organisasjon som er untatt skatteplikt etter skattelovens § 2-32

Note 2 Lønnskostnad, ytelser til daglig leder, styre, mellomværende mv

Lønns- og personalkostnader	2021	2020
Lønninger	4 338 987	4 367 133
Pensjon	25 007	27 956
Arbeidsgiveravgift	622 026	585 932
Andre personalkostnader	161 450	146 900
Sum	5 147 470	5 127 922
Gjennomsnittlig antall årsverk	18	17
Ytelser til ledende personer	Daglig Leder	Daglig Leder
Lønn	507 298	466 794
Annen godtgjørelse	5 457	-

Det er ikke utbetalt styrehonorar til styret

Revisor

Det er kostnadsført 20 000 inkl mva i honorar til revisor i 2021

Note 3 Pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelser

Foreningen er pliktig å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Det er etablert ordning som oppfyller kravene i DNB.

Note 4 Tilskudd og gaver

Foreningen har inntektsført følgende tilskudd og gaver

	2021	2020
Statens Sivilrettsforvaltning	4 294 208	4 434 088
Oslo Kommune Velferdsetaten	1 000 000	1 170 000
IMDI	456 092	370 801
Velferdstinget i Oslo/Akershus	285 000	250 000
Bergesensstiftelsen	125 000	125 000
Studieforbundet Solidaritet	62 790	64 000
Legal Walk	-	78 338
Fellesseminaret	251 000	-
Annet	207 284	87 400
Sum tilskudd og gaver	6 681 374	6 579 627

Note 5 Egenkapital

	Annen Egenkapital	Total Egenkapital
Egenkapital per 31.12.2020	1 366 416	1 366 416
Årets resultat:	20 000	20 000
Egenkapital per 31.12.2021	1 386 416	1 386 416

Note 6 Bundne midler

	2021	2020
Av totale bankinnskudd utgjør bundne skattetrekksmidler:	189 762	175 720

Note 7 Vesentlige hendelser som har inntruffe etter regnskapsårets slutt

Ingen vesentlige hendelser har inntruffe etter regnskapsårets slutt.

Note 8 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld:	2021	2020
Skyldig feriepenge	413 231	422 957
Annen kortsiktig gjeld	75 612	592 527
Sum	488 843	1 015 484

Note 9 Prosjektnote IMDI

Inntekter	Budsjett	Regnskap	Avvik
IMDI	470 000	470 000	0
Egenfinansiering	50 000	50 000	0
Totale inntekter	520 000	520 000	0
Lønn	235 000	235 000	0
Seminar, konferanse	120 000	115 207	4 793
Reisekostnader	10 000	0	10 000
Infomateriell	110 000	120 885	-10 885
Kontordrift	15 000	15 000	0
Regnskap og rev	30 000	20 000	10 000
Totale kostnader	520 000	506 092	13 908
Resultat	0	13 908	-13 908

Til årsmøtet i Juridisk Rådgivning For Kvinner

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert Juridisk Rådgivning For Kvinner sitt årsregnskap som viser et Overskudd aktivitetsresultat på kr 20 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2021, aktivitetsregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av Juridisk Rådgivning For Kvinners finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultat og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av Juridisk Rådgivning For Kvinner slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til Juridisk Rådgivning For Kvinners evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Andre forhold

Viser til note 8 i årsregnskapet der ubrukte midler på kr. 61 704 til Justis per 31.12.21 er medtatt og vil bli tilbakebetalt i løpet av 2022.

Lysaker, 01.04.2022
Revisorpartnere AS

Arve Dypaune
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)